

**MYNDIGHETER I SAMVERKAN
MOT DEN ORGANISERADE
BROTTLIGHETEN**

2024

Arbetsförmedlingen
Ekobrottsmyndigheten
Försäkringskassan
Kriminalvården
Kronofogdemyndigheten
Kustbevakningen
Migrationsverket
Polismyndigheten
Skatteverket
Säkerhetspolisen
Tullverket
Utbetalningsmyndigheten
Åklagarmyndigheten

Utgivare: Polismyndigheten, 106 75 Stockholm

Datum: 2025-04-01

Dnr: A573.423/2024

Saknr: 429

Grafisk form: Spoon Agency

Upplaga: 300 ex

Foto: Midjourney AI sid 1, 80. Unsplash sid 7, 9, 13, 25, 33, 37, 39, 45, 47, 51. Adobe Stock sid 27, 30.

Tryck: Polismyndighetens tryckeri, Stockholm april 2025

Starka resultat och en strategisk utveckling av arbetet

Under det gångna året har den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet präglats av starka resultat i flera delar av den operativa verksamheten samtidigt som det varit en period av en fortsatt hög utvecklingstakt av verksamheten.

Likt föregående år har fokus i satsningen varit på de mest våldsdrivande aktörerna i de kriminella nätverken. Genom de samverkande myndigheterna har satsningen fått en mängd verktyg som gör det möjligt att arbeta brett mot den kriminella ekonomin vilket är en grundförutsättning för att motverka den organiserade brottsligheten. Det handlar till exempel om att motverka att företag, ideella föreningar, falska inkomstuppgifter, felaktig folkbokföring och falska identiteter används som brottsverktyg. En annan viktig del i arbetet är att motverka möjliggörarna i det legala samhället som agerar dörröppnare för den organiserade brottsligheten.

I satsningens operativa verksamhet har det kvantitativa utfallet under 2024 varit på en fortsatt hög nivå, vilket främst återspeglas i form av belopp för återkrav och utmäta tillgångar samt utdömda fängelseår. När det gäller återkrav och besparingsbelopp hos utbetalande myndigheter är resultaten på den högsta nivån hittills i satsningen.

En viktig del i den långsiktiga utvecklingen av satsningen är att fortsätta arbeta utifrån ett bredare brottsförebyggande perspektiv. Förutom insatser mot

enskilda individer och nätverk har arbetet därför allt mer inriktats mot strategisk brottsreduktion i syfte att begränsa den organiserade brottslighetens handlingsutrymme i stort. Grunden är ett arbetssätt som riktar fokus mot hela problemområden genom repressiva, administrativa och brottsreducerande åtgärder samt att identifiera samhällets sårbarheter och bidra till att täppa till dem.

Under året har satsningen breddats genom att Utbetalningsmyndigheten anslutits som ny samverkansmyndighet, och från den 1 januari 2025 även Pensionsmyndigheten. Satsningen har också breddat samverkansytorna mot kommun- och regionsektorn, näringslivet och andra myndigheter som formellt inte är en del av satsningen.

Den pågående utvecklingen av satsningen syftar till att minska den organiserade brottslighetens samhällspåverkan. Vissa identifierade sårbarheter kan åtgärdas inom satsningen genom ökad kunskapsspridning och tätare samverkan. Andra sårbarheter kräver utvecklad lagstiftning och styrning av myndigheters uppdrag.

Petra Lundh
Rikspolischef och ordförande samverkansrådet

Innehåll

1.	Sammanfattning	6
2.	Inledning	8
2.1	Utökade möjligheter att ta tillgångar från kriminella	8
2.2	Läsanvisning	8
2.2.1	Region eller polisregion	9
2.3	Disposition	9
2.4	Uppföljning och värdering av verksamhet och utfall	10
2.4.1	Utmaningar i uppföljningsarbetet	10
2.4.2	Mål och effekter	11
2.5	Förutsättningar för verksamheten	11
2.5.1	Myndighetsgemensam operativ verksamhet	12
2.5.2	Inriktning för verksamheten	12
2.5.3	Särskilda beaktanden i arbetet	12
2.5.4	Ökat fokus på brottsförebyggande arbete och fenomen	13
2.5.5	Uppdrag och initiativ i satsningens närhet	13
3.	Operativt utfall	14
3.1	Generellt sett höga utfall i både förvaltnings- och brottmålsprocessen	15
3.1.1	Klart lägre högsta belopp för höjning av skatt	15
3.1.2	Fortsatt hög nivå för antalet bosättningskontroller	16
3.1.3	De klart högsta beloppen för återkrav och besparing	16
3.1.4	Värdet av utmätta tillgångar på en fortsatt hög nivå	18
3.1.5	Klart största antalet beslut som rapporterats av Migrationsverket	19
3.1.6	Exempel på nätverksmyndigheter med operativt utfall	19
3.1.7	Den utdömda fängelse tiden ligger kvar på samma höga nivå	19
3.1.8	Utfallet för förverkat brottsutbyte bedöms som det bästa hittills	22
3.1.9	De åtalades ålder och kön	22
3.1.10	Reducerad fängelse tid efter hovrättsdomar – en dom sticker ut	22
3.2	Arbetet mot strategiska personer	24
3.2.1	Viss ökad framgång i arbetet	24
4.	Operativ verksamhet	26
4.1	Operativa insatser och underrättelseärenden under året	26
4.2	Bra och viktig verksamhet med stor utvecklingspotential	26
4.3	Några myndigheter som var särskilt aktiva under 2024	27
4.3.1	Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen	27
4.3.2	Tullverket	27
4.3.3	Ekobrottsmyndigheten	28
4.3.4	Migrationsverket	28
4.3.5	Utbetalningsmyndigheten	28
4.4	Huvudsakliga utgångspunkter för operativ verksamhet i satsningen	28
4.4.1	Geografiska områden en vanlig huvudsaklig utgångspunkt	28
4.4.2	Tongivande kriminella och deras nätverk – fortfarande en viktig utgångspunkt	29
4.4.3	Bolag, företag och ekonomisk brottslighet – en stor del av den operativa verksamheten	30
4.4.4	Välfärdsbrott – en mycket vanlig brottskategori	31
4.4.5	Bedrägerier genererar stora belopp	31
4.4.6	Motverka felaktig folkbokföring, en mycket viktig verksamhet	31
4.4.7	Falsa och utnyttjade identiteter i många brottsupplägg	31
4.4.8	Brottslighet i hamnmiljö utgångspunkt för verksamhet i flera regioner	31
4.4.9	Center mot arbetslivskriminalitet (AKC) allt mer betydande för satsningen	32
4.4.10	Bekämpning av narkotikabrott utgjorde en stor del av verksamheten	32
4.4.11	Storskalig penningtvätt bekämpades i en nationell insats	32
4.4.12	Dödligt våld, skjutningar och sprängningar fortsatt i fokus	32
4.4.13	Att upptäcka och slå ut möjliggörare allt viktigare	34
4.5	Infiltration påverkar verksamheten	34
4.6	Ökat fokus mot brottsfenomen och flera breda insatser	34
4.6.1	Än mer fokus mot fenomenärenden vid nationellt underrättelsecentrum	34
4.6.2	Bredare insatser med fler ledande och deltagande myndigheter	34

4.7	Interna förutsättningar för effektivare operativ verksamhet	35
4.7.1	Tolkningen av lagstiftningen om sekretess behöver vara samstämmig	35
4.7.2	Rätt och stabila kompetenser en förutsättning	35
4.7.3	Alla väsentliga förmågekategorier bör utökas parallellt	35
4.7.4	Avgörande personella resurser som saknats	35
4.8	Data- och informationsdrivet arbete kräver it-utveckling	36
4.9	Att bidra med information och kompetens, en viktig del av operativ verksamhet	36
4.10	Internationell samverkan – en förutsättning för att uppnå framgång	36
5.	Brottsförebyggande arbete och effekter	38
5.1	Tidigare beskrivet om brottsförebyggande arbete, effekter och mervärde	38
5.2	Förutsättningar att följa upp effekter och brottsförebyggande arbete	40
5.2.1	Definition av brottsförebyggande arbete	40
5.2.2	Att minska sårbarheter	40
5.2.3	Att sätta upp mål	40
5.2.4	Framtida möjligheter att följa upp det brottsförebyggande arbetet	40
5.2.5	Problembekämpning istället för enbart brottsbekämpning	41
5.2.6	Att omsätta kunskap till förändring	41
5.3	Långsiktiga initiativ med brottsförebyggande målsättningar	41
5.3.1	Fortsatt stärkt förmåga för kommuner att upptäcka och förhindra bidragsbrott	41
5.3.2	Kunskaphöjande insatser för att förhindra välfärdsbrott inom vård och omsorg	42
5.3.3	Informationsinsatser och nationella kontroller kopplat till brott inom avfallshantering	43
5.3.4	Intensifierat arbete mot brottslighet kopplat till ideella föreningar som brottsverktyg	43
5.4	Brottsförebyggande åtgärder i hamnmiljö	43
6.	Satsningens inre liv	44
6.1	Samverkansrådet	44
6.1.1	Den myndighetsgemensamma lägesbilden – ett viktigt strategiskt underlag	44
6.2	Operativa rådet	44
6.2.1	Mer resurser till aktionsgrupperna	44
6.3	Nationellt underrättelsecentrum	45
6.4	Expertnätverken	45
6.4.1	Juridiska expertnätverket	46
6.4.2	Kommunikationsgruppen	46
6.4.3	Säkerhetschefsnätverket	46
6.4.4	Utvecklingsgruppen	46
6.5	Arbetet med ny riktlinje	46
7.	Ett betydande utvecklingsarbete av satsningen framöver	48
7.1	Organiserad brottslighet har vuxit till ett betydande samhällshot	48
7.2	Satsningen ska arbeta mot komplexa problemområden	48
7.3	Ett initialt urval av problemområden	48
7.4	Stärkt gemensam förmåga att bekämpa organiserad brottslighet	48
8.	I satsningens närhet	49
8.1	SMOB	49
8.2	A-krim och AKC	49
8.3	Barn och unga i organiserad brottslighet – Bob	49
8.4	EMPACT (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats)	50
8.5	MUR	50
8.6	OB-strategin	50
8.7	Europeisk hamnallians	51
	Bilaga 1. Regeringsuppdragen	52
	Bilaga 2. Den myndighetsgemensamma inriktningen	53
	Bilaga 3. Organisation och verksamhetsprocesser	55
	Bilaga 4. Kvantitativa resultatmått och kvalitativa källor	56
	Bilaga 5. Operativt utfall	58
	Bilaga 6. Nationella insatser	65
	Bilaga 7. Regionala operativa insatser	67
	Bilaga 8. Underrättelseärenden	70
	Bilaga 9. Mer om redovisad arbetstid i nationella insatser	73
	Bilaga 10. Grafisk presentation av de åtalades kön och ålder	76
	Bilaga 11. Tabell över effekten av hovrättsdomar (utdömd fängelsestid)	78

1. Sammanfattning

Den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet är inriktad mot att bekämpa den brottslighet som är mest skadlig för samhället. Grova våldsbrott, narkotikasmuggling, storskalig penningtvätt samt korruption och infiltration av offentliga myndigheter är några av de problem som satsningen försöker motverka. Myndigheternas samarbete ger både kunskap och verktyg för att minska den organiserade brottslighetens totala samhällspåverkan.

Under 2024 har arbetet i satsningen fortsatt att utvecklas mot insatser som har en mer strategisk och myndighetsgemensam inriktning. Arbetet har oftare ett bredare syfte än att bara bekämpa en enskild kriminell aktör eller gruppering. En indikation på det är att de brottsförebyggande åtgärderna mot den kriminella ekonomin står allt mer i fokus. Mer kraft riktas mot att öka kunskapen om brottsligheten och att vidta åtgärder som minskar den organiserade brottslighetens handlingsutrymme i stort.

Sammantaget har den myndighetsgemensamma satsningen under 2024 utvecklats i positiv riktning inom flera områden.

Omfattande insatser mot de kriminella nätverkens ekonomi

Arbetet i satsningen har under 2024 fortsatt att präglas mycket av den höga våldsnivån från kriminella nätverk. I insatsen Freja, som varit en del av Polismyndighetens nationella särskilda händelse Frigg, har ett omfattande arbete bedrivits för att komma åt de tongivande våldsnätverkens kriminella ekonomi. Arbetet i satsningen har bland annat inriktats mot de kriminellas hantering av brottsvinster genom bolag, falska inkomstuppgifter, penningtvätt och olaglig kontantutförsel. I flera fall handlar det om brottslighet som är gränsöverskridande där insatserna bygger på omfattande internationell samverkan.

I flera av insatserna, där bland annat Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket har varit drivande, har arbetet riktats mot den organiserade brottslighetens möjliggörare i den kriminella ekonomin. Möjliggörare

är individer som underlättar eller bidrar till brottsuppbygg genom sin kompetens, kontakter eller formella positioner.

Hög nivå på utdömda fängelseår

Lagföring av grovt kriminella aktörer är en fortsatt viktig målsättning i satsningen. Den fängelsestid som utdömdes i tingsrättsdomar under 2024 var 525 år. Utfallet var i linje med den högre nivå för fängelsestid som etablerats i satsningen under de senaste tre åren. Domar med främst grova narkotikabrott i några enskilda insatser bidrog till nästan hälften av strafftiderna. En bidragande orsak var ett omfattande deltagande från Tullverket i flera nationella insatser med stora beslag av narkotika och långa utdömda fängelsestraff i efterföljande domar. Utöver långa straff för grova narkotikabrott bidrog även flera domar med dödligt våld i hög grad till det stora antalet utdömda fängelseår.

Återkrav av bidrag på högsta nivån hittills

Bidrag som utbetalas på felaktiga grunder är ett mycket vanligt brott från aktörer inom organiserad brottslighet. Bidragen ger en slags grundinkomst och riskerar indirekt att finansiera annan grov brottslighet. De högsta kvantitativa resultaten jämfört med tidigare år i satsningen har också uppnåtts av de myndigheter som har administrativa verktyg att kräva tillbaka bidrag och utbetalningar. Beloppen för återkrav och besparing utifrån felaktigt utbetalda bidrag och stöd från Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Arbetsförmedlingen var i samtliga fall på den högsta nivå som hittills noterats i satsningen. Sammanlagt uppgick dessa belopp till drygt 320 miljoner kronor under året.

Viktiga åtgärder för att kunna identifiera felaktiga utbetalningar är att säkerställa korrekta identiteter, rätt folkbokföring samt giltiga arbets- och uppehållstillstånd. Migrationsverket, som kan återkalla felaktiga uppehållstillstånd, fattade under 2024 fler beslut än under något tidigare år i satsningen. Drygt 2 800 beslut om administrativa åtgärder fattades och i över 400 ärenden identifierades missbruk av regelsystemet.

Kronofogdemyndighetens utmätning av tillgångar är ytterligare en metod för att komma åt kriminellas tillgångar. Värdet av utmäta tillgångar låg kvar på samma höga nivå som föregående år. Tillsammans med värdet av säkrade tillgångar uppgick värdet under 2024 till drygt 100 miljoner kronor.

Brottsförebyggande initiativ i satsningen

Under året har det brottsförebyggande arbete som bedrivs mot oseriösa aktörer inom vissa utsatta branscher fortsatt att utvecklas. Det handlar till exempel om brott inom välfärdsområdet, avfallssektorn och användning av ideella föreningar som brottsverktyg. Arbetet inom dessa i satsningen beslutade initiativ handlar mycket om att öka kunskapen och utveckla samverkan med kommuner och regioner. Ett mål är att bidra till ökad tillsyn och fler kontroller för att upptäcka oseriösa aktörer. Exempel på aktiviteter är operativa kontrollinsatser i samverkan, kunskapshöjande seminarier och framtagande av metodstöd för riskbedömningar vid upphandlingar. Arbetet har skapat förutsättningar för kommuner och regioner att intensifiera sitt arbete mot den kriminella ekonomin.

Bredare samverkan under uppbyggnad

Det bredare anslaget som genomsyrar arbetet syns också i att flera nya myndigheter har tillkommit i satsningen under året. För första gången sedan 2014 tillkom en ny samverkansmyndighet i satsningen, Utbetalningsmyndigheten. Myndigheten ska bland annat upptäcka felaktiga utbetalningar från utbetalande myndigheter. Utbetalningsmyndighetens deltagande ger satsningen tillgång till kvalificerad kunskap om datadriven analys. Under året beslutade också regeringen att Pensionsmyndigheten från 2025 blir satsningens 14:e samverkansmyndighet. Livsmedelsverket tillkom som nätverksmyndighet i satsningen.

Under 2024 lanserades också samverkansinitiativet Sverige mot organiserad brottslighet (SMOB). Flertalet av myndigheterna i satsningen deltar i SMOB som bland annat ska fördjupa samverkan med näringslivet

och de fackliga centralorganisationerna. SMOB är även en plattform för forskning, utbildning och innovation om organiserad brottslighet.

Utöver detta samverkar satsningen även nära med flera närliggande initiativ och regeringsuppdrag som A-krim, MUR, Bob och EMPACT. A-krim och de center mot arbetslivskriminalitet (AKC) som etablerats får en allt större operativ effekt för satsningen. Flera myndigheter och regioner i satsningen framhåller den förbättrade och viktiga samverkan med AKC genom riktade arbetsplatsinspektioner med syfte att bekämpa organiserad brottslighet.

Bredare angreppssätt

Under 2024 utvecklades också ett bredare angreppssätt inom satsningen genom att arbeta repressivt, administrativt och brottsförebyggande mot vissa problemområden. Ansatsen har testats mot brottslighet i hamnmiljöer med utgångspunkt från en insats ledd av Tullverket, där många myndigheter, däribland Kustbevakningen och Kronofogdemyndigheten, lagt ner en för dem stor resurs. En stor operativ insats mot narkotikasmuggling i hamnen vidgades till att även omfatta åtgärder för att kartlägga och åtgärda de generella sårbarheter som möjliggör organiserad brottslighet i hamnområden. Arbetet har bland annat inriktats mot förstärkt skalskydd, bakgrundskontroller av anställda och genomlysning av företag med verksamhet i hamnområdet. Avsikten är både att angripa problemen i den aktuella hamnen och att ta fram generella metoder som kan användas i andra hamnar.

Utifrån bland annat arbetet mot hamnar har operativa rådet under 2024 tagit fram en inriktning för att en större del av den myndighetsgemensamma satsningen ska inriktas mot bredare problemområden. Implementeringen av den nya inriktningen kommer att fortsätta under 2025.

2. Inledning

Denna redovisning är en återrapportering enligt förordning (2022:1718) med instruktion för Polismyndigheten.

”Myndigheten ska senast den 31 mars varje år till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) redovisa uppgifter från föregående år om den verksamhet som har bedrivits i det myndighetsgemensamma arbetet mot den grova och organiserade brottsligheten.”

I juli 2008 gav regeringen uppdrag om en myndighetsgemensam satsning mot den grova¹ organiserade brottsligheten. I december 2015 beslutade regeringen att utveckla uppdraget. Arbetet i båda dessa regeringsuppdrag benämns framöver som satsningen. För mer information om regeringsuppdragen, se bilaga 1.

Under 2024 ingick följande 13 myndigheter i satsningen: Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket, Utbetalningsmyndigheten och Åklagarmyndigheten. Utbetalningsmyndigheten tillkom som medlem i satsningen den 1 juni 2024 och den 1 januari 2025 blir Pensionsmyndigheten medlem.

Sedan 2018 finns en struktur med nätverksmyndigheter. Under 2024 blev de 13². Under året tillkom Livsmedelsverket.

2.1 Utökade möjligheter att ta tillgångar från kriminella

I november 2024 trädde den nya förverkandelagstiftningen i kraft. Nu finns ett nytt kapitel 36 i brottsbalken. Revisionen av kapitlet innebär bland annat att förverkanderegleringen i brottsbalken nu är generellt tillämplig och även omfattar specialstraffrätten samt att beviskravet sänkts för det utvidgade förverkandet. En ny förverkandeform, självständigt förverkande, har

också införts. Denna bestämmelse är inte kopplad till brott utan till om en individ har lagliga förutsättningar att inneha en tillgång eller inte. Förhoppningsvis blir det enklare att komma åt personer högre upp i de kriminella nätverken vars tillgångar ofta är svåra att koppla till konkreta brott.

Några övriga lagstiftningsförändringar med betydelse för arbetet i satsningen var

Luffa: Lag (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet och lag (2024:7) om preventiva vistlesförbud. Dessutom har de legala förändringar som underlättat preventiva tvångsmedel haft betydelse för den operativa verksamheten i satsningen.

Förhoppningsvis blir det enklare att komma åt personer högre upp i de kriminella nätverken vars tillgångar ofta är svåra att koppla till konkreta brott.

2.2 Läsanvisning

Målet med rapporten är att ge en bred bild av satsningen och myndigheternas arbete i den. Därför förekommer många hänvisningar till andra avsnitt i texten så att det blir lättare att få all väsentlig information i redovisningen om en specifik företeelse. Det hänvisas ofta till tidigare års redovisningar. Orsaken är främst att vissa generellt viktiga aspekter av arbetet beskrivits tidigare och därför inte upprepas i denna redovisning.

¹ Sedan 2015 avses organiserad brottslighet, inte enbart grov.

² Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Lantmäteriet, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Pensionsmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Trafikverket, Transportstyrelsen och Länsstyrelsen i Stockholms län. Den 1 januari 2025 kommer Pensionsmyndigheten att bli medlem i satsningen, och upphör därmed som nätverksmyndighet.

Arbetet i satsningen sker i huvudsak i två verksamhetsprocesser: förvaltningsprocessen och brottmålsprocessen. Det kvantitativa utfallet av den operativa verksamhet som myndigheterna utför faller inom någon av dessa två processer.

Den verksamhet som sker i den myndighetsgemensamma satsningen utgör enbart en delmängd av myndigheternas samlade verksamhet mot organiserad brottslighet. Andelen av arbetet som sker inom satsningen bedöms variera mycket över tid och mellan myndigheterna.

Den verksamhet som sker i den myndighetsgemensamma satsningen utgör enbart en delmängd av myndigheternas samlade verksamhet mot organiserad brottslighet.

Satsningen kan delas in i operativ respektive strategisk verksamhet. Den operativa verksamheten bedrivs genom nationella insatser, regionala insatser samt i den regionala underrättelseverksamheten genom underrättelseärenden. Den strategiska verksamheten skapar förutsättningar för den operativa verksamheten och utvecklar det brottsförebyggande arbetet. Den operativa verksamheten står för majoriteten av resurserna och för samtliga kvantitativa utfall.

Mycket av den operativa verksamhet som bedrivs i satsningen är av underrättelsekaraktär eller avser pågående förundersökningar alternativt annan utredning. I hög grad är informationen om detta arbete sekretessbelagd och kan därför inte redovisas i denna rapport.

2.2.1 Region eller polisregion

I redovisningen beskrivs det regionala operativa arbetet dels ha skett i en region, dels under ledning av en polisregion. Skillnaden mellan region och polisregion

är i denna redovisning att det myndighetsgemensamma arbetet har skett i en region, som geografiskt sett är liktydigt med polisregion. Däremot kan en polisregion leda en insats, när det är poliser som leder och samordnar arbetet. Anledningen till att begreppen polisregion och region hålls isär är att arbete av andra myndigheter än Polismyndigheten, och det myndighetsgemensamma arbetet, inte enkom innebär polisverksamhet och därmed inte anges ha skett i en polisregion.

2.3 Disposition

Det operativa utfallet inklusive utfallet av arbetet mot strategiska personer finns i kapitel 3.

Fördjupad kunskap om den operativa verksamheten presenteras i kapitel 4.

I kapitel 5 redogörs för det brottsförebyggande arbetet och effekter av arbetet i satsningen.

I kapitel 6 redovisas satsningens inre liv.

Kapitel 7 innehåller beskrivning av ett betydande utvecklingsarbete i satsningen.

I kapitel 8 beskrivs väsentlig brottsbekämpande arbete i satsningens närhet.

I bilaga 1–3 finns de två regeringsuppdragen (bilaga 1) som ligger till grund för satsningen, den myndighetsgemensamma inriktningen (bilaga 2) och satsningens organisation och verksamhetsprocesser (bilaga 3).

I bilaga 4 återfinns huvudmått för den kvantitativa uppföljningen samt en redogörelse för de frågor som ingått i de enkäter som ligger till grund för återrapporteringen.

Redovisningen omfattar fyra bilagor med statistik (bilaga 5–8):

- operativt utfall (bilaga 5)
- de nationella insatserna beslutade av operativa rådet (bilaga 6)
- de regionala insatserna beslutade vid de regionala samverkansråden (bilaga 7)
- underrättelseärenden beslutade av regionalt samverkansråd eller styrgrupp (bilaga 8).

I bilaga 9–11 finns en kort beskrivning och fördjupade illustrationer av utvecklingen för redovisad arbetstid i nationella insatser (bilaga 9), de åtalades ålder och kön (bilaga 10) samt utfallet för utdömd fängelsestid i tingsrätt respektive efterföljande hovrättsdom (bilaga 11).

2.4 Uppföljning och värdering av verksamhet och utfall

Primärkällorna till denna återrapportering består av kvantitativa och kvalitativa underlag: statistik, beskrivande skriftliga kommentarer samt erfarenhetsinhämtning genom främst enkäter. De samverkande myndigheterna respektive de regionala samverkansråden besvarade en enkät med frågor om årets verksamhet. Även nätverksmyndigheterna och ett av de expertnätverk³ som är knutna till satsningen fick besvara en enkät. Enkäterna, tillsammans med relevanta rapporter, är de huvudsakliga kvalitativa källorna. När det beskrivs att en myndighet eller annan aktör i satsningen uttrycker en uppfattning avses, om inget annat anges, det som framfördes i enkäterna.

Uppföljningen av det kvantitativa utfallet av det operativa arbetet sker utifrån

- operativa insatser, nationella insatser beslutade av operativa rådet och regionala insatser beslutade vid de regionala samverkansråden
- underrättelseärenden beslutade vid de regionala samverkansråden eller av styrgruppen för nationellt underrättelsecentrum.

Uppföljningen av det regionala operativa utfallet bygger på uppgifter som samordnarna i regionerna och vid nationellt underrättelsecentrum samlar in genom myndighetskoordinatorer. Verksamheten i de nationella insatserna som beslutades av operativa rådet följdes upp via kontaktpersoner vid myndigheterna.

Det finns jämförbara utfall för de flesta kvantitativa uppföljningsmått sedan 2013. I denna redovisning utgör perioden 2019–2024 redovisningsperiod, med särskilt fokus på perioden 2020–2024. I vissa fall görs även jämförelser med tidigare perioder. Stora variationer mellan utfallet för enskilda kalenderår är förväntade för de flesta av de kvantitativa resultatmått. Utfallet behöver därför värderas utifrån en tidsserie baserad på en längre tidsperiod. Enskilda höga utfall kan påverka det sammanlagda utfallet på ett oproportionerligt vis. Ett sammanlagt utfall behöver därför även värderas åtminstone utifrån verksamhetens bredd, som i redovisningen i huvudsak bedöms

Syftet med arbetet i satsningen kan beskrivas vara brottsbekämpande eller brottsförebyggande eller en kombination av båda. Majoriteten av de uppföljningsmått som finns avser det operativa arbetet.

utifrån antalet insatser, ärenden eller domar med ett visst utfall.⁴

Det finns skäl att fokusera analysen på utfall som över flera år utvecklas i samma riktning eller av andra skäl avviker från det som bedöms förväntat.

Utfallet för 2024 är till stor del en konsekvens av arbete som skett under tidigare år. Det betyder att effekterna av en förändrad inriktning, lägesbild eller omfattning inte syns tydligt i utfallsstatistiken förrän efter något eller några år.

Syftet med arbetet i satsningen kan beskrivas vara brottsbekämpande eller brottsförebyggande eller en kombination av båda. Majoriteten av de uppföljningsmått som finns avser det operativa arbetet. Detta arbete kan även ha en brottsförebyggande effekt. Det görs årligen en uppföljning av det brottsförebyggande arbetet kopplat till de inom satsningen beslutade strategiska personerna för den organiserade brottsligheten. Däremot saknas en standardiserad uppföljning som berör övriga hot, sårbarheter eller brottsfenomen (se vidare kapitel 5). Primärt redovisas den typen av verksamhet genom belysning av aktiviteter och exempel. Verksamheten inom det brottsförebyggande området är till del av utforskande karaktär vilket gör uppföljningen utmanande då bra mått på verksamhetens utveckling är svåra att ta fram.

2.4.1 Utmaningar i uppföljningsarbetet

Uppföljningsprocessen är beroende av ett stort antal personer och deras förutsättningar att samla in uppgifter.

Det finns skillnader i de uppföljningsmetoder som används och den organisation för uppföljning som byggts upp vid respektive myndighet, region och underrättelsecenter. Dessutom finns det ett ganska stort utrymme för subjektiva förhållningssätt i olika led av uppföljningen vad gäller bedömningen av uppgifter-

³ Juridiska expertnätverket, kommunikationsgruppen, säkerhetschefsnätverket och utvecklingsgruppen. Det var enbart säkerhetschefsnätverket som fick en enkät avseende verksamheten 2024. Kunskap om verksamheten vid övriga expertnätverk inhämtades på annat sätt.

⁴ Det finns emellertid brister i detta sätt att se på utfallets bredd. Det beror främst på att insatserna, ärendena och domarna är av olika omfattning och karaktär.

nas relevans. Uppföljningsprocessen omfattar dels att få tillgång till relevant information, dels att bedöma informationens relevans i förhållande till den operativa verksamhetens syfte och mål.⁵ Utmaningen att bedöma uppgifternas relevans bedöms successivt ha blivit större eftersom arbetet inom eller i anslutning till satsningen har utökats.

Statistiken över utfallet för meddelade domar avser hela domar, vilket ofta innebär att en delmängd av personerna respektive brotten som ingick i åtalet inte på ett tydligt sätt kan kopplas till insatsernas mål och syfte.

Det är många gånger otydligt om ett utfall ska bedömas som en utkomst av nationella insatser eller av regionalt operativt arbete (inklusive utfall från underrättelseärenden vid nationellt underrättelsecentrum). Det visar på det väsentliga i att se satsningens verksamhet och utfall som en helhet. Dessutom är överlappning med operativ verksamhet i andra länder allt mer vanlig. Principerna för hur arbetet delas upp och bedrivs varierar också mellan de olika regionerna.

En annan utmaning är att skilja på regionala underrättelseärenden och regionala insatser. Begreppet regional insats tolkas olika, och det finns varierande sätt att organisera ett ärende eller en insats. Dessutom kan ett operativt utfall kopplas till en regional insats alternativt ett underrättelseärende, om målsättningen med insatsen överlappar det för underrättelseärendet.

Den skeva fördelningen av antalet, särskilt för regionala insatser, som rapporterades från respektive region skapar svårigheter med att proportionerligt återge verksamhetens omfattning utifrån antalet regionala insatser. Vissa regioners insatser får ett oproportionerligt genomslag i statistiken.

Vad avser den redovisade tiden för nationella insatser, som ska omfatta tiden för operativt arbete, finns inte någon enhetlig definition av vad som ska ingå i operativ verksamhet. Varje myndighet beslutar om vilka funktioner och aktiviteter som ska omfattas av tidredovisningen. Tiden som redovisas per myndighet i bilaga 6 tabell 20 ska ses i ljuset av att det är en miniminivå för den arbetade tiden med operativ verksamhet i nationella insatser. En felkälla i redovisningen av arbetad tid i nationella insatser är att delar av det operativa arbetet skedde i linjearbete som inte redovisades som tid i satsningen.⁶

2.4.2 Mål och effekter

Det är svårt att göra en värdering av det operativa arbetet, särskilt när bedömningen är avgränsad till årlig återrapportering. I de mål och delmål som satts

upp för det operativa arbetet anges av den operativ verksamheten ska avse

- bekämpning av brottslighet i utsatta områden
- strategiska personer, andra målpersoner samt kriminella nätverk och grupperingar
- brottsupplägg
- fenomen.

Målformuleringarna för den operativa verksamheten varierade avseende typ och grad av konkretisering. Dessutom täckte det som konkret målsatts oftast enbart en del av det arbete som skedde och de utfall som redovisades, speciellt om insatsen pågick under lång tid. Av den anledningen görs inte någon helhetsbedömning av den operativa verksamhetens måluppfyllelse (se också avsnitt 5.2.3).

2.5 Förutsättningar för verksamheten

Med många myndigheter inblandade påverkas verksamheten i satsningen av olika förutsättningar. Med lagar, förordningar, regleringsbrev, instruktioner och uppdrag styr riksdag och regering vilken verksamhet som myndigheterna ska bedriva. Var tillgängliga resurser sätts in är en prioriteringsfråga för den enskilda myndigheten. Satsningen styrs också indirekt av dessa förutsättningar. Förvaltnings- respektive brottmålsprocessen är tydliga huvudprocesser som präglar satsningen eftersom dessa överbryggar den enskilda myndighetens uppgift. De två regeringsuppdragen som nämndes inledningsvis i kapitlet (se även bilaga 1) ligger till grund för verksamheten och utgör en grundläggande förutsättning för den myndighetsgemensamma organisationen och styrningen.

En gemensamt framtagen lägesbild och en inriktning för verksamheten är specifikt framtagna för att styra satsningen. Lägesbilden tas fram av nationellt underrättelsecentrum och fastställs genom beslut av samverkansrådet. Den strategiska inriktningen beslutas av samverkansrådet och revideras vid behov. Satsningens lägesbild har reviderats flera gånger, i regel vartannat år. För att förstå vilken verksamhet som bedrivits bör man utgå från lägesbilden och inriktningen som gällde när ett underrättelseärende eller en insats initierades. Numera gäller att lägesbilden vid behov ska revideras löpande.

Verksamheten styrs även av vilka brottstyper som prioriteras i underrättelsearbetet och i insatserna.

Den myndighetsgemensamma definitionen av organiserad brottslighet är (1) minst två personer som (2)

⁵ För en utförlig beskrivning av detta, se bland annat *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2013*, bilaga 3, s. 31. Rikspolisstyrelsen 2014, dnr A269.375/2013.

⁶ Arbete som utfördes av myndighetspersonal som inte var medvetna om att de arbetade med operativ verksamhet som avsåg en insats eller ett ärende inom satsningen, eller arbetstid som inte var möjlig att följa upp för viss personal.

varaktigt över tid (3) begår allvarliga brott i samarbete (4) i syfte att uppnå ekonomisk vinning. Vidare sker organiserad brottslighet i nätverk där personer har olika roller och funktioner som ofta bygger på viss kompetens.

2.5.1 Myndighetsgemensam operativ verksamhet

Att operativ verksamhet inom satsningen var myndighetsgemensam grundar sig på att den utgick utifrån beslutade underrättelseärenden eller operativa insatser. Det finns utöver detta inget särskilt kriterium för det myndighetsgemensamma arbetet i satsningen. En grundregel för arbetet är dock att verksamheten myndighetsgemensamt planeras och koordineras löpande och att det sker regelbundna myndighetsgemensamma avstämmningar. Behovet av att arbetet ska vara myndighetsgemensamt ska också vara stort.

I praktiken varierar graden av myndighetssamverkan mycket inom den operativa verksamheten i satsningen. Arbete bedrivs ibland med ett fåtal samverkande myndigheter som agerar förhållandevis självständigt med ett gemensamt övergripande mål. Det kan också vara så att myndigheterna bedriver arbetet parallellt eller i olika faser av den operativa verksamheten.

2.5.2 Inriktning för verksamheten

Inriktningen för verksamheten i satsningen består av tre delar:

- strategiska personer (inklusive deras nätverk)
- utsatta områden (inklusive riskområden⁷)
- aktörs- eller fenomenbaserad organiserad brottslighet.⁸

Arbetet mot strategiska personer

Strategiska personer nomineras av de regionala samverkansråden, kvalitetsgranskas av nationellt underrättelsecentrum och beslutas av operativa rådet. Enligt inriktningen ska de strategiska personerna anses utgöra ett samhällshot genom sin kapacitet att agera inom tre olika områden.⁹ Arbetet mot de beslutade strategiska personerna, och resultatet av detta arbete, har bedömts årligen. Under 2024 genomfördes för åttonde gången en sådan bedömning. Syftet med den var att ge operativa rådet en aktuell bild av hur arbetet påverkat de strategiska personerna. Bedömningen

byggde på uppföljningen av det operativa arbetet och på enkäter till de som arbetat närmast med respektive strategisk person.

Arbetet i utsatta områden

Satsningen ska inrikta sig mot de geografiska områden som bedömts som utsatta områden. Satsningen har valt att använda sig av Polismyndighetens rapporter¹⁰ över utsatta områden för att utifrån dessa myndighetsgemensamt identifiera vilka områden som arbetet bör inriktas mot. Under 2022 tillkom även arbete i riskområden inom denna inriktning.

I slutet av 2023 presenterades en uppdaterad lägesbild över utsatta områden.¹¹ Rapporten ligger till grund för operativa prioriteringar av det brottsbekämpande arbetet, även om det inte finns något formellt beslut på hur detta ska ske.

Under 2024 har det även i en region tillkommit arbete som inriktas mot geografiska områden med förhöjd kriminell påverkan. Det är dock ännu inte helt klarlagt om det ska anses vara inom ramen för arbetet mot utsatta områden. Ett syfte med att arbeta mot områden med förhöjd kriminell påverkan kan ju, i likhet med riskområden, vara att områdena med förhöjd kriminell påverkan inte ska utvecklas i negativ riktning. Huvudmålet är dock att situationen i området ska förbättras.

Arbetet mot aktörs- eller fenomenbaserad organiserad brottslighet

Arbetet utifrån den tidigare inriktningen särskilda skäl¹², eller den gällande inriktningen mot aktörs- eller fenomenbaserad organiserad brottslighet, handlar ofta om brottsfenomen som myndigheterna vill bekämpa och som inte avser strategiska personer eller utsatta områden.

2.5.3 Särskilda beaktanden i arbetet

Det fanns utöver inriktningen även beaktanden som arbetet i satsningen skulle ta särskilt fasta på. Det handlar om möjligheterna att

- stödja samhällets samlade åtgärder att motverka våldsbejakande extremism och bekämpa terrorism
- bekämpa penningtvätt
- förebygga, förhindra samt upptäcka brott mot välfärdssystemet.

⁷ Områden som i Polismyndighetens rapporter bedömts vara på väg att bli utsatta eller särskilt utsatta områden om inte adekvata åtgärder vidtas och situationen förbättras i dessa områden.

⁸ Inriktning som ersatt särskilda skäl som den tredje inriktningen. Beslut vid samverkansrådet, den 29 mars 2022.

⁹ Den ekonomiska sfären, det demokratiska statsskicket grundläggande processer och den fysiska säkerheten.

¹⁰ Utsatta områden – sociala risker, kollektiv förmåga och oönskade händelser. Polismyndigheten 2015, dnr HD5800-61/2015 och Utsatta områden – Social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen. Polismyndigheten. 2017, dnr HD 44/14 A2013.023/2016 och Kriminell påverkan i lokalsamhället. En lägesbild för utvecklingen i utsatta områden. Polismyndigheten 2019, dnr A309.000/2018.

¹¹ Lägesbild över utsatta områden. Regeringsuppdrag 2023. Polismyndigheten, november 2023.

¹² Det innebar allt brottsbekämpande arbete som inte hade inriktningen strategiska personer eller utsatta områden.

2.5.4 Ökat fokus på brottsförebyggande arbete och fenomen

Ambitionen att arbeta mer brottsförebyggande och med brottsfenomen har successivt ökat i satsningen. Det uttrycktes bland annat i inriktningen i slutrapporten från det så kallade innovationsprojektet¹³ samt genom risker och sårbarheter som uttryckts i den myndighetsgemensamma lägesbilden. Operativa rådet har fattat beslut om att satsningen i större utsträckning ska inriktas mot brottsförebyggande arbete och mot brottsfenomen. Hur det tog sig uttryck under 2024 beskrivs på flera ställen i denna rapport. Under året har också ett betydande utvecklingsarbete skett med inriktning mot en mer holistisk, problemlösande och sårbarhetsreducerande verksamhet – under arbetsnamnet OB 2025 (se vidare kapitel 7).

2.5.5 Uppdrag och initiativ i satsningens närhet

Det pågick under 2024 flera samverkansuppdrag och initiativ som låg nära satsningens fokus och som inbegrepp de samverkande myndigheterna i olika omfattning. Av mer permanent struktur fanns motsvarigheten till satsningen på EU-nivå i form av European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats (EMPACT). Nära i form och upplägg, men med fokus på arbetslivet, fanns myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet (A-krim).¹⁴ På området brott mot välfärdssystemet fanns Ekonomistyrningsverkets uppdrag¹⁵ att ge förslag på åtgärder som ska säkerställa korrekta utbetalningar från välfärdssystemen samt

Samverkansrådet har vi flera tillfällen diskuterat utmaningen med att samordna de olika uppdragen och initiativen.

initiativet MUR (motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter)¹⁶ vid Försäkringskassan. Till det kommer ett flertal temporära överenskommelser: myndigheter i satsningen som bedrev under rättelsearbete mot organiserad brottslighet utanför satsningen, med stöd av lagen om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet. Under 2024 lanserades initiativet Sverige mot organiserad brottslighet (SMOB). Ett initiativ som syftar till att stärka Sveriges förmåga att bekämpa den organiserade brottsligheten, med särskilt fokus på den kriminella ekonomin. Initiativet drivs av Institutionen för polisiärt arbete vid Södertörns högskola och involverar nio myndigheter och fyra näringslivs- och arbetstagarorganisationer (se vidare avsnitt 8.1).

Samverkansrådet har vi flera tillfällen diskuterat utmaningen med att samordna de olika uppdragen och initiativen. Uppfattningen är att det hellre får finnas en överlappning mellan de olika uppdragen och initiativen än att riskera att ett angeläget brottsfenomen inte uppmärksammas eller omhändertas i tillräcklig mån.

¹³ Se bland annat: *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2021*, s. 44 f. Polismyndigheten 2022, dnr A644.668/2021.

¹⁴ Uppdrag att inrätta regionala center mot arbetslivskriminalitet och om varaktig myndighetssamverkan. Regeringen. Arbetsmarknadsdepartementet. 2022-02-24, dnr A2022/00333.

¹⁵ Se Rapport. Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemen – förslag på åtgärder. Ekonomistyrningsverket. ESV 2022:26, Rapport. Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemen – förslag på åtgärder 2023. ESV 2023:25 samt Rapport. Säkerställ korrekta utbetalningar från välfärdssystemen – förslag på åtgärder 2024. ESV 2024:43.

¹⁶ <https://www.forsakringskassan.se/myndigheter-och-samarbetspartner/samarbeten-och-samarbetspartner/initiativet-mur>, 2023-01-10.

3. Operativt utfall

I detta kapitel redovisas utfallet av den operativa verksamheten i satsningen, i första hand utifrån huvudmåten för uppföljning (se bilaga 4), men även utifrån en mängd ytterligare variabler som ingår i den löpande uppföljningen samt uppgifter från de samverkande myndigheternas och regionernas enkätsvar. Årets redovisning kommer att avse en något mer sammanhållen och kortare beskrivning av utfallen jämfört med de närmast föregående årens redovisningar. Fördjupningar kommer att göras när det finns särskilda skäl till detta utifrån utvecklingen över redovisningsperioden. Statistiken över operativt utfall som redovisas i bilaga 5 är emellertid lika omfattande som de närmast föregående åren.

Återkallande av tillstånd, och många andra administrativa åtgärder som myndigheterna utför, är exempel på viktiga operativa åtgärder som till stor del inte återrapporteras med standardiserade utfallsmått. De vanligaste typerna av ifrågasatta eller nekade tillstånd som var aktuella i den operativa verksamheten inom satsningen har återgetts tidigare.¹⁷

Generellt sett är ett högt utfall ett besked om en bra verksamhet. Ökar dessutom verksamhetens bredd är detta en ytterligare indikation på en positiv utveckling. Det är dock inte ett mål i sig att öka den kvantitativa nivån för utfallet. Verksamheten skulle se annorlunda ut om det huvudsakliga målet var att uppnå ett så högt kvantitativt utfall som möjligt. Att en högre utfallsnivå än tidigare ändå i stort sett tolkas som ett bättre resultat, och vice versa, grundar sig i antagandet att inriktningen och målsättningen med arbetet varit ungefär densamma under åtminstone de senaste åren. När utfallet beskrivs som relativt eller förhållandevis högt eller lågt är det alltid i relation till tidigare i satsningen. En viktig del av analysen av utfallet är att undersöka om utfallets bredd, typ och karaktär förändras över en viss tidsperiod.

Operativa insatser och underrättelseärenden beskrivs med dess inriktning enbart i de fall inriktningen avser utsatta områden eller strategiska personer.

Sett till regionernas utfall finns stora skillnader, som dock inte analyseras mer utförligt i denna redovisning.¹⁸ En del av skillnaderna för utfallets nivå och karaktär beror på varierande sätt att se på vad och vilka som ska ingå i det myndighetsgemensamma arbetet, främst avseende hur polisens arbete ses i sammanhanget.¹⁹ Om polisens arbete mot narkotikabrott och våldsbrott och utfallet av detta arbete inkluderas eller inte har stor påverkan på utfallet, främst för lagföringen och beslagen. Detta gäller särskilt för operativ verksamhet som riktar sig mot ett stort antal kriminella aktörer i utsatta områden. Just vad det operativa arbetet primärt avser – en strategisk person, ett geografiskt område, en större konstellation av kriminella aktörer, ett fenomen, bolag, möjliggörare – har också stor påverkan på det utfall som kan förväntas av arbetet.

I detta kapitel kommenteras främst de insatser eller ärenden som genererade de högsta utfallen, utfallsbredden (antal insatser och ärenden med ett specifikt utfall) och utfallets karaktär utifrån möjligheten att bedöma detta. I kapitlet om operativ verksamhet (kapitel 4) kommer vissa operativa utfall också att redovisas, då kopplade till en specifik verksamhet eller ett fenomen.

Det bedöms rimligt att räkna med en felmarginal om upp till 10 procent, främst underrapportering, för de kvantitativa utfallen.

¹⁷ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten* 2022, s. 40. Polismyndigheten 2023, dnr A615.858/2022.

¹⁸ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten* 2020, s. 30. Polismyndigheten 2021, dnr A623.293/2020.

¹⁹ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten* 2021, s. 11. Polismyndigheten 2022, dnr A644.668/2021.

Det bedöms rimligt att räkna med en felmarginal om upp till 10 procent, främst underrapportering, för de kvantitativa utfallen. Anledningen är i första hand den manuella rapporteringen som görs av individer i flera led. Misstag är ofrånkomliga trots förbättrad felsökning.

Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen stod för de flesta redovisade utfallen i förvaltningsprocessen och de högsta redovisade monetära beloppen.²⁰ Det finns dock ytterligare myndigheter i satsningen med utfall inom denna process, till exempel Migrationsverket och de flesta nätverksmyndigheter. Utfall av annan karaktär än monetära belopp, såsom antal ärenden och administrativa åtgärder, betraktas också som operativa utfall.

Ett viktigt observandum är att flertalet av utfallen avser initiala beslut, inte slutliga. De initiala besluten kan sedan komma att ändras efter kompletteringar och överklaganden. Att monetära belopp krävs av myndigheterna är dessutom inte liktydigt med att dessa belopp till fullo kommer att betalas. Det innebär dock en skuld för de som omfattas av betalningskraven.

3.1 Generellt sett höga utfall i både förvaltnings- och brottmålsprocessen

Inom förvaltningsprocessen noteras främst följande utfall:

- Beloppet för höjning av skatt inklusive skattetillägg minskade i förhållande till 2023, och bedöms vara på en genomsnittlig nivå sett över redovisningsperioden.
- Bosättningskontroller som lett till ändrad folkbokföring låg kvar på en förhållandevis hög nivå, även om antalet minskade i förhållande till 2023.
- De klart högsta beloppen som rapporterats för återkrav och besparing för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten – sammanlagt var beloppen dubbelt så höga för dessa myndigheter jämfört med 2023.
- Fortsatt hög nivå för värdet av utmäta tillgångar för Kronofogdemyndigheten.
- Största antalet beslut i ärenden för Migrationsverket.

Inom brottmålsprocessen noteras främst följande utfall:

- Oförändrad och hög nivå för antalet utdömda fängelseår i tingsrätt – högsta nivån hittills för nationella insatser.

- Grova och synnerligen grova narkotikabrott samt grova våldsbrott (främst dödligt våld) bidrog mest till den utdömda fängelsetiden.
- Beloppet avseende förverkat brottsutbyte ökade i förhållande till 2023 – även om det inte är det högsta monetära utfallet som rapporterats för ett år bedöms utfallet 2024 som det bästa sett till bredden av utfall.
- Personer med beslut om näringsförbud och den tid som förbuden gäller ökade i förhållande till 2023 – även om antalet personer och år med näringsförbud inte var särskilt högt, var antalet domar med beslut om näringsförbud det högsta hittills.

De klart högsta beloppen som rapporterats för återkrav och besparing för Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten – sammanlagt var beloppen dubbelt så höga för dessa myndigheter jämfört med 2023.

3.1.1 Klart lägre högsta belopp för höjning av skatt

Antalet insatser och ärenden med operativt utfall för höjning av skatt inklusive skattetillägg har varit ganska oförändrat under de senaste åren. Under 2024 var antalet nationella insatser med höjning av skatt inklusive skattetillägg dock något färre än de närmaste två föregående årens. Under 2024 var det högsta beloppet drygt 19 miljoner kronor, utifrån en nationell insats under ledning av Ekobrottsmyndigheten.

För 2023 avsåg det högsta beloppet, nästan 82 miljoner kronor, en nationell insats under ledning av polisregion Bergslagen. Även under 2022 fanns ett särskilt högt utfall, 58 miljoner kronor. Dessutom rapporterades ett ytterligare högt utfall om drygt 32 miljoner kronor utifrån en regional insats. Enskilda höga utfall betyder ofta mycket för det totala utfallet avseende höjning av skatt inklusive skattetillägg.

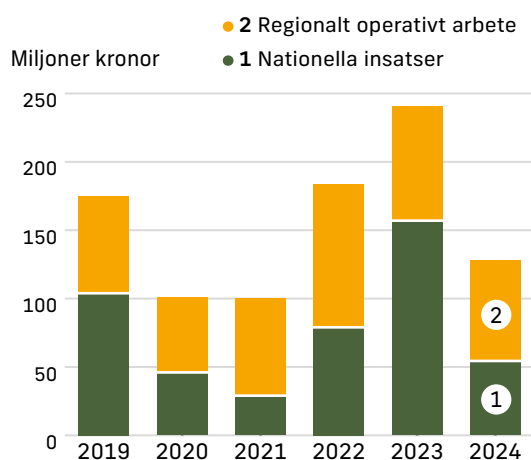
Sammanlagt under redovisningsperioden har det redovisats cirka 930 miljoner kronor i höjning av skatt och 135 miljoner kronor i betalningssäkring.

Antalet skattebeslut efter utredning minskade med 13 procent i förhållande till 2023, och uppgick under

²⁰ Utdömda skadestånd till Försäkringskassan eller Arbetsförmedlingen ingår i förekommande fall i redovisningen av utfallet i förvaltningsprocessen, trots att de utdömts i brottmål.

2024 till drygt 250. Minskningen av antalet skattebeslut är därmed betydligt mindre än för höjning av skatt inklusive skattetillägg, som nästan halverades i förhållande till 2023. Antalet skattebeslut i regionalt operativt arbete ökade något, till det högsta antalet under redovisningsperioden. Det var följaktligen antalet skattebeslut för nationella insatser som minskade, till en genomsnittlig nivå för redovisningsperioden.

Figur 1. Utvecklingen av beloppet (miljoner kronor) för höjning av skatt inklusive skattetillägg 2019–2024 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete.

Färre avregistreringar av bolag

Under 2024 rapporterades 17 avregistreringar från F-skatt och 12 avregistreringar från moms, alla initierade av Skatteverket. Det är betydligt färre än under 2023, då ett underrättelseärende vid nationellt underrättelsecentrum samt en nationell insats under ledning av Ekobrottsmyndigheten tillsammans stod för 143 initierade avregistreringar från F-skatt. Dessutom noterades 114 initierade avregistreringar från moms, 53 avregistreringar från arbetsgivaravgifter och 23 initierade ansökningar om konkurs utifrån operativ verksamhet, alla i det nämnda underrättelseärendet och den nationella insatsen.

I arbetet utifrån underrättelseärendet vid nationellt underrättelsecentrum har det under 2024 meddelats en tingsrättsdom. Domen innebar att 3 av 5 åtalade dömdes till fängelse i sammanlagt 4 år för främst näringspenningtvätt, grovt brott och bokföringsbrott. Dessutom beslutades om drygt 800 000 kronor i förverkat brottsutbyte, 78 600 kronor i dagsbot och företagsbot (50 000 kronor). Däremot avslogs begäran om näringsförbud i domen.

I den nationella insatsen under ledning av Ekobrottsmyndigheten väntas åtal under 2025.

3.1.2 Fortsatt hög nivå för antalet bosättningskontroller

Antalet bosättningskontroller som under året resulterade i beslut om ändrad folkbokföring (i det följande benämnt kontroller) förekom under 2024 i 60 insatser eller underrättelseärenden. Det var färre än 2023. Även antalet kontroller minskade i förhållande till 2023, med cirka 20 procent, och uppgick 2024 till strax under 900. Antalet under 2024 var dock det näst högsta under redovisningsperioden.

Liksom de närmast föregående åren förekom det klart största antalet kontroller i den operativa verksamheten utifrån ett underrättelseärende med inriktningen utsatta områden i region Väst – sammanlagt under perioden 2020–2023 har det förekommit nästan 1 300 kontroller i ärendet. Erfarenheter från ärendet har framställts i flera rapporter och ytterligare en rapport är under framtagande. Det näst största antalet kontroller av denna typ under 2024 redovisades utifrån ett underrättelseärende i region Mitt, samma ärende som även under 2023 hade det näst största antalet kontroller. Inriktningen var även i detta fall utsatta områden. Sammanlagt sedan 2020 har det rapporterats 370 kontroller i detta underrättelseärende. Det ärende som hade det tredje högsta antalet kontroller 2024 var också ett ärende med inriktning utsatta områden, i region Syd. I ärendet har det rapporterats cirka 140 kontroller sedan 2020.

Av de övriga måtten inom folkbokföringsverksamheten under 2024 redovisades 95 ärenden som resulterade i avslag på ansökan om att få eller ta bort skyddade personuppgifter, varav en stor del (74) avsåg det nämnda underrättelseärendet i region Väst. Antalet ärenden som resulterat i avslag på anmälan om invandring uppgick till 44. En regional insats i region Bergslagen, med inriktningen utsatta områden, stod för det enskilt största antalet (18) ärenden av denna typ. Ärenden som resulterat i ändring av relationer/personuppgifter uppgick till 26 – det enskilt största antalet (15) i den nationella insatsen som leddes av Tullverket och avsåg brottslighet i hamnmiljö. I samtliga av dessa ärendetyper innebär detta en tydlig ökning i förhållande till 2023. Dessa mått är förhållandevis nya och det kan ha varit en förbättrad kvalitet i rapportering 2024 som också bidragit till ökningen.

3.1.3 De klart högsta beloppen för återkrav och besparing

Tre myndigheter – Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten – rapporterar utfall i form av återkravsbelopp respektive besparingsbelopp till följd av stoppade eller förhindrade utbetalningar.

För 2024 rapporterades ett sammanlagt återkravsbelopp om 172 miljoner kronor för de tre myndigheterna – mest för Försäkringskassan (135 miljoner kronor),

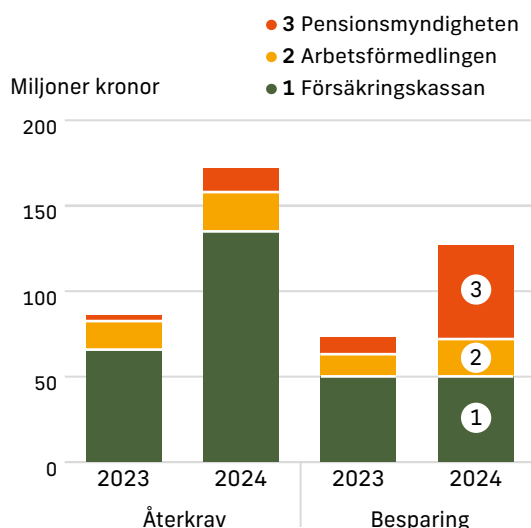
följd av Arbetsförmedlingen (23 miljoner kronor) och Pensionsmyndigheten (14 miljoner kronor).

Besparingsbeloppet för 2024 uppgick sammanlagt till 151 miljoner kronor – även i detta fall mest för Försäkringskassan (74 miljoner kronor) följt av Pensionsmyndigheten (55 miljoner kronor) och Arbetsförmedlingen (23 miljoner kronor).

I samtliga fall var detta högre eller betydligt högre belopp än 2023 (se figur 2) och för åtminstone Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen de högsta beloppen som redovisats för arbetet i satsningen (se figur 3). Med stor sannolikhet är det de högsta beloppen även för Pensionsmyndigheten.

Sammanlagt uppgick det totala återkravs- och besparingsbeloppet till drygt 320 miljoner kronor för de tre myndigheterna.

Figur 2. En samlad jämförelse mellan åren 2023 och 2024 avseende återkravsbelopp respektive besparingsbelopp för Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Pensionsmyndigheten.

Den operativa verksamhet som ligger bakom de höga utfallet är för Försäkringskassans del under 2024 är främst ett underrättelseärende i region Mitt. Utifrån ärendet rapporteras drygt 62 miljoner kronor i återkravsbelopp samt drygt 16 miljoner kronor i besparingsbelopp. Det näst högsta utfallet för återkravsbelopp är 22 miljoner kronor, utifrån en regional insats i Bergslagen. Det högsta utfallet för besparingsbelopp, nästan 17 miljoner kronor, avser ärendet i region Väst som har fokus mot bosättningskontroller med inriktning utsatta områden.

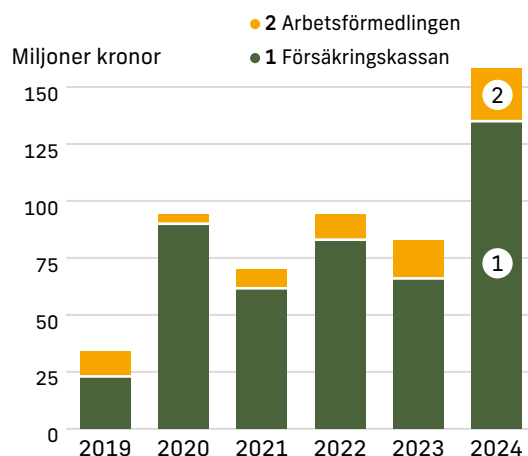
Sammanlagt under redovisningsperioden har det rapporterats nästan 460 miljoner kronor i återkravsbelopp och 310 miljoner kronor i besparingsbelopp för Försäkringskassan.

För Arbetsförmedlingens del var en stor del av utfallet rapporterat från operativ verksamhet i region Stockholm, främst i Södertälje. Arbetet i Södertälje skedde både i en regional insats och i en nationell. Sammanlagt för dessa båda insatser uppgick återkravsbeloppet till 4,7 miljoner kronor och besparingsbeloppet till 5,8 miljoner kronor. Det enskilt högsta återkravsbeloppet, 3,9 miljoner kronor, noteras för ett arbete utifrån ett underrättelseärende vid nationellt underrättelsecentrum. Ärendet har under 2024 lett till beslut om en nationell insats. Även för Arbetsförmedlingen har arbetet utifrån ärendet i region Väst som har fokus mot bosättningskontroller med inriktning utsatta områden lett till ett relativt högt besparingsbelopp, 1,7 miljoner kronor.

Sammanlagt under redovisningsperioden har det rapporterats 75 miljoner kronor i återkravsbelopp och 70 miljoner kronor i besparingsbelopp för Arbetsförmedlingen.

Pensionsmyndigheten har också höga återkravsbelopp (4,4 miljoner kronor) respektive besparingsbelopp (nästan 17 miljoner kronor) i det tidigare nämnda ärendet i region Väst. Ännu högre belopp noteras för ett arbete som främst avser samverkan med gränspolisen inom ramen för en nationell insats under ledning av Noa. Insatsen beslutades i början av 2019 och avser en bred myndighetssamverkan mot främst välfärdsbrottslighet. Utfallet för Pensionsmyndigheten i insatsen var under 2024 nästan 19 miljoner kronor i återkravsbelopp och drygt 38 miljoner kronor i besparingsbelopp.

Figur 3. Belopp för återkrav mellan åren 2019-2024 för Försäkringskassan respektive Arbetsförmedlingen.

Över 80 procent av utfallet 2024 för Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen kommer från regionalt operativt arbete – både i fråga om återkravs- och besparingsbeloppen.

Stor ökning av operativa insatser och underrättelseärenden med utfall

Det var inte bara beloppen för återkrav och besparing som indikerade en mer omfattande verksamhet för Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Mellan 2023 och 2024 noteras en påtaglig ökning av antalet nationella insatser, regionala insatser eller underrättelseärenden med utfall i form av återkrav och besparingsbelopp för båda myndigheterna. Någon sådan statistik går ännu inte att ta fram för Pensionsmyndigheten, som under året fortfarande var en nätverksmyndighet.

Även sett till Försäkringskassans egna förvaltningsärenden ökade både antalet ärenden med indragen ersättning och antalet ärenden med återkrav rejält under 2024, med runt 50 procent. Försäkringskassans verksamhet i satsningen har otvetydigt varit särskilt omfattande under 2024

För Arbetsförmedlingens olika typer av förvaltningsärenden märks dock ingen ökning under 2024. Det beror nästan helt på utvecklingen av antalet ärenden i de regionala insatserna med inriktning utsatta områden i region Stockholm. Det operativa utfallet visar också att återkravsbeloppet minskade för dessa regionala insatser från 7,5 till 5,9 miljoner kronor. Besparingsbeloppet ökade emellertid istället från 1,9 miljoner kronor 2023 till 5,6 miljoner kronor 2024. Högre monetära utfall i den operativa verksamheten och utfall i fler underrättelseärenden och regionala insatser ger ändå vid handen en generellt sett bredare operativ verksamhet även för Arbetsförmedlingen under 2024.

3.1.4 Värdet av utmätta tillgångar på en fortsatt hög nivå

Utfallet för värdet av tillgångar utmätta av Kronofogdemyndigheten var 78 miljoner kronor under 2024, vilket i stort sett är samma nivå som 2023, se figur 4. De båda årens belopp är också de högsta som redovisats under de år som satsningen följts upp i sin helhet, det vill säga sedan 2013.

Beloppet för 2024 kommer till något övervägande del från det regionala operativa arbetet. Under 2023 var andelen som kom från regionalt operativt arbete och nationella insatser lika stora, medan det under 2022 var nationella insatser som stod för en majoritet av beloppet.

Det enskilt högsta utfallet 2024, 12 miljoner kronor avsåg den nationella insatsen som avser bekämpning av brottslighet i hamnmiljö, ledd av Tullverket. Det näst högsta beloppet, 8,9 miljoner kronor, avsåg en nationell insats under ledning av polisregion Väst med inriktning på brottslighet genom skolverksamhet. Den

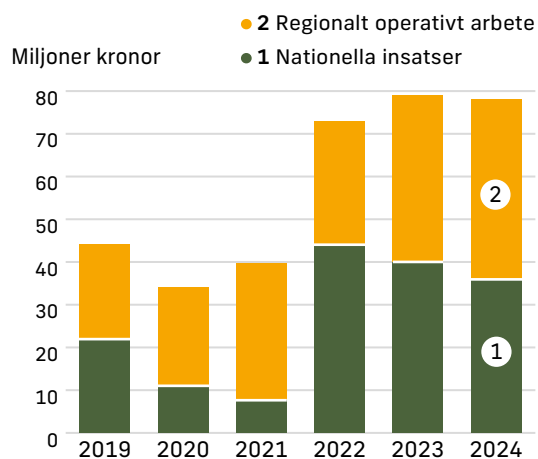
insatsen avslutades vid operativa rådet i mitten av 2023, men uppföljningen fortgår. Sedan inledningen av insatsen har utmätta tillgångar till ett värde av drygt 28 miljoner rapporterats. Det regionala arbetet kopplat till insatsen Freja²¹, insatsen kopplad till dödligt våld och med fokus mot kriminell ekonomi, stod sammanlagt för nästan 16 miljoner kronor i värde av utmätta tillgångar under 2024. De största beloppen inom Freja avser ett underrättelseärende i region Stockholm och ett vid nationellt underrättelsecentrum

I likhet med de närmast föregående åren var det inom det regionala operativa arbetet i region Stockholm som det högsta beloppet för värdet av utmätta tillgångar rapporterades, 15,5 miljoner kronor under 2024. Sett över hela 2020-talet har utmätta tillgångar till ett värde av 79 miljoner kronor rapporterats utifrån regionalt operativt arbete i Stockholm. Det innebär nästan hälften av beloppet för det totala regionala operativa arbetet i satsningen under motsvarande period.

Sammanlagt rapporterades värden för utmätta tillgångar i 18 nationella insatser och 52 regionala insatser eller ärenden under 2024, vilket är ett genomsnittligt antal för åren under redovisningsperioden.

Sett över hela redovisningsperioden uppgår värdet av utmätta tillgångar till nästan 350 miljoner kronor.

Figur 4. Utvecklingen av beloppet (i miljoner kronor) för värdet av utmätta tillgångar 2019–2024 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete.

Värdet för säkrade tillgångar minskade

Sammanlagt minskade värdet för säkrade tillgångar från 53 till 23 miljoner kronor mellan åren 2023 och 2024. Minskningen avser enbart säkrade tillgångar i

²¹ Se vidare avsnitt 4.4.12.

mål om kvarstad eller förvar. Motsvarande utveckling för mål om betalningssäkring var en liten ökning 2024.

Minskningen av utfallet avseende kvarstad och förvar ska ses mot bakgrunden att antalet operativa insatser och underrättelseärenden med ett sådant utfall 2024 var det högsta som noterats under redovisningsperioden. Därmed är det frånvaron av de riktigt höga beloppen under året som ligger bakom att det sammanlagda värdet inte var högre. Det högsta beloppet för en enskild insats eller något enskilt ärende under 2024 var 3 miljoner kronor, att jämföra med 21 miljoner kronor 2023.

Sett över hela redovisningsperioden har värdet av säkrade tillgångar i mål om kvarstad eller förvar uppgått till 124 miljoner kronor. Beloppet för säkrade tillgångar i mål om betalningssäkring uppgick under motsvarande period till 55 miljoner kronor.

3.1.5 Klart största antalet beslut som rapporterats av Migrationsverket

Under 2024 rapporterade Migrationsverket det största antalet ärenden som noterats i satsningen: Drygt 2 800 administrativa åtgärder i ärendehandläggning och över 400 ärenden rörande missbruk av regelsystemet. Merparten av de operativa åtgärderna genomfördes som en effekt av ett ärende i region Nord rörande bärplockningsindustrin. Två bärföretagare dömdes av tingsrätten i juli 2024 till fängelse i 2 år och 6 månader för grov människoexploatering. Det beslutades även om näringsförbud i vardera 7 år. Domen fastställdes i hovrätten i oktober 2024.

Missbruken av Migrationsverkets regelsystem avser främst ärenden utifrån ett underrättelseärende vid nationellt underrättelsecentrum. Ärendet fokuserade mot skenäktenskap.

Operativt utfall från Migrationsverket förekom i drygt 40 operativa insatser eller underrättelseärenden (se även avsnitt 4.3.4).

3.1.6 Exempel på nätverksmyndigheter med operativt utfall

Nätverksmyndigheternas operativa verksamhet ledde och bidrog till olika typer av verksamhet och utfall som av myndigheter och regioner framhölls vara viktiga i arbetet. Detta var mest tydligt avseende Pensionsmyndigheten. Pensionsmyndighetens utfall avseende återkravs- och besparingsbelopp redovisades i avsnitt 3.1.3. De nätverksmyndigheter som mest omnämns

som deltagare i regionala insatser eller underrättelseärenden var Arbetsmiljöverket och Inspektionen för vård och omsorg.

Dessutom spelade kommunerna och länsstyrelserna en väsentlig roll i vissa insatser och ärenden i det regionala operativa arbetet. Länsstyrelsen i Stockholm anger att de haft tre ärenden som har resulterat i sanktionsavgifter om sammanlagt 1,4 miljoner kronor. De har även startat 25 uppsökandeärenden på oregistrerade verksamhetsutövare varav 7 ärenden har lett till registrering i Bolagsverkets register mot penningtvätt. Även Länsstyrelsen i Västra Götaland har initierat sådana ärenden, varav än så länge ett ärende lett till att företaget registrerats i registret mot penningtvätt. Från Länsstyrelsen i Skåne rapporteras att det genomförts tillsyn och inspektion av bland annat avfallshandtering, att man arbetat mot penningtvätt samt genomfört kontroller av lönegarantiärenden med mera.

3.1.7 Den utdömda fängelsetiden ligger kvar på samma höga nivå

År 2021 var det första året som antalet utdömda fängelseår ökade för andra året i rad, och då utifrån den dittills högsta nivån 2020. Nivån för den utdömda fängelsetiden 2022 visade på en fortsatt ökning. Under 2023 och 2024 har nivån varit densamma som 2022²².

Utvecklingen under redovisningsperioden för antalet utdömda fängelseår redovisas i figur 5 tillsammans med en trendlinje²³. Under 2024 utdömdes 525 års fängelse i tingsrättsdomar som rapporterades utifrån arbetet i satsningen.

Bedömningen görs i första hand utifrån tingsrättsdomar

Uppföljningen av lagföringen i satsningen vilar främst på domar i tingsrätt, inte nödvändigtvis domar som fått laga kraft²⁴. Många tingsrättsdomar överklagas och prövas sedermera i hovrätt och i vissa fall i Högsta domstolen. För att ta hänsyn till detta görs en övergripande jämförelse mellan utfallet i hovrättsdomar och utfallet i tingsrättsdomar (se avsnitt 3.1.10 och bilaga 11).

Domarna 2024 är resultatet av tidigare års operativa aktivitet och prioriteringar

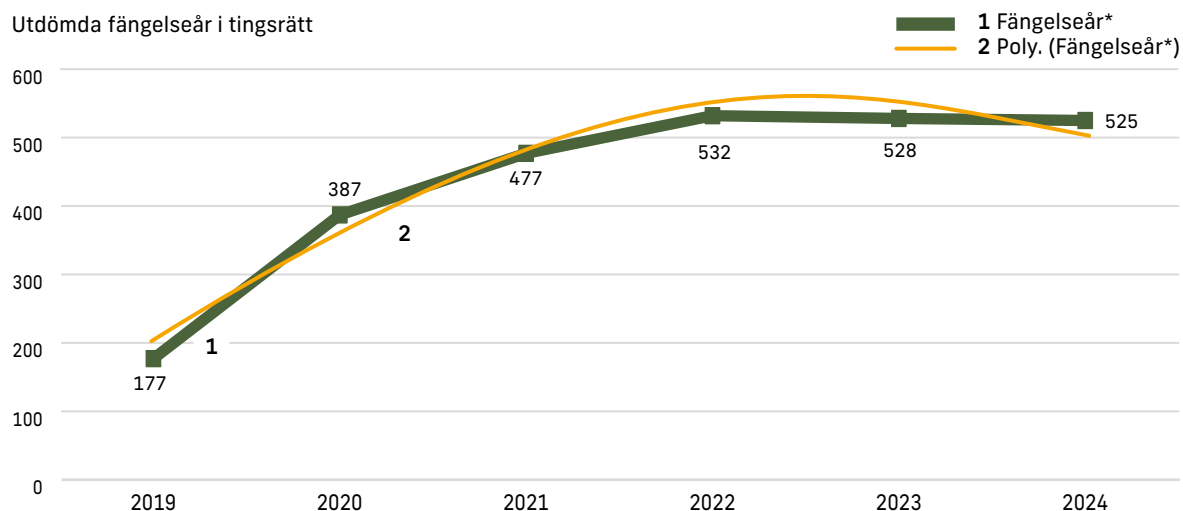
Det slutliga utfallet av arbetet i brottmålsprocessen i form av meddelade domar kommer ofta ett eller flera år efter det att den huvudsakliga operativa verksamheten pågick. Utfallet återspeglar därmed i många fall

22 I föregående års redovisning rapporterades att det inte var en fortsatt ökning av den utdömda tiden i förhållande till 2022. Under 2022 rapporterades 461 utdömda fängelseår. Detta har nu ändrats efter att ytterligare domar tillförts, och nu uppgår antalet år till 528. Även den utdömda tiden för 2022 har ändrats sedan föregående redovisning, från 526 till 532.

23 Polynom.

24 Slutligt domstolsbeslut efter eventuella överklaganden.

Figur 5. Utvecklingen av beloppet (i miljoner kronor) för värderade utmätta tillgångar 2018–2023 fördelat över nationella insatser och regionalt operativt arbete

huvudsakligen tidigare års operativa verksamhet och hur tidigare års resurser disponerats. Detta är särskilt tydligt för meddelade domar om ekonomisk brottslighet.

Antalet fängelsedömda har minskat – den utdömda fängelse tiden har ökat

Över 70 procent av de åtalade dömdes till fängelse i tingsrättsdomarna under 2024. Det innebär en ovanligt stor andel – över 10 procent större andel än för hela redovisningsperioden.

Antalet åtalade har minskat från 292 till 158 mellan 2020 och 2024. Antalet dömda minskade under samma period från 255 till 149. Antalet fängelsedömda minskade i något mindre utsträckning, från 154 till 109.

Parallellt med denna utveckling har den utdömda fängelse tiden ökat mycket, från 387 till 525 år. Det betyder också att den utdömda tiden per åtalad, dömd eller fängelsedömd ökat rejält. Under 2024 var den utdömda fängelse tiden per fängelsedömd 4 år 10 månader. Motsvarande tid för 2020 var 2 år 6 månader.

Förklaringen till utvecklingen med färre åtalade och fängelsedömda och längre utdömd fängelse tid ligger främst i en förändrad brottsstruktur i domarna. En betydligt större andel av brotten under de senaste åren under redovisningsperioden avser grova eller synnerligen grova narkotikabrott samt grova våldsbrott (främst dödligt våld). En jämförelse mellan åren 2020 och 2024 visar att antalet sådana grova narkotikabrott och grova våldsbrott med fällande dom ökat från 55 till 97.²⁵ Andelen av det totala antalet brott med fällande dom ökade från 14 till 38 procent jämfört mellan de båda åren.

Under 2024 var den utdömda fängelse tiden per fängelsedömd 4 år 10 månader. Motsvarande tid för 2020 var 2 år 6 månader.

Under 2024 stod brotten grov eller synnerligen grov smuggling av narkotika för en relativt stor del av lagföringen. Meddelade tingsrättsdomar med fällande domar för sådana brott förekom i 4 tingsrättsdomar utifrån 4 nationella insatser samt i 1 dom utifrån regionalt operativt arbete. Mycket hänger ihop med att Tullverket varit särskilt aktiva i satsningen.

Under 2024 stod brotten grov eller synnerligen grov smuggling av narkotika för en relativt stor del av lagföringen. Meddelade tingsrättsdomar med fällande domar för sådana brott förekom i 4 tingsrättsdomar utifrån 4 nationella insatser samt i 1 dom utifrån regionalt operativt arbete. Mycket hänger ihop med att Tullverket varit särskilt aktiva i satsningen.

Insatserna som hade de högsta utfallen

Den högsta lagföringen utifrån tingsrättsdomar under 2023 avser främst domar med grova narkotikabrott, inklusive synnerligen grova, främst utifrån tre nationella insatser:

²⁵ Beräkningen är gjord utifrån att varje rubricerad brottstyp enbart räknas en gång per dom och per dömd person. Detta för att uppnå en mer standardiserad jämförelse mellan förekomsten av olika brottstyper. Det faktiska antalet brott som de dömts för, och som räknats flera gånger, är betydligt större för de flesta brottstyper.

- Över 90 års utdömd tid utifrån en nationell insats i region Stockholm (Södertälje) under ledning av polisregion Stockholm. Domarna kan främst kopplas till Tullverkets aktiviteter i insatsen.
- Nästan 80 års fängelse utifrån domar i en stor nationella insats som pågått sedan början av 2020 under ledning av polisregion Syd. Utifrån den insatsen har det sedan starten redovisats sammanlagt 200 års utdömd tid i tingsrätt. Arbetet avsåg den kriminella mc-miljön.
- I ytterligare en insats under ledning av polisregion Syd, med inriktning strategisk person, utdömdes cirka 70 års utdömd fängelsestid under 2024.²⁶

Över 45 procent av den utdömda fängelsestiden som rapporterades för 2024 avser tingsrättsdomar i ovanstående tre insatser.

Svårbedömd utveckling av lagföringen för ekonomisk brottslighet

Under 2024 meddelades 15 tingsrättsdomar med fällande dom för ekonomisk brottslighet. Under 2023 meddelades enbart 11, att jämföra med 22 under 2002 och 15 för 2021.

Sett till antalet rubricerade brott med fällande dom för ekonomisk brottslighet var det något fler än 2023, men färre eller klart färre än de tidigare åren under redovisningsperioden.

En mycket omfattande rättegång utifrån ekonomisk brottslighet som det arbetats mot i satsningen kommer att inledas i början av 2025. Om rättegången leder till fällande domar, kan det bidra till en tydlig ökning av lagföringen för ekonomisk brottslighet. Det återstår dock att se.

De brottstyper som dominerar i årets lagföring var olika typer av penningtvättbrott (21) och bokföringsbrott (19). Därefter följer skattebrott (8).²⁷

Genomsnittligt antal näringsförbud

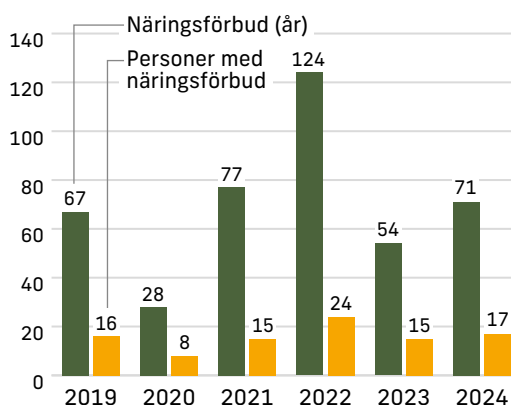
Den något ökade lagföringen för ekonomisk brottslighet jämfört med 2023 återspeglade sig också i antalet beslutade näringsförbud²⁸ och den sammanlagda tid som förbuden gäller (se figur 6). Under 2022 var utfallet för näringsförbud på en historiskt sett hög nivå. Utfallets nivå kan främst kopplas samman med förekomsten av domar med grova bokföringsbrott och grova skattebrott.

En särskild omständighet var att antalet tingsrättsdomar med beslut om näringsförbud under 2024 var

Den något ökade lagföringen för ekonomisk brottslighet jämfört med 2023 återspeglade sig också i antalet beslutade näringsförbud

det högsta som noterats för något år i satsningen. Att antalet personer och år med näringsförbud ändå inte var högre hänger ihop med att besluten avsåg relativt få personer och år med näringsförbud per dom. Däremot kan det sägas vara ett bredare utfall under 2024 än åtminstone många av de tidigare åren.

Figur 6. Antalet personer med tingsrättsbeslut om näringsförbud 2019–2024 samt sammanlagt antal år som besluten gäller.

Beslut om företagsbot är ett ytterligare utfall som indikerar förekomst av ekonomisk brottslighet i företag. Beslut om företagsbot förekom i 3 tingsrättsdomar, vilket visserligen är fler än den enda dom med företagsbot som rapporterade 2023. Dock har förekomsten av domar med beslut om företagsbot varit betydligt vanligare under flertalet tidigare år under redovisningsperioden. I förhållande till dessa tidigare år var också beloppet för företagsbot lågt både 2023 och 2024.

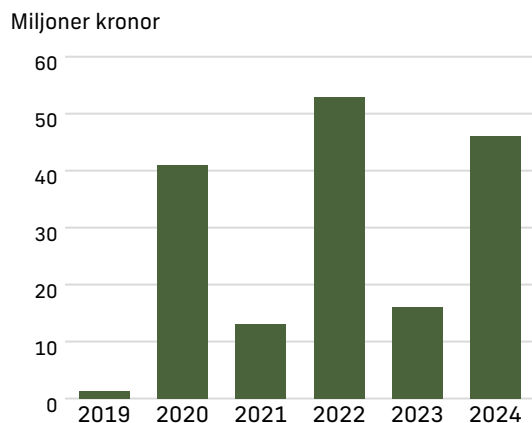
Att beloppet var så pass högt 2022 förklaras främst med att det i en enskild dom utdömdes ett högre belopp än vad som utdömts sammanlagt under redovisningsperioden.

²⁶ I den efterföljande hovrättsdomen blev utfallet markant annorlunda. Den sammanlagt utdömda tiden minskade rejält (mer om detta i avsnitt 3.1.10).

²⁷ I de flesta fall avses grova brott för samtliga brottstyper som omnämns i detta avsnitt.

²⁸ Här ingår inte de eventuella näringsförbud som utdömts i förvaltningsdomstol.

Figur 7. Utfall (i miljoner kronor) i fråga om förverkat brottsutbyte beslutat i tingsrätt 2019–2024.

3.1.8 Utfallet för förverkat brottsutbyte bedöms som det bästa hittills

Värdet av förverkat brottsutbyte utifrån beslut i tingsrätt uppgick 2024 till 46 miljoner kronor. Det har funnits en tydlig tendens till att enskilda domar med mycket höga utfall förekommit ungefär vartannat år. Dessa höga utfall har då utgjort en stor del av det totala utfallet. De tidigare årens höga utfall har i större utsträckning än 2024 avsett enstaka domar. Under 2024 var det fler domar med beslut om relativt höga belopp i förverkat brottsutbyte. Främst av den anledningen bedöms utfallet 2024 som det hittills bästa som noterats.

Under 2024 var också det totala antalet tingsrättsdomar med beslut om förverkat brottsutbyte relativt stort jämfört med övriga år under redovisningsperioden.

Få domar med utdömda skadestånd

Beloppet för utdömda skadestånd ökade något i förhållande till 2023 – från 9,4 till 11 miljoner kronor. Antalet domar med beslut om skadestånd var betydligt fler jämfört med 2023. Att beloppet ändå inte var större under 2024 förklaras främst av att många av skadeståndsbeloppen avsåg personskada, alltså inte förmögenhetsskada. De högsta skadeståndsbeloppen som beslutats i domar i satsningen har ofta avsett grova och omfattande bedrägerier. Under 2024 rapporterades ingen dom med många åtalade för omfattande bedrägeribrottslighet och beslut om höga skadestånd, även om det under året meddelades fem tingsrättsdomar med fällande domar för grovt bedrägeri eller grovt bidragsbrott. Det enskilt högsta beloppet, drygt 8 miljoner kronor, för förmögenhetsskada avser beslut i en tingsrättsdom utifrån den nationella insatser med fokus på brottsproblematik i Södertälje.

3.1.9 De åtalades ålder och kön

Utfallet för 2024 visade liksom för 2023 en relativt jämn åldersfördelning för de åtalade, indelat i femårsintervaller, för åldrarna 21–40. För övriga delen av redovisningsperioden totalt såg det annorlunda ut, med ett ganska jämnt fallande antal från åldersintervallet 21–25 år och uppåt i åldersintervallerna (se vidare bilaga 10).

En stor majoritet av de åtalade var män. Under 2024 var andelen kvinnor 15 procent vilket var något över genomsnittligt för redovisningsperioden. Utdömd genomsnittlig påföljd var betydligt lägre för kvinnor och fler av deras åtal ogillades. Den längsta utdömda fängelsetiden som utdömdes i tingsrätten 2024 för en kvinna var emellertid nästan 9 år. Se bilaga 10 för en grafisk illustration av de åtalades ålder och kön under redovisningsperioden.

3.1.10 Reducerad fängelse tid efter hovrättsdomar – en dom sticker ut

Som beskrivits i flera av de tidigare redovisningarna innebär meddelade domar i hovrätten att den utdömda fängelse tiden normalt reducerats med cirka 10 procent jämfört med utfallet av tingsrättsdomarna. För de meddelade hovrättsdomarna 2024 var reduktionen större. Se bilaga 11 för en tabell över effekterna av hovrättsdomar i fråga om antalet utdömda fängelseår.

För 2024 medförde 15 hovrättsdomar en reduktion av den utdömda fängelse tiden i tingsrätt, vilket kan jämföras med 5 hovrättsdomar som innebar en ökning av den utdömda fängelse tiden och 12 som gav oförändrat utfall. Den totalt utdömda fängelse tiden efter hovrättsdomarna under 2024 var 465 år, inklusive de åtalade och dömda som inte behandlats i hovrätten, till skillnad från 566 år i de föregående tingsrättsdomarna. Det innebär en reduktion av tiden med nästan 100 år, eller 18 procent. Utfallet i några få hovrättsdomar brukar ha stor inverkan på den totala statistiken. Den stora reduktionen under 2024 avser främst en hovrättsdom som innebar en kraftig minskning av antalet fängelseår (se nästa avsnitt).

Kraftigt minskat antal utdömda fängelseår efter en hovrättsdom

Under 2024 var det en hovrättsdom utifrån en nationell insats under ledning av polisregion Syd med inriktningen strategisk person som innebar den största minskningen av utdömd fängelse tid. Tingsrättsdomen, som meddelades i början av 2023, avsåg 7 åtalade personer, varav 6 dömdes till fängelse i sammanlagt 69 år och 9 månader. Av de åtalade dömdes 3 till fängelse på livstid (omräknat till 18 års fängelse vardera).

Tingsrättsdomen överklagades beträffande samtliga tilltalade. Av dessa hade 6 dömts till fängelse, och för 1 av dem hade åtalet ogillats i tingsrätten.

För 2 av dem som dömts till fängelse på livstid i tingsrättsdomen var hovrättens utslag att de frikändes. Den tredje som dömdes till fängelse på livstid i tingsrätten fick påföljden reducerad till fängelse 2 år 6 månader i hovrättsdomen. Ytterligare en åtalad som i tingsrätten dömdes till fängelse, 11 år 9 månader, friades i hovrätten. I övrigt stod sig tingsrättens dom. De skilda bedömningarna grundar sig i olika tolkningar av bevis i form av dekrypterade chattar.

Hovrättens dom innebar att den utdömda fängelse-tiden minskade till 6 år. Följaktligen en reduktion om mer än 60 års fängelse, vilket alltså är över hälften av den totala reduktionen av fängelsetiden efter hovrättsdomar under 2024.

Det var inte lika mycket cannabis som togs i beslag under 2024 som tidigare under redovisningsperioden. Däremot var det mer amfetamin och kokain som beslagtogs.

Större beslag av narkotika med högt påföljdsvärde

Det var inte lika mycket cannabis som togs i beslag under 2024 som tidigare under redovisningsperioden. Däremot var det mer amfetamin och kokain som beslagtogs. Det innebär att påföljdsvärdet²⁹ var högt för den narkotika som togs i beslag under 2024. I sammanhanget ska också nämnas att det tillkommit cirka 400 kilo cannabis i statistiken över beslag för 2023 sedan föregående års redovisning. Beslaget som tillkommit avser Tullverkets arbete i den nationella insatsen som avser brottsproblematik i Södertälje.

Totalt under redovisningsperioden har beslag av cirka 3 ton cannabis redovisats (151 kilo under 2024), nästan 770 kilo amfetamin (284 kilo under 2024) och 90 liter amfetaminolja under 2021, drygt 240 kilo kokain (115 kilo under 2024) och nästan 1,2 miljoner narkotika- eller dopningsklassade tabletter (drygt 60 tusen under 2023). Under 2020 beslagtogs även 13 kilo heroin, en typ av narkotika som i övrigt varit sällsynt bland beslagen i satsningen. Dessutom finns andra beslag

av narkotika under redovisningsperioden. Mer om detta i en fotnot i bilaga 5, tabell 13. I bilaga 5, tabell 14 redovisas beslag av narkotikaklassade tabletter under redovisningsperioden.

Under 2024 redovisades beslag av narkotika i 6 nationella insatser och 9 regionala insatser eller underrättelseärenden, vilket är ungefär genomsnittligt för redovisningsperioden.

Klar minskning av vapenbeslag i det myndighetsgemensamma arbetet

Under åren 2019–2022 låg beslagen av antal vapen (inklusive handgranater och granatvapen) på en ganska jämn nivå, runt 40–50. Under 2023 var antalet bara drygt 20. Under 2024 var antalet beslagtagna vapen något högre (23) och enbart pistoler/revolver.

Beslagen av skjutvapen under 2024 redovisades i 2 regionala insatser i region Väst. Det innebär det klart lägsta antalet underrättelseärenden och operativa insatser med beslag av vapen under redovisningsperioden. Anledningen är sannolikt en blandning av det under året pågående operativa arbetets karaktär och att polisen i sitt övriga arbete tagit många vapen i beslag.³⁰

Under redovisningsperioden rapporterades beslag av 28 automatvapen, 33 gevär, 148 pistoler eller revolver och 16 handgranater, granatvapen eller liknande. Dessutom beslagtogs sprängmedel i form av över 200 kilo dynamit, annan utrustning för sprängmedel och minst 29 kilo sprängdeg. Under 2023 noteras även ett mycket stort beslag av sprängmedel där myndighetssamverkan i satsningen var avgörande, men det skedde inte inom en operativ insats eller ett underrättelseärende i satsningen. Beslagen avsåg 13–14 ton av sprängmedel som kan kopplas till ett företag som hanterade sprängämnen. Ett myndighetsgemensamt arbete i det regionala underrättelsecentret i Nord bedöms som en avgörande förutsättning för beslaget.

Minskat belopp för beslagtagna kontanter och andra tillgångar

Årets utfall för värdet av beslagtagna kontanter och värderade tillgångar uppgick till drygt 22 miljoner kronor, vilket är det näst lägsta beloppet under redovisningsperioden och klart lägre än 2023 (48 miljoner kronor). Under 2020 var utfallet cirka 60 miljoner kronor. Det ska tilläggas att det är en eller två insatser som brukar stå för merparten av beloppen. Årliga variationer är därmed förväntade. Antalet operativa

²⁹ Påföljdsvärdet, ofta benämnt straffvärdet, per viktenhet för cannabis är betydligt lägre än för amfetamin. För kokain är straffvärdet ännu högre än för amfetamin. Påföljdsvärdet för heroin ligger emellan det för kokain och amfetamin.

³⁰ Enligt preliminär statistik från Nationellt forensiskt centrum (NFC) märks visserligen en minskning av det totala antalet beslagtagna vapen mellan 2023 och 2024. Dock var antalet vapen i beslag ungefär detsamma åren 2022 och 2023.

insatser och underrättelseärenden med utfall för väderade tillgångar har varit ganska oförändrat under redovisningsperioden.

Det högsta rapporterade beloppet under 2024 avsåg beslag av kontanter till ett värde av drygt 5,6 miljoner kronor i en deloperation under ledning av Noa inom den nationella insatsen Freja. Samma insats stod för det högsta beloppet (18 miljoner kronor) 2023. Insatsen har koppling till våldsvågen (se avsnitt 4.4.11 och 4.4.12). Huvudsyftet med deloperationen var att förhindra penningtvätt och organiserad och omfattande utförsel av kontanter. Fyra aktionsgrupper arbetade i insatsen under 2024.

Sammanlagt beslagtogs värden för drygt 200 miljoner kronor under redovisningsperioden.

De flesta beslag gällde kontanter i svensk eller utländsk valuta, men det förekom även beslag av till exempel klockor och halsband. Under redovisningsperioden har det också förekommit beslag av tillgångar som inte värderats, till exempel tillgångar som använts som brottsverktyg.

3.2 Arbetet mot strategiska personer

De strategiska personerna som den myndighetsgemensamma satsningen riktar sitt arbete mot är identifierade utifrån fastställda kapacitetsparametrar. Hot mot följande funktioner bedöms som samhällsfarligt, särskilt om flera funktioner angrips:

- Den ekonomiska sfären – den fria konkurrensen som bygger på att alla aktörer håller sig till gällande lagar och regler.
- Det demokratiska statsskickets grundläggande processer – det politiska beslutsfattandet, verkställandet av politiska beslut (rättsprocessen och annan

myndighetsutövning) och att den fria debatten ska kunna ske utan otillåten påverkan.

- Den fysiska säkerheten – statens uppdrag att säkerställa att enskilda individer inte utsätts för fysiska angrepp.

För att fånga både det arbete som myndigheterna bedrivit mot den strategiska personen och hur detta har påverkat personens möjligheter att begå brott, följs arbetet upp årligen. De handläggare som arbetat närmast personen får besvara en enkät. Bedömningen, på en sexgradig skala, innehöll frågor om, och i så fall hur, den strategiska personen påverkats i kapacitetsreducerande riktning av det arbete som bedrivits, oavsett om åtgärden varit direkt kopplad till den strategiska personen eller till dennes nätverk. Aktuell undersökningsperiod var november 2023 till och med november 2024.

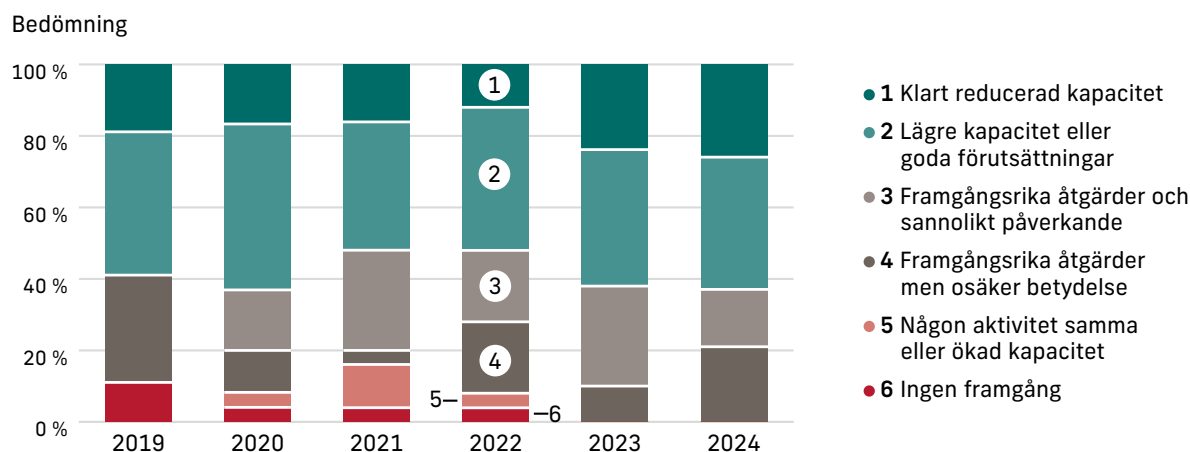
3.2.1 Viss ökad framgång i arbetet

Resultatet av bedömningen för 2024 liknar grovt sett den för de tidigare åren. Bedömningskategorierna var från och med 2020 något fler än åren innan vilket framgår av figur 8.

Andelen där kapaciteten hos de strategiska personerna och deras nätverk anses reducerad i olika grad (de två gröna fälten i figur 8) var större än åren innan. Ingen strategisk person bedömdes vara inom de röda fälten, som speglar att inga eller få åtgärder vidtagits samt att kapaciteten var oklar, oförändrad eller till och med hade ökat. Utfallet kan tolkas som att arbetet under 2024 var mer framgångsrikt än tidigare. Det är också den bedömning som görs.

Tolkningen av figur 8 är dock inte självklar. Låg grad av framgång och få åtgärder behöver inte betyda

Figur 8. Bedömning av arbetet mot de strategiska personerna och deras nätverk 2019–2024.

att kapaciteten för en strategisk person ökade. Det kan även handla om att det redan tidigare år genomförts framgångsrika åtgärder, men att det inte skett mycket under innevarande år, eller att de strategiska personerna var så pass nya att det ännu inte kunnat bedrivas någon mer omfattande operativ verksamhet och att kunskapen om dem av det skälet än så länge är begränsad.

Under 2021 och 2022 dömdes flera tongivande strategiska personer till mycket lång fängelsevistelse. Ytterligare personer dömdes till långa påföljder under 2023 och 2024. De långa fängelsetider som utdömts för tongivande strategiska personer har helt klart bidragit till bedömningen av arbetet mot strategiska personer som framgångsrikt.

En ytterligare aspekt som påverkade bedömningen var att ganska många av personerna vistades utom-

lands hela eller stora delar av året. Flera av dem är också utvandrade från Sverige. Detta var uppenbart försvårande både vad avser kunskapen om personernas kapacitet och möjligheten att reducera den. Behovet av internationell samverkan har fortsatt varit stort. Samverkan med Spanien har lett till ett flertal överlämnanden till svenskt rättsväsende, vilket är en tydligt positiv utvecklingstendens. Trots det väljer kriminella inom organiserad brottslighet i Sverige att fortsätta att bosätta sig i Spanien.

Att påtagligt reducera, eller eliminera, en strategisk persons kapacitet inom organiserad brottslighet är ofta en lång och komplicerad process som kräver uthållighet. Uppföljningen över tid visar också att det är mycket sannolikt att en strategisk person återkommer som aktiv inom organiserad brottslighet efter en tids inkapacitering genom fängelsedom eller att kapaciteten av någon annan anledning minskat.

Att påtagligt reducera, eller eliminera, en strategisk persons kapacitet inom organiserad brottslighet är ofta en lång och komplicerad process som kräver uthållighet.

De flesta fall där arbetet bedömts som framgångsrikt relaterar till att en strategisk person dömts till längre tids fängelse. Det finns emellertid några exempel på att myndigheternas administrativa åtgärder gjort att den strategiska personen fått svårighet att verka inom organiserad brottslighet. Det förekommer också att detta påverkat den strategiska personens status i minskande riktning inom den kriminella miljön, och därmed även det bidragit till att försvåra för personen att utöva organiserad brottslighet.

4. Operativ verksamhet

I detta kapitel redogörs för den operativa verksamheten inom satsningen. De enkätsvar som inkommit från myndigheterna, regionerna och aktionsgrupperna inför denna redovisning har, utöver de operativa utfallen, haft ett starkt inflytande över vad som lyfts fram i detta kapitel (se bilaga 4 för frågorna i enkäterna). Inför årets redovisning har det gjorts en systematisk kartläggning av de huvudsakliga utgångspunkterna för den operativa verksamheten under året. Kartläggningen ligger till grund för en del av innehållet i detta kapitel.

En anledning till de skilda perspektiv på operativ verksamhet för respektive års redovisning är att verksamheten inte förändras tillräckligt mycket från ett kalenderår till nästa för att utgångspunkterna för rapporteringen ska vara desamma.³¹ Det skulle i stort sett vara samma bild som ges i flera år. De varierande perspektiven i respektive redovisning ger möjlighet till att förstå verksamheten utifrån olika utgångspunkter. Emellertid är det ofrånkomligt att en del beskrivningar kommer att vara mer eller mindre upprepningar från de föregående redovisningarna.

Bedömningen är att kunskapen om organiserad brottslighet och dess aktörer har ökat mycket under de senaste åren. Ett exempel på detta är regeringens så kallade OB-strategi³² (se avsnitt 8.6) som omfattar mycket av det som berör arbetet i satsningen och som varit och är föremål för operativ verksamhet. Av den anledningen återges viss information i detta kapitel enbart översiktligt.

4.1 Operativa insatser och underrättelseärenden under året

Under 2024 beslutades 3 och avslutades 4 nationella insatser av operativa rådet. En särskild utmaning under 2024 var att det även beslutades 3 underinsatser (i redovisningen benämnda deloperationer), som till sin

Bedömningen är att kunskapen om organiserad brottslighet och dess aktörer har ökat mycket under de senaste åren.

karaktär var mer att likna vid nationella insatser än underinsatser. Med dessa i beaktande uppgick antalet beslutade nationella insatser till 6.

Sammanlagt pågick 24 nationella insatser under året (27 inklusive de nämnda underinsatserna), varav 4 var under så kallad bevakning, det vill säga de inväntade slutligt beslut i rättsprocessen, vid årets slut. Antalet nationella insatser som följdes upp under året, inklusive de som hade avslutats av operativa rådet, var 38.

Under året pågick 110 regionala insatser och 100 underrättelseärenden. Det som mest står ut är att antalet regionala insatser var det lägsta under redovisningsperioden. Precis som föregående år var det stora skillnader mellan regionernas antal rapporterade regionala insatser. Att antalet regionala insatser minskade bedöms inte ha något samband med utvecklingen av verksamhetens omfattning. Istället är det olika, och förändrade sätt, att skapa en insats som ligger bakom. En del regioner skapar många insatser inom ramen för ett avgränsat arbete, för att på så vis dela upp verksamheten mellan myndigheterna som deltar, andra gör det inte.

4.2 Bra och viktig verksamhet med stor utvecklingspotential

Utifrån de mestadels relativt höga operativa utfallen och de synpunkter på verksamheten som framförts i

³¹ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2022, s. 32, 34 f., 40f. Polismyndigheten 2023, dnr A615.858/2022.

³² <https://www.regeringen.se/contentassets/1ae2655654ab479d8e4210d12f44e816/motstandskraft-och-handlingskraft---en-nationell-strategi-mot-organiserad-brottslighet-skr.-20232467> (2025-02-17).

enkäter kan det summeras till att det bedrivits mycket bra och viktig verksamhet i satsningen under 2024, men att det också finns stor utvecklingspotential.

4.3 Några myndigheter som var särskilt aktiva under 2024

Här behandlas övergripande några myndigheter som bedömts vara särskilt aktiva i den operativa verksamheten under 2024.

4.3.1 Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Vi har redan i kapitlet om operativt utfall ingående beskrivit att det under 2024 varit den mest omfattande verksamheten och de högsta monetära utfallen under redovisningsperioden för Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen (se avsnitt 3.1.3). Det kan tilläggas att huvuddelen av den operativa verksamheten för dessa båda myndigheter avser regionalt operativt arbete. I de nationella insatsernas redovisades emellertid en påtaglig ökning av arbetstiden jämfört med de flesta tidigare år för Arbetsförmedlingen.³³ En liten ökning noteras även för Försäkringskassan.

Utifrån de mestadels relativt höga operativa utfallen och de synpunkter på verksamheten som framförts i enkäter kan det summeras till att det bedrivits mycket bra och viktig verksamhet i satsningen under 2024, men att det också finns stor utvecklingspotential.

4.3.2 Tullverket

Den redovisade arbetstiden i nationella insatser för Tullverket under 2024 var den mest nedlagda arbetstiden på många år. Det klart största antalet arbetade timmar avsåg en insats som leddes av Tullverket och som omfattade brottsproblematik i hamnmiljö, följd av ytterligare en insats där Tullverket hade en ledande roll, som biträdande insatsledare. Bekämpning av narkotikasmuggling var ett fokus för Tullverkets

³³ I viss mån beror det på att ytterligare operativa personal ingått i tidrapporteringen.

operativa verksamhet i den insatsen. Det kan bli mer omfattande arbetstid som läggs ned i insatsen under nästa år eftersom insatsen beslutades sent under 2024. Under 2023 var det i den nationella insatsen under ledning av polisen Stockholm med fokus mot brottsproblematik i Södertälje som Tullverket lade ned mest arbetstid. Även under 2024 har myndigheten varit aktiv i den insatsen. (Se vidare bilaga 9 för utvecklingen av redovisad arbetstid i nationella insatser under redovisningsperioden.)

4.3.3 Ekobrottsmyndigheten

Ekobrottsmyndigheten redovisade den mest omfattande arbetade tiden i nationella insatser som förekommit för myndigheten. Under 2024 var det spaningsarbete i den nationella insatsen som leddes av Skatteverket och avser rysktalande organiserad brottslighet som mest bidrog till den totala arbetade tiden. Därefter följer en nationell insats under ledning av Ekobrottsmyndigheten. Insatsen har sin utgångspunkt i en möjliggörare för ekonomisk brottslighet. Under 2025 kommer det att inledas en omfattande rättegång utifrån denna insats. Sedan följer två insatser som har ett mycket brett anslag över flera brottsområden. Först en insats där Ekobrottsmyndigheten redovisade mest arbetstid under 2023. Insatsen var under ledning av polisen Bergslagen. Efter den följer arbetad tid i insatsen med fokus mot Södertälje. (Se vidare bilaga 9 för utvecklingen av redovisad arbetstid i nationella insatser under redovisningsperioden.)

4.3.4 Migrationsverket

Den påtagliga ökningen av antalet rapporterade ärenden från Migrationsverket under 2024 har belysts i kapitlet om operativt utfall (se avsnitt 3.1.5). Till detta noteras att under 2024 förekom utfall i form av Migrationsverkets ärenden i 34 regionala insatser och 6 nationella insatser. Det ska jämföras med 12 regionala insatser och 6 nationella insatser under 2023. Skillnaden mellan åren indikerar en betydligt mer brett deltagande i det regionala operativa arbetet under 2024.

Migrationsverket beskriver också att de under 2024 mer än dubblat sina resurser i samverkan efter ett beslut av generaldirektören. Detta gäller både under rättelsedelen och den operativa delen. Därutöver ska arbetet i samverkan prioriteras framför ordinarie arbetsuppgifter.

4.3.5 Utbetalningsmyndigheten

Den 1 januari 2024 inrättades Utbetalningsmyndigheten och myndigheten ingår i satsningen sedan 1 juni 2024. Myndigheten har bland annat i uppdrag att skapa en unik informationsmängd grundat på framförallt utbetalande myndigheters data för att därigenom se mönster och samband i syfte att kunna lämna under-

rättelser om misstänkt felaktiga utbetalningar. Myndigheten kommer efter hand, i takt med att verksamheten byggs upp, att bli en alltmer betydelsefull del i arbetet med att öka samhällets förmåga att reducera välfärdsbrottsligheten och därmed minska de felaktiga utbetalningarna som drabbar samhället. Myndigheten kommer även att motverka kriminellas förmåga att begå avancerade välfärdsbrott mot det allmänna.

4.4 Huvudsakliga utgångspunkter för operativ verksamhet i satsningen

Målen för och beskrivningarna av den operativa verksamheten i satsningen hade olika generella utgångspunkter. De vanligaste var

- arbete i geografiska områden respektive
- arbete mot tongivande kriminella aktörer och deras nätverk.

Problemområden

De huvudsakliga utgångspunkterna i termer av problemområden har avsett arbete mot (utan strikt rangordning)

- ekonomisk brottslighet i och genom bolag och företag
- välfärdsbrott
- olika typer av bedrägerier
- felaktig folkbokföring
- falska och utnyttjade identiteter
- brottslighet i hamnmiljö
- arbetslivskriminalitet
- narkotika- och vapensmuggling samt annan smuggling
- penningtvätt
- dödligt våld, skjutningar och sprängningar
- så kallade möjliggörare
- infiltration och otillåten påverkan.

Branscher

De vanligaste branscherna som utgjort huvudsakliga utgångspunkter för operativ verksamhet är

- vård och omsorg
- restaurangbranschen
- byggbranschen
- städbranschen
- bilbranschen
- avfallsbranschen.

4.4.1 Geografiska områden en vanlig huvudsaklig utgångspunkt

En stor del av den operativa verksamheten avser ett arbete med att bekämpa organiserad brottslighet i ett avgränsat geografiskt område. Ofta används polisens cylinderlistor som utgångspunkt för arbetet. Cylindermodellen innebär att personer som utövar

En stor del av den operativa verksamheten avser ett arbete med att bekämpa organiserad brottslighet i ett avgränsat geografiskt område.

påverkan och skapar problemen i det avgränsade området har kartlagts och placerats i kategorier.³⁴ Vad som i denna typ av brottsbekämpande arbete anses var en del av det myndighetsgemensamma operativa arbetet i satsningen, och inte, varierar dock mellan insatser och regioner. I en del fall inkluderas polisens arbete med beslag och ingripanden mot våldsbrott i arbetet och därmed även de domar som blir följden av polisens arbete. I andra fall följs arbetet upp nästan enbart för övriga myndigheters verksamhet. Polisens verksamhet ses då i stort sett vara utanför den myndighetsgemensamma insatsen. Om lokalpolisområdet har en dedikerad samordnare för arbetet, eller inte, är centralt för arbetet i avgränsade geografiska områden. En sådan roll bedöms av flera regioner som avgörande för ett framgångsrikt myndighetsgemensamt arbete i ett avgränsat område.

Det avgränsade området kan avse ett utsatt eller särskilt utsatt område. Även områden med lägre utsatthet, riskområden och områden med förhöjd kriminell påverkan, kan vara i fokus. Det förekommer även att det avgränsade området avser en stad eller en ort utan att klassificerats enligt någon av de tidigare nämnda beteckningarna.

I det följande belyses enbart arbetet på en mindre ort. Orsaken till detta valts ut är att brottsproblematik i städer och befolkningstäta utsatta områden är mer belyst.

Fortsatt arbete i en mindre ort med stor brottsproblematik

Arbetet på en mindre ort i region Syd åskådliggjordes i föregående års redovisning under rubriken "Viktigt myndighetsgemensamt arbete på en mindre ort."

Där angavs också: "Det är definitivt inte enbart de större städerna som har stora problem med organiserad brottslighet och alla dess uttryck. Även mindre städer och orter är utsatta. Sannolikt innebär en sådan utsatthet i flera avseenden en mer påtaglig närvaro av brottsligheten i mindre städer eller orter än i de större städerna."³⁵ Även den brottsbekämpande förmågan,

särskilt den myndighetsgemensamma, är också mindre än i städer. Det kan följaktligen vara både särskilt angeläget och särskilt utmanande med bekämpning av organiserad brottslighet på en mindre ort.

Utgångspunkten för det nämnda brottsbekämpande arbetet var ett kriminellt nätverk med gemensam etnisk bakgrund som sammanhållande faktor. Nätverkets brottslighet och ortens utsatthet uppmärksammades 2021. Ett myndighetsgemensamt regionalt operativt arbete inleddes i början av 2021 genom ett underrättelseärende och en regional insats. Under 2023 renderade arbetet i operativa utfall inom förvaltningsprocessen för flera myndigheter. Dessutom meddelades två fällande domar i tingsrätt avseende främst grova narkotikabrott. Ett samlat myndighetsgrepp bedömdes då att till viss del ha försvårat för den kriminella strukturen.

Under 2024 förekom det fortsatt operativa utfall från Skatteverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Kronofogdemyndigheten och Migrationsverket. Ytterligare en tingsrättsdom med åtal och fällande dom för narkotikabrott meddelades också under året. Emellertid framförde satsningens operativa samordnare i region Syd att den brottsbekämpande verksamheten sannolikt inte påverkat det multikriminella nätverkets kriminella verksamhet sett ur ett långsiktigt perspektiv. Det baseras främst på att "när nätverket märker av att myndigheterna drar sig tillbaka kommer brottsligheten sannolikt att fortgå i samma omfattning och med samma modus." Polisområdet har beställt och fått ett myndighetsgemensamt producerat strategiskt brottsförebyggande underlag där det finns ett flertal rekommendationer att omhänderta, både internt för polisen och för andra myndigheter. Förmågan att omsätta rekommendationerna till verksamhet bedöms troligtvis vara avgörande för hur lokalsamhället ser ut om fem år. Det myndighetsgemensamma brottsbekämpande arbetet har varit omfattande och uthålligt. Trots detta bedöms det inte som att man slagit ut det kriminella nätverket. Det har också uppstått utmaningar med att få den lokala polisens och den myndighetsgemensamma satsningens arbete att omfatta samma prioriteringar.

4.4.2 Tongivande kriminella och deras nätverk – fortfarande en viktig utgångspunkt

Nationella strategiska personer och deras nätverk utgör huvudsaklig utgångspunkt i ganska många underrättelseärenden och operativa insatser. Det förekommer även regionala strategiska personer som huvudsaklig utgångspunkt för operativ verksamhet

³⁴ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2022*, s. 41f. Polismyndigheten 2023, dnr A615.858/2022. Polismyndigheten 2024, dnr A664.808/2023.

³⁵ *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2023*, s. 35f. Polismyndigheten 2024, dnr A664.808/2023.

i satsningen. Dessutom finns det andra tongivande kriminella som är i fokus för den operativa verksamheten.

Nätverk och konstellationer utan utpekade strategiska personer är en annan huvudsaklig utgångspunkt för det brottsbekämpande arbetet. Konstellationer helt eller delvis baserade på släkt- och familjeband är vanliga. Det kan även vara fråga om mer löst sammansatta nätverk.

4.4.3 Bolag, företag och ekonomisk brottslighet – en stor del av den operativa verksamheten

En stor del av den operativa verksamheten i satsningen avser olika typer av brottslighet utifrån och genom bolag och företag, vilka ger möjlighet till ett stort antal brottsupplägg.

Ekobrottsmyndigheten konstaterar att användningen av falska individuppgifter³⁶ har ökat inom den

organiserade brottsligheten. De konstaterar vidare att falska inkomstuppgifter använts som ett led i penningtvätt och efterföljande bidragsbrott. De falska inkomstuppgifterna ger sken av en laglig inkomst och i nästa steg används de för att få felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet och för att skaffa sig krediter genom kreditbedrägerier. Krediter som sedan betalas av med brottspengar. Ekobrottsmyndigheten framhåller att det är viktigt att använda myndigheternas gemensamma kraft och verktyg för att bekämpa denna typ av systemhotande brottslighet. Bekämpning av det som nämnts i detta avsnitt gjordes på flera håll inom den operativa verksamheten i satsningen under året.

Värt att nämnda i sammanhanget är också den rapport³⁷ som givits ut av nationellt underrättelsecentrum och som avser historikbolag. Rapporten grundas till stor del på operativ verksamhet till följd av ett underrättelseärende vid nationellt underrättelsecentrum.

³⁶ En individuppgift lämnas för varje person som under redovisningsperioden fått lön, förmåner eller andra ersättningar.

³⁷ Historikbolag som brottsverktyg. Nationellt underrättelsecentrum. Dnr. A274.795/2024. 2024-04-30.

4.4.4 Valfärdsbrott – en mycket vanlig brottskategori

Avsikten med statliga och kommunala bidrag och stöd är att på olika sätt underlätta för, stimulera och stödja individer, företag och föreningar. Genom att framställa synbarligen legitima skäl till att få ta del av bidrag och stöd tillskansar sig organiserad brottslighet en betydande del av bidragspengarna. De största beloppen som rapporteras i satsningen för denna typ av brott avser så kallade assistansbedrägerier. De över 60 miljoner kronorna i återkrav från Försäkringskassan som rapporterades utifrån ett underrättelseärendet i region Mitt visar hur mycket pengar som finns i brottsligheten. I flera regioner har det inletts liknande operativ verksamhet som den i region Mitt. Arbetsstatet handlar bland annat om att myndigheter snabbt delar relevant information på ett resurseffektivt sätt. Assistansbedrägerier är den klart vanligaste formen av valfärdsbrott som bekämpades i satsningen.

Det finns dock en mängd ytterligare bidrag och stöd som utnyttjas på falska grunder. De stora beloppen som rapporterades av Pensionsmyndigheten samt det relativt höga utfallet för Arbetsförmedlingen relaterar till illegitimt utnyttjande av bidrag och stöd, och visar också på bekämpning av valfärdsbrottslighet.

I ett underrättelseärende av fenomenkaraktär vid nationellt underrättelsecentrum genomfördes under året en studie över den organiserade brottslighetens kriminella utnyttjande av i huvudsak socialförsäkringen. Arbetet med detta fortgår under 2025.

4.4.5 Bedrägerier genererar stora belopp

Bedrägerier mot valfärdssystemet är den vanligaste formen av bedrägerier inom operativ verksamhet i satsningen. Dock har det även förekommit många andra typer av bedrägerier, till exempel kreditbedrägerier och momsbedrägerier. Momsbedrägerier är den brottstyp som under åren genererat de högsta utfallen för höjning av skatt inklusive skattetillägg.

4.4.6 Motverka felaktig folkbokföring, en mycket viktig verksamhet

Det gemensamma arbetet att stödja Skatteverket i folkbokföringsuppdraget genom underrättelser om misstänkt felaktig folkbokföring är en viktig del av satsningens operativa verksamhet.

Arbetet med att motarbeta felaktig folkbokföring har en central plats i bekämpningen av främst bidragsbrott och bedrägerier, men även annan brottslighet. Det är främst regionala insatser och underrättelseärenden med inriktningen utsatta områden som har operativ verksamhet inom folkbokföringen i satsningen. Bosättningskontroller som leder till ändrad folkbokföring – eller andra beslut – kan ha betydelse för att förhindra felaktiga utbetalningar av en rad oli-

ka myndigheters bidrag och stöd (se även avsnitt 3.1.3 och 4.7.4). Påvisad felaktig folkbokföring är också en viktig information för Migrationsverkets uppdrag och kan leda till återkallade uppehållstillstånd.

4.4.7 Falska och utnyttjade identiteter i många brottsupplägg

Falska och utnyttjade identiteter används som medel för finansiella transaktioner, penningtvätt, att placera kriminella i bolag, falska anställningar, myndighetskontakter och bedrägerier mot personer och myndigheter. I en nationell insats under ledning av Noa, med inriktning på att upptäcka medvetet felaktig folkbokföring kopplat till valfärdsbrottslighet och arbetslivskriminalitet, har under 2024 särskilt fokus inriktats mot att finna nya informationsvägar att effektivt utbyta information mellan berörda myndigheter och aktörer avseende falska och utnyttjade identiteter. Felaktiga utbetalningar har på så sätt kunnat förhindras och brottslighet har kunnat förebyggas och förhindrats.

Vid nationellt underrättelsecentrum pågick ett fenomenärende kring identitetsrelaterad brottslighet med en operativ, taktisk samt strategisk inriktning där centret kommer att vara samarbetsforum för underrättelseinformation och länk mot EMPACT.

4.4.8 Brottslighet i hamnmiljö utgångspunkt för verksamhet i flera regioner

I flera regioner finns det regionala insatser eller underrättelseärenden som avser brottsbekämpning i specifika hamnmiljöer. Det mest omfattande operativa arbetet sker i en nationell insats som leds av Tullverket: I en hamn i södra Sverige har det under 2024 bedrivits en insats riktad mot att stoppa storskalig smuggling av narkotika till Sverige. Insatsen har bedrivits med fokus på att förändra strukturer i hamnen samt försvåra för kriminella aktörer att nyttja hamnen vid smuggling. Tre personer har under 2024 dömts för försökt till smuggling. Ytterligare ett nätverk som bedömts ha stor inverkan på smugglingen i hamnen har dömts via en utredning gjord av Polismyndigheten. Flera andra förundersökningar pågår, och dessa riktar sig mot personer som på olika sätt är eller har varit möjliggörare för smugglingen.

Denna operativa verksamhet har bedrivits myndighetsgemensamt med främst Tullverket, Polismyndigheten och Kustbevakningen. Spaning samt större kontrolloperationer har varit en central del i arbetet för att kunna skaffa sig kunskap om flödet i hamnen. Även Kronofogdemyndigheten har arbetat förhållandevis mycket i insatsen, vilket medfört stora belopp för utmätta tillgångar.

Förutom ett nära myndighetsgemensamt samarbete så har samverkan med närliggande länder varit en

central del. Detta för att ytterligare kartlägga flödet men också för att kunna följa riskfartyg över tid. Man har internationellt genomfört gemensamma kontrolleroperationer.

4.4.9 Center mot arbetslivskriminalitet (AKC) allt mer betydande för satsningen

AKC får en allt större påverkan på satsningen. Även andra arbetsplatsinspektioner än de som sker inom ramen för AKC-arbete företas inom den operativa verksamheten i satsningen. Flera myndigheter och regioner i satsningen framhåller den förbättrade och viktiga samverkan med AKC genom riktade arbetsplatsinspektioner med syfte att bekämpa organiserad brottslighet. Det finns dock en utvecklingspotential i denna samverkan. (Se även avsnitt 8.2.)

4.4.10 Bekämpning av narkotikabrott utgjorde en stor del av verksamheten

Bekämpningen av narkotikabrott utgör en stor del av den operativa verksamheten i satsningen. Det visar inte minst de många fällande domarna för grova och synnerligen grova narkotikabrott. Bekämpningen av dessa brott utgör dock enbart en mindre del av innehållet i de underrättelseärenden och regionala insatser som arbetas fram i satsningen. Att narkotikabrottsbekämpning ändå varit så pass vanlig bedöms främst hänga ihop med att polisens och tullens operativa resurser till stor del inriktat sig på dessa brott.

4.4.11 Storskalig penningtvätt bekämpades i en nationell insats

Penningtvättbrott är en av de vanligaste formerna av brottslighet inom organiserad brottslighet. Att dölja kopplingen mellan tillgångar och kriminalitet är en väsentlig del av brottsuppläggen inom organiserad brottslighet. Hur avancerade uppläggen är varierar dock mycket.

Kontanter, så kallade neobanker³⁸ och kryptovalutor är centrala för att dölja pengarnas ursprung och undvika spårbarhet. Växlingskontor, kontantsmuggling och hawala-verksamhet är också viktiga komponenter i penningtvättsupplägg.

Den för året största deloperationen inom den nationella insatsen Freja³⁹, under ledning av Noa, avser just kontanthantering och hawala-verksamhet i mycket

stor skala. I den deloperationen rapporterades arbetad tid för fyra aktionsgrupper. Sammanlagt rapporterades en arbetstid för aktionsgruppspersonalen i detta arbete som motsvarar ungefär 55 årsarbetskrafter. Deloperationen har renderat i beslag av kontanter och värderade tillgångar uppgående till ett värde av 23 miljoner kronor. Emellertid bedömer insatsledningen vid Noa att det finns mer betydande resultat av insatsen: ökad förmåga att samverka mellan flera aktionsgrupper, upparbetade internationella kontakter och djupare förståelse av brottsligheten och dess upplägg är några sådana resultat. Insatsen kommer också att följas upp djupare under 2025. Den operativa verksamheten i insatsen har även lett fram till en rapport med många rekommendationer för att bättre kunna bekämpa penningtvätt.⁴⁰

Utredningsarbetet i denna insats har gett vid handen att de belopp som omsattes var vida större än vad som tagits i beslag. Omfattningen av kontanthantering var också betydligt större än vad som förutsågs av aktionsgruppen.

4.4.12 Dödligt våld, skjutningar och sprängningar fortsatt i fokus

Den operativa verksamheten i satsningen sker dels direkt mot det dödliga våldet, skjutningarna och sprängningarna, dels mot den kriminella ekonomin som kan hänföras till ledande eller särskilt betydande aktörer kopplade till våldet. Fem tingsrättsdomar med fällande domar under 2024 har omfattat dödligt våld⁴¹.

Den mest omfattande verksamheten kopplat till dödligt våld har skett inom ramen för Freja, en insats som i huvudsak var inriktad på kopplingarna till den kriminella ekonomin. Freja har, som mer utförligt beskrevs i det föregående årets redovisning⁴², varit integrerad i den nationella särskilda händelsen, Frigg, vid Polismyndigheten.

Vid sidan av den stora deloperationen som nämndes i föregående avsnitt, har det även beslutats om tre ytterligare deloperationer inom den nationella insatsen Freja. Därutöver bedrevs det operativ verksamhet utifrån Freja i underrättelseärenden vid samtliga regioner och vid nationellt underrättelsecentrum.

Genom myndigheterna i satsningen samt nätverksmyndigheterna finns i hög grad möjligheterna att dela underrättelser. Nyttan av detta har genererat

³⁸ Termen "neobank" används ofta för att beskriva ett finansiellt företag som utmanar traditionella banker, bland annat genom att fokusera på innovation och snabb implementering av ny teknik. Det saknas en entydig eller legal definition på vad en neobank är.

³⁹ Den nationella insatsen Frejas huvuduppdrag är att från ett myndighetsperspektiv begränsa gängkriminalitetens ekonomiska förmågor mot aktuella målgrupper – och personer för att reducera det pågående våldet. Fusionen mellan våldet och den kriminella ekonomin blir alltmer påtaglig vilket ställer än större behov och krav att myndigheternas verktyg nyttjas för att nå önskade effekter.

⁴⁰ *Orimliga kontantinnehav. En rapport i brottsförebyggande syfte om hot och sårbarheter samt föreslagna åtgärder kopplat till kriminellas orimliga kontantinnehav.* Polismyndigheten. Nationella operativa avdelningen. 2023-12-06, dnr A707.911/2023.

⁴¹ Inklusive försök, medhjälp, förberedelse och anstiftan till brott.

⁴² Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2023*, s. 31f. Polismyndigheten 2024, dnr A664.808/2023.

Från beställning till rekrytering och utförande

Beställare

En som beställer ett brott, många gånger läggs en beställning ut i en chatt som en entreprenör modererar i, denne kan bo och leva i vilken del av världen som helst.

Mäklare

En som äger/modererar i dom chattar där beställningarna presenteras i för möjliga utförare att svara på. När ett svar från en utförare inkommit tas en "personlig" kontakt mellan entreprenören och utföraren för att ta nästa steg.

Möjliggörare/Koordinator

En som ser till att utföraren får dom logistiska verktygen/kontakter/ekonomiska förutsättningarna som denna behöver för att kunna utföra sitt dåd.

Utförare

Sen som utför brottet. Många gånger en ung person som svarat på utlagt uppdrag och är benägen att utföra våldsdåd.

administrativa åtgärder mot välfärdsbrottsligheten och initierat operativa insatser bland annat i samverkan med AKC.

Aktörer som driver våldet från utlandet och genom detta påverkar den nationella lägesbilden har identifierats som ett stort bekymmer. Det ställer höga krav på polismyndigheten och andra brottsbekämpande myndigheter ur ett underrättelse- och åtalsperspektiv.

Arbetet i Freja har medfört flera viktiga operativa utfall som reducerat vinsterna från, och utrymmet för, den kriminella ekonomin. Fokuset på arbetet mot den kriminella ekonomin kopplat till det dödliga våldet gjorde emellertid att flera myndigheter ansåg sig ha begränsade ingångar i arbetet mot den organiserade brottsligheten. Detta jämfört med om de utifrån sina verksamhetsområden i högre grad fått välja mot vem, vilka och vad som den operativa verksamheten skulle riktats.

Det dödliga våldet, skjutningarna och sprängningarna påverkar brottsbekämpningen

Otvetydigt har det ökade våldet genom skjutningar och sprängningar påverkat det brottsbekämpande arbetet i satsningen mycket. Man skulle kunna säga att våldet inklusive sprängningarna lett till följande:

- Riktat fokus bort från andra arenor och miljöer inom organiserad brottslighet, vilket innebär att

flera myndigheter inte har samma möjligheter att bidra som om de själva fått inrikta fokus för brottsbekämpningen då de inte har uppdraget att verka mot denna typ av våld annat än möjligen indirekt genom att arbeta mot utövarnas ekonomi.

- Avlett uppmärksamhet från de kriminella aktörer och den brottslighet som inte kopplas till aktörerna bakom det grova våldet.
- Väckt uppmärksamhet och även riktat fokus mot annan organiserad brottslighet än våldet kopplat till de kriminella våldsaktörerna, det vill säga brott som kopplas till kriminell ekonomi.
- Skapat samling kring problembilden vilket medfört resursförstärkningar för myndigheter i satsningen samt lett till förändrad lagstiftning som bidrar till effektivare brottsbekämpning, som även avser bekämpning av annan organiserad brottslighet än den som direkt kan kopplas till det grova våldet.

HVB-hem har varit i fokus

En tydlig faktor i våldsvågen har varit insocialiseringen och nyrekryteringen av barn och unga i den organiserade brottsligheten. Flera av de unga individerna rekryteras på HVB⁴³-hem. Arbetet med oseriösa hem har genererat insatser vid de regionala underrättelsecentren, som omfattat operativa insatser där Inspektionen för vård och omsorg och Polismyndighe-

⁴³ Hem för vård och boende.

ten samverkade. Det pågående regeringsuppdraget till Inspektionen för vård och omsorg – för att motverka de oseriösa HVB-hemmen – där Polismyndigheten, Ekobrottsmyndigheten samt Skatteverket medverkar, är ett viktigt arbete.

Att arbeta mot problematiken kring HVB-hem har varit föremål för underrättelseärenden i Freja och ett antal ytterligare underrättelseärenden under 2024.

4.4.13 Att upptäcka och slå ut möjliggörare allt viktigare

Allt mer riktas fokus mot så kallade möjliggörare för organiserad brottslighet. Med detta avses här individer som underlättar eller bidrar till brottsupplägg. I huvudsak genom att de besitter kompetens, kontakter eller positioner som gör brottsuppläggen möjliga. Möjliggörarna kan både vara djupt involverade i "egen" brottslighet som de utför eller enbart vara möjliggörare för andra. Under 2024 belyste Brottsförebyggande rådet olika möjliggörare och deras motiv och betydelse för organiserad brottslighet.⁴⁴ I region Stockholm pågick, genom ett underrättelseärende, ett arbete med att kartlägga möjliggörare, främst med koppling till vård och omsorg. I föregående års redovisning redogjordes för tre möjliggörarfunktioner för ekonomisk brottslighet.⁴⁵ Nationellt underrättelsecentrum har under året skapat en nulägesbild kring myndigheternas kunskap om möjliggörare inom den egna organisationen.

Allt mer riktas fokus mot så kallade möjliggörare för organiserad brottslighet. Med detta avses här individer som underlättar eller bidrar till brottsupplägg.

4.5 Infiltration påverkar verksamheten

Hotet inifrån – att anställda vid myndigheter bidrar till kunskap och möjligheter för att kunna genomföra brottsupplägg, undkomma upptäckt eller rättsprocess – var i fokus för säkerhetsarbetet i satsningen. Under året har projektet Motverka hotet från insidan bedrivits i satsningen (se vidare avsnitt 6.4.3).

Effekterna av "hotet inifrån" i form av att anställda med tillgång till viktig information för kriminella är också en potentiellt begränsande faktor för verk-

samheten när de preventiva åtgärderna omfattar att begränsa tillgång till information för vissa anställda. Detta kan i vissa fall leda till en försämrad effektivitet i brottsbekämpningen genom att det blir svårare för personalen att få ta del av information, trots att de har behov av den för sitt arbete. Detta är särskilt utmanande i ett myndighetsgemensamt sammanhang.

4.6 Ökat fokus mot brottsfenomen och flera breda insatser

Två utvecklingstendenser under 2024 har varit ett ökat fenomenfokus i satsningen samt att allt fler myndigheter deltog eller var ledande i den operativa verksamheten.

4.6.1 Än mer fokus mot fenomenärenden vid nationellt underrättelsecentrum

Den ökade prioriteringen av strategisk utveckling och brottsförebyggande resultat har medfört att underrättelseärenden av en delvis ny typ blivit vanligare de senaste åren. Arbetet i dessa ärenden syftar till att genom ett utforskande arbetssätt ta fram förslag och verksamhet som förhindrar eller begränsar den organiserade brottslighetens möjligheter och utrymme. Majoriteten av denna typ av ärenden bedrevs vid nationellt underrättelsecentrum, men även vid de regionala underrättelsecentren. Det utforskande arbetet med ett brottsförebyggande och strategiskt perspektiv bedrivs parallellt med kunskapsutvinning från operativ verksamhet.

Även nationella insatser och regionala underrättelseärenden och regionala insatser har omfattat en stor andel fenomenbaserad operativ verksamhet

4.6.2 Bredare insatser med fler ledande och deltagande myndigheter

I föregående års redovisning angavs att: "Till stor del är de fem senast beslutade nationella insatserna inriktade mot grov och komplicerad ekonomisk brottslighet och vittomfattande fenomen inom organiserad brottslighet."⁴⁶

De fem insatser som i föregående års redovisning beskrevs som de senast beslutade har också varit pågående under 2024. Till detta har tre deloperationer i den nationella insatsen Freja samt ytterligare tre nationella insatser beslutats. Av de insatser som beslutades under 2023 och 2024 avser en stor del kriminell ekonomi. Flera myndigheter respektive aktionsgrupper har haft lednings- och samordningsansvar i insatserna.

⁴⁴ Möjliggörare för kriminella nätverk. Om möjliggörare i kommunal, statlig och privat sektor. Rapport 2024:2. Brottsförebyggande rådet.

⁴⁵ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2023, s. 36. Polismyndigheten 2024, dnr A664.808/2023.

⁴⁶ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2023, s. 32. Polismyndigheten 2024, dnr A664.808/2023.

4.7 Interna förutsättningar för effektivare operativ verksamhet

Det finns flera olika typer av angivna hinder för en mer effektiv verksamhet. De huvudsakliga hindren var kopplade till

- sekretess
- kompetenser
- förmågor
- personella resurser.

4.7.1 Tolkningen av lagstiftningen om sekretess behöver vara samstämmig

Även om det skett mycket i riktning mot att underlätta för att dela information mellan myndigheter, kommuner och andra, anges sekreteshinder från flera myndigheter och regioner fortfarande som en stor utmaning. I vissa fall är begränsningarna som finns avseende möjligheten att dela information absolut, det vill säga det finns inte utrymme för tveksamhet eller tolkning av rådande lagstiftning.

Emellertid är det vanligt att lagstiftningen som omfattar informationsdelning kan tolkas på olika sätt, vilket också görs. Av den anledningen är det centralt för det myndighetsgemensamma arbetet mot organiserad brottslighet att lagstiftningen tolkas enhetligt och att man vid myndigheterna ser till att använda lagens alla möjligheter. Att olika myndigheter och andra aktörer har olika uppfattningar om hur lagstiftningen ska tolkas är naturligtvis ett bekymmer för den operativa verksamheten i satsningen.

Det ska tilläggas att även andra begränsande legala förutsättningar, där man vill se ändringar, beskrivs av myndigheterna, till exempel från Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Kriminalvården och Tullverket.

4.7.2 Rätt och stabila kompetenser en förutsättning

En utmaning för den operativa verksamheten har varit att en del samordnande roller inom den regionala delen av satsningen haft en stor personalomsättning. Att förstå och utveckla ett myndighetsgemensamt brottsbekämpande arbete kräver mycket kunskap och erfarenhet. Även myndighetsrepresentanter vid centren och myndighetskoordinatorer har bytts ut. Det finns också exempel på att de som "representerar" inte haft rätt kompetens för uppgiften eller inte haft förutsättningar att ägna arbetet den tid som krävs. Allt detta har begränsat effektiviteten i det myndighetsgemensamma arbetet.

4.7.3 Alla väsentliga förmågekategorier bör utökas parallellt

Under 2024 har antalet anställda vid aktionsgrupperna ökat (se avsnitt 6.2.1). Polisens aktionsgrupper

är beroende av underrättelsearbetet vid de regionala underrättelsecentren. Resursen vid dessa center har dock inte utökats i paritet med ökningen av personal vid aktionsgrupperna. Alla väsentliga led i arbetet bör förstärkas för att få bästa möjliga resultat av arbetet i satsningen.

Bristen på resurser vid regionala underrättelsecenter kan betyda att de i högre grad blir stödjande av den operativa verksamheten istället för att vara drivande i att ta fram uppslag för ny operativ verksamhet. Den framförda bristen på operativ polispersonal (se nästa avsnitt) leder till att det alltför ofta inte finns någon inom polisens operativa verksamhet som med kortare varsel kan agera på de uppslag som underrättelsecentren tar fram.

Bristen på resurser vid regionala underrättelsecenter kan betyda att de i högre grad blir stödjande av den operativa verksamheten istället för att vara drivande i att ta fram uppslag för ny operativ verksamhet.

4.7.4 Avgörande personella resurser som saknats

Den påpekade bristen på vissa typer av resurser varierar mycket mellan regioner och olika operativa verksamheter. Emellertid återkommer några resurskategorier relativt ofta. De flesta av dessa särskilt saknade personalkategorier har även i tidigare redovisningar rapporterats som saknade. Personalkategorierna var

- polisiära resurser som snabbt kan arbeta med underrättelseuppslag (Polismyndigheten)
- bedrägeribrottsutredare (Polismyndigheten)
- finanspolisen (Polismyndigheten)
- folkbokföringen (Skatteverket).

Det finns brister i kunskapen om satsningen i stora delar av Polismyndigheten, vilket kan till att det är svårt att få det myndighetsgemensamma arbetet prioriterat utanför aktionsgrupperna.

När de ovan nämnda resurskategorierna är tillgängliga framhålls detta som mycket positivt i flera beskrivningar av den operativa verksamheten i regionerna. Det är just den viktiga rollen som de spelar i verksamheten som gör att de beskrivs som saknade när de inte finns tillgängliga.

I detta sammanhang kan också nämnas att det framförts uppfattningar om att vissa myndigheter i

vissa regioner inte är tillräckligt offensiva i att föreslå verksamhet utifrån deras perspektiv. Det blir då polisen och några ytterligare myndigheter som står för nästan alla initiativ.

4.8 Data- och informationsdrivet arbete kräver it-utveckling

En stor del av utvecklingsarbetet i satsningen för att mer effektivt bekämpa organiserad brottslighet avser att i högre grad arbeta data- och informationsdrivet. Flera myndigheter och regioner uppgav att det finns ett behov av informationsteknologisk (it) utveckling för att omfattande mängd data ska kunna delas och bearbetas.

Utbetalningsmyndigheten beskriver att möjligheterna att arbeta mer datadrivet bör ses över utifrån ett tekniskt, juridiskt och resursmässigt perspektiv.

4.9 Att bidra med information och kompetens, en viktig del av operativ verksamhet

Myndigheterna, inklusive nätverksmyndigheterna, deltog till stor del i det operativa arbetet genom att dela information med andra myndigheter. Denna typ av deltagande i den operativa verksamheten gäller i varierande grad alla samverkande myndigheter. Informationsdelningen bidrog till att andra myndigheter kunde uppnå framgång i sitt arbete. Informationsdelningen avser i ökad utsträckning det brottsförebyggande arbetet.

4.10 Internationell samverkan – en förutsättning för att uppnå framgång

Det råder ingen tvekan om att den organiserade brottsligheten, och dess aktörer, är allt mer internationella både vad avser brottsupplägg och fysisk vistelse. Ett tydligt exempel på detta är att flera av de aktörer som kan kopplade till våldsvågen i Sverige begick brott, och i flera fall greps, utomlands. Internationell samverkan rapporterades i 13 nationella insatser och i 10 regionala insatser eller underrättelseärenden, vilket i båda fallen var ett i stort sett genomsnittligt antal sett över redovisningsperioden. Eftersom det fanns internationella kontakter i två av deloperationerna inom Freja, kan antalet nationella insatser med internationella kontakter även sägas vara 14.

Digitaliseringen är en faktor som tydligt bidragit till att den internationella verksamheten blivit allt viktigare för att uppnå framgång i brottsbekämpningen. De digitala bevisen kan finnas utomlands, egentligen var som helst i världen.

I likhet med de närmast föregående åren var det Spanien och Danmark som var de vanligaste länderna i satsningen för internationella kontakter och operativ samverkan. Även Nederländerna, Tyskland, Norge, Finland, Litauen och Serbien var relativt vanliga länder i sammanhanget. Länderna som räknats upp överensstämmer ganska mycket med de länder som rapporterats inom internationell samverkan i satsningen under de närmast föregående åren.

I nästan alla nationella insatser rörde den internationella samverkan sig inte bara om kontakter, utan även om operativ samverkan. Deloperationen, som avsett omfattande penningtvätt, i den nationella insatsen Freja har haft den mest utbredda internationella samverkan under 2024. I det regionala operativa arbetet förekom operativ samverkan enbart i det operativa arbetet utifrån underrättelseärendet Freja vid nationellt underrättelsecentrum.

I tre av de nationella insatserna utlämnades personer till Sverige från andra europeiska länder efter utfärdade europeiska arresteringsordrar.

Digitaliseringen är en faktor som tydligt bidragit till att den internationella verksamheten blivit allt viktigare för att uppnå framgång i brottsbekämpningen. De digitala bevisen kan finnas utomlands, egentligen var som helst i världen. Dessutom är det enkelt för de kriminella aktörerna att via olika digitala lösningar föra ut brottsvinster ur Sverige, till exempel genom virtuella valutor. Bevisningen genom dekrypterade chattar visar också på betydelsen av internationell samverkan.

Internationell samverkan var inte bara betydelsefull inom brottmålsprocessen. Även inom förvaltningsprocessen hade den betydelse, till exempel för Kronofogdemyndigheten.

```
import { ErrorResponse } from "react-error-boundary";
import { Routes } from "react-router-dom";
import { publicLocalization } from "react-i18next";

const RESEND_TIME = 90;

function Auth() {
  const [phoneNumber, setPhoneNumber] = useState("");
  const [otp, setOtp] = useState("");
  const [step, setStep] = useState(1);
  const [time, setTime] = useState(0);
  const router = useRouter();

  const {
    data: otpResponse,
    isPending,
    mutateAsync: mutateGetOtp,
  } = useMutation({
    mutationFn: getOtp,
  });

  const {
    mutateAsync: mutateCheckOtp,
  } = useMutation({
    mutationFn: checkOtp,
  });

  const phoneNumberHandler = (e) => {
    setPhoneNumber(e.target.value);
  };

  const otpHandler = (e) => {
    setOtp(e.target.value);
  };

  const resendOtp = () => {
    if (time > 0) return;
    mutateGetOtp({
      phoneNumber,
    });
  };

  const validateOtp = () => {
    if (otp.length !== 6) return;
    mutateCheckOtp({
      otp,
      phoneNumber,
    });
  };

  const nextStep = () => {
    if (step === 1) {
      setStep(2);
    } else if (step === 2) {
      setStep(3);
    }
  };

  const prevStep = () => {
    if (step === 2) {
      setStep(1);
    } else if (step === 3) {
      setStep(2);
    }
  };

  const handleSubmit = (e) => {
    e.preventDefault();
    if (step === 1) {
      mutateGetOtp({
        phoneNumber,
      });
    } else if (step === 2) {
      validateOtp();
    } else if (step === 3) {
      nextStep();
    }
  };

  return (
    <div>
      <div>
        <input type="text" value={phoneNumber} onChange={phoneNumberHandler} />
      </div>
      <div>
        <input type="text" value={otp} onChange={otpHandler} />
      </div>
      <div>
        <button onClick={handleSubmit}>Next</button>
      </div>
      <div>
        <button onClick={prevStep}>Previous</button>
      </div>
      <div>
        <button onClick={resendOtp}>Resend</button>
      </div>
    </div>
  );
}
```

5. Brottsförebyggande arbete och effekter

Det brottsförebyggande arbetet och effekterna av arbetet i satsningen är två mycket viktiga dimensioner att beakta för att värdera satsningens betydelse för bekämpningen av organiserad brottslighet. Emellertid är det utmanande att värdera arbetet utifrån dessa perspektiv.

De kvantitativa operativa utfallen ger en bild av den operativa aktiviteten och utkomsten av detta. Dock säger det inte särskilt mycket om effekterna i ett större sammanhang. Inte heller ger de kvantitativa operativa utfallen en bra bild av det brottsförebyggande arbetet.

Av den anledning förs en diskussion i detta kapitel avseende hur brottsförebyggande arbete och effekter följts upp historiskt och vad som görs i satsningen för att uppnå en bättre verksamhet och uppföljning framöver.

5.1 Tidigare beskrivet om brottsförebyggande arbete, effekter och mervärde

Först en återblick på det som rapporterats tidigare med bäring på effekterna av arbetet i satsningen, eller mervärdet och samhällsnyttan som det då uttrycktes. Anledningen till att detta görs är att det ofta förts fram en uppfattning om att det brottsförebyggande arbetet och effekterna av arbetet i satsningen inte lyfts fram i tillräcklig utsträckning, att de kvantitativa operativa utfallen fått för stort utrymme i värderingen av satsningen.

I redovisningen för 2016 angavs att av en aktionsgrupp att: "[...] Aktionsgruppens uppfattning är att effekter av den verksamhet som bedrivs av aktionsgrupperna inte i huvudsak bör bedömas utifrån kvantitativa utfall från narkotikabeslag. Inte heller bör effekterna värderas alltför snävt och grundas på beslagtagna och förverkade tillgångar. Effekterna bör diskuteras i ett vidare perspektiv och om möjligt

inbegripa aspekter på hur arbetet påverkar trygghet, medborgarnas tilltro till rättssamhället samt symbolvärdet i att personer som livnär sig på grov organiserad brottslig verksamhet blir föremål för insatser från rättssamhället, även om det tar lång tid och kräver stora resurser."⁴⁷

I redovisningen för 2015 stod det så här: "Även om det är svårt att påvisa en sannolik kedja av effekter – det vill säga hur något som sannolikt skulle kunna ha ägt rum också sannolikt har förhindrats – så är denna typ av antaganden ändå centrala i ett brottsförebyggande perspektiv. Antaganden om samhällsnytta utgörs således av både den faktiska och den sannolika effekten av olika typer av utfall.

Det centrala är att regelbundet följa upp, utvärdera och utveckla arbetet för att säkerställa att rätt prioriteringar görs."⁴⁸

Återblicken syftar till att visa att det gjorts många försök i tidigare redovisningar att visa på satsningen mervärde, effekterna av arbetet och att verksamheten haft en samhällsnytta.

Redan i redovisningen för 2012 angavs att:

"Mervärdet av den myndighetsgemensamma satsningen är i huvudsak

- ett gemensamt åtagande och ett gemensamt mål för myndigheterna som ingår i satsningen
- ökad uthållighet, långsiktighet och ett mer multidisciplinärt angreppssätt
- ökad förståelse för varandras uppdrag
- ökad kunskap om varandras uppgifter och möjligheter
- bättre kontaktytor, både avseende funktioner och individer
- utveckling av metoder i samverkan
- mindre dubbelarbete mot de kriminella från de olika myndigheterna
- ökad förståelse för kriminalitetens utbredning och karaktär

⁴⁷ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016, s. 38. Polismyndigheten 2017, dnr A487.603/2016.

⁴⁸ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2015, s. 38. Polismyndigheten 2016, dnr A490.504/2015.

- tydliggörande av problem vid samverkan med andra myndigheter
- stor nytta av satsningen även i det övriga arbetet mot grov organiserad brottslighet.”

Vi kan se att redan då var det övergripande mervärdet av satsningen tydligt kommunicerat.

I redovisningen för 2015 beskrevs satsningens samhällsnytta för första gången.⁴⁹ Sammanfattningsvis redovisades effekterna i huvudsak genom generella nyttor och mervärde av arbetet i samverkan. I redovisningen för 2016 rapporterades om olika perspektiv på samhällsnytta som var mer konkret kopplade till operativ verksamhet och operativa utfall i satsningen.⁵⁰

Redovisningen för 2017 innehöll också ett kapitel om perspektiv på samhällsnyttan.⁵¹ En stor del av

kapitlet ägnades citat utifrån det som myndigheterna och regionerna angett i den enkät som föregick den redovisningen. I redovisningarna för 2018 och 2019 beskrevs samhällsnyttan i sammanfattad form.⁵² Till stor del upprepades den generella samhällsnyttan av arbetet i satsningen i dessa fem redovisningar. Summeringen gav vid handen att satsningen ger ökad kunskap hos medarbetarna genom samverkan över myndighetsgränser. Satsningen utgör en förutsättning för att klara av att hantera komplexa brottsupplägg och resurserna och kompetenserna skapar förutsättningar för uthållighet. Dessutom konkluderades följande: ”Ett sätt att se på satsningen är att det kan anses självklart att det är bättre att myndigheterna på ett strukturerat sätt arbetar tillsammans med gemensamma mål än att de var för sig söker samverkan eller agerar enskilt.”⁵³

⁴⁹ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2015, s. 36f. Polismyndigheten 2016, dnr A490.504/2015.

⁵⁰ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016, s. 34f. Polismyndigheten 2017, dnr A487.603/2016.

⁵¹ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2017, s. 20f. Polismyndigheten 2018, dnr A578.215/2017.

⁵² Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2018, s. 46f. Polismyndigheten 2019, dnr A548.578/2018.

⁵³ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2019, s. 57. Polismyndigheten 2020, dnr A521.440/2019.

Följande angavs också: "Tveklöst är det så att en stor del av den brottsbekämpning som skett i satsningen inte hade utförts utan de förutsättningar som skapats." [...] Det innebär i korthet att bästa möjliga samhällsnytta kan skapas om rätt myndigheter samverkar på rätt sätt, med rätt verktyg, mot (1) rätt strategiska personer, (2) rätt kriminella nätverk och (3) rätt brottsliga fenomen."⁵⁴

Följaktligen har satsningens mervärde, samhällsnytta, brottsförebyggande betydelse och effekterna av arbetet berörts många gånger i tidigare redovisningar.

Vår bedömning är att den operativa verksamhet som bedrivits i satsningen tydligt bidragit till ett mervärde, inte minst genom att öka kunskapen om den organiserade brottslighetens tillvägagångssätt. Satsningen har bidragit till utveckling av det brottsbekämpande arbetet på många plan. Däremot är det tveksamt om det funnits en regelbunden uppföljning och utvärdering av verksamheten som helt säkerställer att rätt prioriteringar görs. Det är emellertid en mycket utmanande uppgift att säkerställa detta genom uppföljning och utvärdering.

5.2 Förutsättningar att följa upp effekter och brottsförebyggande arbete

Efter rekapituleringen av tidigare redovisningars resonemang kring satsningens mervärde, effekter och samhällsnytta beskrivs i det följande några viktiga förutsättningar för att komma vidare i främst det brottsförebyggande arbetet och uppföljningen av detta. Dessutom redovisas de initiativ som beslutats av operativa rådet och som har ett tydligt brottsförebyggande syfte samt det som ur ett brottsförebyggande perspektiv blivit utkomsten av den nationella insatsen i hamnmiljö.

5.2.1 Definition av brottsförebyggande arbete

För att komma vidare i det brottsförebyggande arbetet har det under 2024 tagits fram en definition av det arbetet: Med brottsförebyggande arbete avses åtgärder och aktiviteter i syfte att förebygga och förhindra att brott begås.⁵⁵

5.2.2 Att minska sårbarheter

De myndighetsgemensamma lägesbilderna kan också sägas vara en del i det brottsförebyggande arbetet. Lägesbilderna ger en bild av hot och sårbarheter. Detta kan sedan omsättas till förändrade prioriteringar och verksamhetsutveckling. Målet med arbetet i

Vår bedömning är att den operativa verksamhet som bedrivits i satsningen tydligt bidragit till ett mervärde.

satsningen är enligt uppdraget att bedriva ett effektivt och uthålligt myndighetsgemensamt arbete med att bekämpa organiserad brottslighet. Satsningens inriktning och de mål som finns för operativa insatser och för olika utvecklingsinitiativ ska borga för detta. Att minska sårbarheter har allt mer kommit i fokus för målsättningar med arbetet i satsningen.

5.2.3 Att sätta upp mål

Målen för arbetet med operativ verksamhet har stor betydelse för möjligheten att följa upp effekterna. Den operativa verksamheten i satsningen är av mycket olika karaktär och omfattning. Hur målen för arbetet formuleras har också varierat mycket avseende till exempel

- ambitionsnivå
- abstraktionsnivå
- detaljeringsgrad
- omfattning
- fokus.

Stora skillnader kvarstår ännu. Dock har målformuleringarna för de nationella insatserna nu utvecklats och i viss mån harmoniserats.

Målen för många av de tidiga nationella insatserna i satsningen var avgränsade till ett nätverk, en grupp-ering och en eller flera tongivande kriminella. I de mål som satts upp för insatser under de senaste åren är det vanligare att en vidare effekt av arbetet målsatts. Det kan röra sig om mål att öka kunskapen om ett brottsfenomen eller begränsa den organiserade brottslighetens möjligheter i ett större perspektiv. Utvecklingen av målformuleringarna är ett steg på vägen att mer kunna återge hur operativ verksamhet i satsningen påverkar förutsättningarna för organiserad brottslighet i ett större sammanhang.

5.2.4 Framtida möjligheter att följa upp det brottsförebyggande arbetet

En effektutvärdering innebär typiskt att effekterna sätts i fokus från början. Sedan följs dessa upp enligt angiven metod för detta under den tid den operativa

⁵⁴ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2018, s. 47. Polismyndigheten 2019, dnr A548.578/2018.

⁵⁵ Beslut vid operativa rådet 2024-09-18.

verksamheten pågår. Det utvecklingsarbete som nu pågår inom satsningen med problemområden i fokus gör det sannolikt möjligt att mer systematiskt följa upp effekterna av det brottsbekämpande arbetets åtgärder och aktiviteter (se kapitel 7).

5.2.5 Problembekämpning istället för enbart brottsbekämpning

Nationellt underrättelsecentrum framhåller att:

”Ett av de största utvecklingsområdena vi ser är det brottsförebyggande arbetet, att genom identifiering och belysning av sårbarheter ge, eller ge underlag till, förslag på motåtgärder.” Detta går i linje med det utvecklingsarbete som pågår i satsningen, det vill säga att identifiera problemområden och på bred front, operativt, genom ökad kunskap och förslag på motåtgärder, bekämpa brottsligheten inom problemområdet (se kapitel 7). Viktigt är dock att den kunskap som genereras verkligen kan omsättas till förändring.

5.2.6 Att omsätta kunskap till förändring

Kunskapen som genereras av arbetet i satsningen ska leda till allt bättre och effektivare verksamhet. För att få ordentligt genomslag för all den kunskap som finns om vad som anses behöva förändras för att minska utrymmet för organiserad brottslighet behövs en tydligare process från kunskap till förändring. Kunskapen kan antingen omsättas i förändrade lagar och regler eller förändrad och förbättrad operativ verksamhet inklusive brottsförebyggande åtgärder.

För att detta ska fungera bra behövs en väl fungerande kedja bestående av en beställare (oftast), en kunskapsproducent, en kunskapsförädlare, en mottagare av kunskapen (ofta beställaren) och en exekutiv förmåga att omsätta kunskap till förändring och utveckling. Visserligen har kunskapen om organiserad brottslighet ökat mycket under åtminstone de senaste 10 åren. Det har lett till många viktiga förändringar av lagstiftning samt förbättrad brottsbekämpande förmåga. Emellertid är framställandet av kunskap inom satsningen – i form av främst rapporter – betydligt mer utvecklad än beställar- respektive mottagarrollen, vilka är nödvändiga roller för att få kunskapen som presenterats i rapporterna omsatt i förändringar. Under året har dock möjligheterna att inom satsningen systematiskt eftersöka kunskap om den verksamhet som bedrivits förbättrats.

Myndigheterna har genom de myndighetsgemensamma lägesbilderna belyst problem respektive sårbarheter och fått respons, men det är inte tillräckligt förutsättningsskapande i relation till den omfattande

organiserade brottslighetens och andra systematiska angrepp för att tillskansa sig fördelar och pengar på felaktiga grunder. Mot bakgrund av att brottsligheten fortsätter med oförminskad kraft och omfattning. Det finns stora behov av systemomtag för att nå mer permanenta reducerande effekter.

Vissa av enkätsvaren ger uttryck för frustration och oro över det angelägna i att kunskap om brottsupplägg och motåtgärder för att åtgärda dessa upplägg måste tas tillvara på ett bättre sätt. En aktionsgrupp beskriver det så här: ”Ett av de största utvecklingsområdena vi ser är det brottsförebyggande arbetet att genom identifiering och belysning av sårbarheter ge, eller ge underlag till, förslag på motåtgärder. Det är ett arbete som kräver både utförande händer och lyssnande öron på en politisk nivå där mandat att förändra finns. Om detta saknas är arbetet irrelevant eller i vart fall mycket osäkert som metod. En bättre struktur för arbetsresan från myndighet till politik behövs för att det ska bli den effektiva metod som verkligen behövs för att ta oss vidare framåt.”

Ett regionalt underrättelsecenter uttrycker frustration över att kunskapen om ”systemfel” och åtgärder för att komma till rätta med dessa tas fram och kommuniceras i rapporter år efter år utan att det leder till förändring: ”Ett fortsatt problem är att de förslag till åtgärder i form av regeländringar inte höras och problematiken/systemfenomen kvarstår år efter år.”

5.3 Långsiktiga initiativ med brottsförebyggande målsättningar

Under 2021 inleddes ett initiativ, som en del i innovationsarbetet samt för att förstärka kopplingen mellan satsningen, kommuner och regioner⁵⁶. Projektet drevs av utvecklingsgruppen tillsammans med Helsingborg, Linköping, Uppsala, Södertälje och Örebro kommun. Målet är att ta sig an de kunskapsluckor som finns om hur välfärdsbrottslighet fungerar på kommunal och regional nivå. Under 2022 startade två initiativ på områdena oseriösa vårdföretag respektive brottslighet kopplad till avfallshantering. Under 2023 beslutade operativa rådet om ytterligare ett initiativ som gällde ideella föreningar som brottsverktyg.

5.3.1 Fortsatt stärkt förmåga för kommuner att upptäcka och förhindra bidragsbrott

Initiativet har till syfte att stärka kommunernas förmåga att upptäcka och förhindra att de utsätts för bidragsbrott, bedrägerier och annan ekonomisk brottslighet. Ett ytterligare förväntat resultat är att

⁵⁶ I det följande i detta kapitel avses regioner i meningen Sveriges regioner som är liktydigt med län. Regionerna ansvarar för uppgifter som är gemensamma för stora geografiska områden och som ofta kräver stora ekonomiska resurser. Till exempel hälso- och sjukvården, kultur, kollektivtrafik och att stärka regionernas tillväxt och utveckling.

identifiera goda arbetsmodeller i syfte att underlätta och effektivisera kommunernas kontroll och tillsyn. Dessa kan sedan spridas till andra kommuner genom förslagsvis länsstyrelsens försorg.

Myndigheterna har helt eller delvis genomfört de föreslagna aktiviteterna. En kontinuerlig dialog har skett med kommunerna för att de ska genomföra fler aktiviteter.

Under 2024 har det genomförts erfarenhetsdagar och föreläsningar vid flera kommuner, främst Linköping, Örebro och Uppsala. Föreläsningar har genomförts av Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Ekobrottsmyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten. Linköping kommun har tillsatt en styrgrupp (chefer och experter) som arbetar med välfärdsbrottslighet inom olika kommunala områden (personlig assistans, miljö, avfall, livsmedel med mera) kopplat till föreningsbidrag, upphandling och kontroller. Alla förvaltningschefer har fått i uppdrag att ta fram en riskbedömning utifrån välfärdsbrottslighet på respektive förvaltning.

Flera kommuner har nu inarbetade kontaktytor mot respektive AKC, så att de kommunala perspektiven kan omhändertas vid insatser avseende lokal operativ samverkan.

Även under det gångna året har det inom initiativet skett regelbundna avstämningar var tredje vecka med den myndighetsgemensamma projektgruppen, kommunpoliserna och säkerhetscheferna eller annan utsedd tjänsteman. De sistnämnda har varit ansvariga för att redogöra för nuläget och uppmärksammat myndigheterna på eventuellt "skav" och återkopplingar.

Utöver detta har Region Uppsala skapat en ny enhet som ska arbeta med välfärdsbrottslighet. De har även haft en föreläsning med brottsförebyggande perspektiv av Ekobrottsmyndigheten.

5.3.2 Kunskapshöjande insatser för att förhindra välfärdsbrott inom vård och omsorg

Under 2024 har det inom ramen för detta initiativ tagits fram en rapport rörande välfärdsbrott inom vård och omsorg i syfte att sprida kunskap om problemet och information om initiativet.⁵⁷ Rapporten kommer under 2025 att spridas till myndigheter, kommuner och regioner. En kommunikationsplan har också tagits fram för att öka kunskapen om brottsfenomenen inom områdena personlig assistans, hemtjänst och vårdcentraler.

Initiativet har under 2024 fortsatt att samverka med sex kommuner – Norrköpings, Linköpings, Sollentuna, Stockholms stad, Södertälje och Umeå – rörande

välfärdsbrott inom hemtjänst. Det har identifierats ett behov av att ta fram ett metodstöd för att hjälpa kommuner att förebygga välfärdsbrott kopplat till hemtjänsten. Metodstödet fokuserar på den interna organisationen och intern samverkan, men omfattar även riskindikatorer som kan hjälpa kommuner att identifiera oseriösa och kriminella aktörer inom hemtjänsten. Under 2025 ska metodstödet användas av ett antal kommuner och därefter utvärderas samt förbättras.

Regional och lokal samverkan

Initiativet har under 2024 även haft en fortsatt samverkan med Region Stockholm och Västra Götalandsregionen. Region Stockholm och regionala underrättelsecentret i Stockholm har påbörjat en samverkan i syfte att identifiera oseriösa och kriminella förskrivare av läkemedel samt intygsutförare och hitta åtgärder för att förhindra dessa.

En lokal samverkan har slutförts mellan Stockholm Stad och Försäkringskassan. Samverkan har resulterat i en ny rutin för att överföra information i vissa gemensamma ärenden inom den personliga assistansen där brottslighet kan misstänkas. Det har även påbörjats en samverkan gällande personlig assistans mellan Norrköpings och Linköpings kommun, Försäkringskassan och polisen för ett utökat informationsutbyte för att tidigare upptäcka och förhindra oseriösa och kriminella assistansanordnare. Samverkan fokuserar även på kunskapshöjande insatser i syfte att öka förståelsen för brottsförebyggande interna åtgärder.

Oseriösa aktörer i apoteksbranschen

I den myndighetsgemensamma lägesbilden 2023 har både Region Stockholm och Västra Götalandsregionen identifierat att även apoteksmarknaden har problem i form av privata oseriösa aktörer men med begränsade kontrollmöjligheter för tillsynsmyndigheter.⁵⁸ Initiativet har därför börjat utforska apotek som ett framtida område för initiativet att samverka kring. En dialog har under 2024 påbörjats med Läkemedelsverket som en framtida samverkansmyndighet avseende apotek.

Många underrättelseärenden fokuseras mot brottslighet inom vård och omsorg

Under 2024 har det genomförts en undersökning av hur vanligt det var med operativ verksamhet i satsningen kopplat till vård och omsorg. Undersökningen visar att det vanligaste operativa verksamheten var, som tidigare nämnts, kopplat till assistansbedrägerier. Även i övrigt var kopplingar till vård och omsorg

⁵⁷ Myndighetsgemensam rapport om välfärdsbrottslighet inom vård och omsorg. Myndighetsgemensam rapport, oktober 2024.

⁵⁸ Myndighetsgemensam lägesbild organiserad brottslighet 2023, s. 10. Polismyndigheten, Nationella operativa avdelningen. 2023-06-02, dnr A215.519/2023.

vanliga i underrättelseärenden och regionala insatser – främst kopplat till HVB-hem, tandläkare, vårdcentraler och hemtjänst.

5.3.3 Informationsinsatser och nationella kontroller kopplat till brott inom avfallshantering

Initiativet har till syfte att stärka myndigheternas, länsstyrelsernas och kommunernas förmåga till samverkan, dels utifrån organisation och dels utifrån ett brottsförebyggande perspektiv avseende avfallsbrottslighet. Det omfattar åtgärder för att identifiera, förebygga, och vidta åtgärder avseende denna typ av brottslighet.

Under året genomfördes nationella kontroller tillsammans med AKC i de kommuner som deltar, och dessa nationella kontroller och resultatet av dem har kommunicerat brett i media. Man har också planerat för gränsöverskridande kontroller.

Informationsinsatser har företagits av Åklagarmyndigheten (åtalsanmälningar), Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket (risker vid upphandling och tillsyn). Boverket har bjudits i till initiativet och deltar nu i arbetet. Dessutom har kommunala hamnbolag fått information om korruption och otillbörlig påverkan av Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten samt fått föredragit "Renare avfall/Avfallsdetektiverna" av vinnarna i e-sams⁵⁹ hackaton.⁶⁰ "Think Pink"-ärendet har kartlagts utifrån en särskild modell. Under 2025 kommer rättegången utifrån ärendet att genomföras.

Genom Skogsstyrelsen har projektdeltagarna gått en utbildning gällande skogsbilsvägar och ett arbete har påbörjats gällande att identifiera vilka möjliggöra som finns inom avfallsbrottslighet.

Det har även genomförts en workshop med fokus på brottsförebyggande åtgärder, och det har gjorts mätningar i Örebro kommun i EU-projektet Perivallon (Protecting the European territory from organised environmental crime through intelligent threat detection tools).

5.3.4 Intensifierat arbete mot brottslighet kopplat till ideella föreningar som brottsverktyg

Initiativet har under 2024 intensifierat arbetet med att undersöka den brottslighet som använder ideella föreningar som verktyg. I arbetet har nya myndigheter bjudits in för att delta – exempelvis Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF), Center

mot våldsbejakande extremism (CVE) samt Malmö stad och Eskilstuna kommun. Kunskapen har ökat om hur kriminella aktörer missbrukar ideella föreningar vilket lett till att nya risker och sårbarheter har identifierats, men också att verktyg utvecklats för att stödja myndigheternas kontroller.

Trots stort engagemang och goda framsteg kvarstår en del problem att hantera. Initiativet kommer fortsätta att utveckla ett metodstöd till bidragsgivande myndigheter och kommuner samt fördjupa samarbetet med nya aktörer. Målet är att förebygga och motverka systematiskt utnyttjande av bidragssystemet genom ideella föreningar och myndigheterna fortsätter arbetet med bland annat metodstöd och kunskapsunderlag på området.

Kunskapen har ökat om hur kriminella aktörer missbrukar ideella föreningar vilket lett till att nya risker och sårbarheter har identifierats.

5.4 Brottsförebyggande åtgärder i hamnmiljö

Utifrån den nationella insatsen under ledning av Tullverket med fokus mot brottslighet i hamnmiljö kan det konstateras att ett nära samarbete med hamnen är nödvändigt för att få till stånd hållbara förändringar som verkar över tid. Hamnen har förstärkt sitt skalskydd, begränsat antalet medarbetare som har tillgång till uppgifter som kan nyttjas i smuglings-sammanhang. Delar av hamnen har blivit ett civilt skyddsobjekt.

Hamnen har även deltagit i samverkansmöten tillsammans med Tullverket och Polismyndigheten. Man har haft möten av strategisk karaktär men också möten på operativ nivå. Detta har renderat i en ökad förståelse av varandras verksamhet samt bidragit till att kontaktvägar mellan myndigheter och hamnen byggts upp. Via de nya kontaktvägarna så påkallar hamnen myndigheterna vid uppmärksammade avvikelser i flödet i hamnen. Det kan här konstateras att hamnen blivit bättre och snabbare på att rapportera avvikelser när de upptäckts.

⁵⁹ eSam är ett medlemsdrivet program för samverkan mellan 41 myndigheter. eSamverkansprogrammet bildades 2015 när E-delegationen slutfört sitt regeringsuppdrag. Källa: <https://www.esamverka.se/om-esam/om-esam.html> (2025-02-13).

⁶⁰ Ordet "hackathon" kommer från "hack" och "marathon". Ett hackathon är ett event där utvecklare, programmerare och problemlösare samlas för att lösa ett eller flera olika problem.

6. Satsningens inre liv

Arbetet som sker under året vid de olika samverkansforumen riktar in arbetet i satsningen. De beslut som fattas där, både om den strategiska och den operativa verksamheten, styr arbetet. Detta kapitel beskriver det arbete som är av strategisk karaktär eller som faller utanför det som redovisats i tidigare kapitel. I bilaga 2 och bilaga 3 framgår olika samverkansforums ansvarsområden, fokus och plats i organisationen.

6.1 Samverkansrådet

Myndighetscheferna i samverkansrådet sammanträder två gånger årligen. Vid mötet i april överlämnades den årliga åiterrapporteringen för 2023 till justitieministern som deltog vid rådet. Vid rådets andra möte under året i oktober lades mycket tid på att diskutera en utveckling av satsningen, genom ett ökat fokus på brottsförebyggande arbete samt arbete mot brottsfenomen, ett arbete som fått namnet OB 2025 (mer om detta i kapitel 7). Detta inom ramen för en förändringsprocess, med ett ökat fokus på brottsförebyggande arbete och mot brottsfenomen, inom satsningen. Arbetet med strategiska personer och utsatta områden fortsätter enligt tidigare fastställd inriktning. Det konstaterades att strategisk och operativ samverkan med de pågående myndighetsgemensamma uppdragen och initiativen A-krim, Bob, MUR och EMPACT har stärkts under 2024, i syfte att öka samhällets förmåga att motverka organiserad brottslighet (se även kapitel 8).

6.1.1 Den myndighetsgemensamma lägesbilden – ett viktigt strategiskt underlag

En uppdaterad myndighetsgemensam lägesbild för 2023⁶¹ (MGL 2023) fastställdes under 2023 av operativa rådet med delegation från samverkansrådet. Det huvudsakliga syftet med MGL är att de brottsfenomen, hot och sårbarheter som beskrivs, enligt gällande inriktning ska utgöra grund för beslut om riktningen av

det gemensamma underrättelsearbetet samt beaktas inför beslut och prioritering av insatser.

Den myndighetsgemensamma lägesbilden gäller till dess att en ny beslutas. Beslut om ny lägesbild förväntas fattas under samverkansrådet den 1 april 2025.

6.2 Operativa rådet

Förflyttningen mot ett mera brottsförebyggande arbete samt mer inriktat mot brottsfenomen, accentuerades under 2024 även för operativa rådet. Operativa rådet enades om att initiera ett utvecklingsarbete under namnet OB 2025 (se kapitel 7).

Rådet har också varit aktivt i att skapa förutsättningar för det omfattande brottsbekämpande arbetet i Freja, både avseende den nationella insatsen och det regionala operativa arbetet.

Rådet beslutade under året att ansluta Livsmedelsverket till nätverket för utökad myndighetssamverkan. Nätverket bestod 2024 av 13 myndigheter.

6.2.1 Mer resurser till aktionsgrupperna

Utökningen från 200 till 300 medarbetare i aktionsgrupperna påbörjades under 2022 efter beslut av Rikspolischefen. Det har i flera år funnits önskemål från de samverkande myndigheterna och internt vid Polismyndigheten att aktionsgrupperna bör utökas med fler medarbetare och ytterligare förmågor.

Rekrytering av personal fortsatte under 2023 och 2024. Främst utredare och spanare har rekryterats men även analytiker och finansiella utredare. Bedömningen har varit att aktionsgrupperna genom detta får en uthållig förmåga att bekämpa brott tillsammans med de samverkande myndigheterna.

Vid aktionsgrupperna var 266 medarbetare placerade per den 31 december 2024. Ytterligare ett tiotal rekryteringar har avslutats och utökar aktionsgrupperna i början av 2025.

61 Myndighetsgemensam lägesbild – Organiserad brottslighet 2023. Polismyndigheten 2023, dnr: A215.519/2023.

6.3 Nationellt underrättelsecentrum

Nationellt underrättelsecentrum arbetade under året med flera myndighetsgemensamma brottsområden kopplade till egna operativa eller strategiska ärenden samt med en aktiv koordinering mot regionerna för ökat erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling i satsningen. Under 2024 fortsatte nationellt underrättelsecentrum att arbeta med att tidigt i processer identifiera potentiellt framgångsrika åtgärder, operativt, strategiskt och brottsförebyggande, för att öka satsningens och myndigheternas motståndskraft gentemot organiserad brottslighet. Centret har under 2024 regelbundet arbetat fram kunskapshöjande underrättelserapporter, utifrån bland annat egna och regionernas operativa arbete och delgett öppna rapporter samt bidragit i det brottsförebyggande arbetet.

Arbetet med att ta fram den myndighetsgemensamma lägesbilden 2025 har bedrivits vid centret

Under året kom Utbetalningsmyndigheten in i nationellt underrättelsecentrum. Deltagandet ska bidra till att öka Utbetalningsmyndighetens förmåga att bistå utbetalande myndigheter i att motverka felaktiga utbetalningar från välfärden. Utbetalningsmyndighetens samlade information och förmåga att hantera stordata bidrar till att öka nationellt underrättelsecentrums datadrivna arbete.

6.4 Expertnätverken

I expertnätverken⁶² pågår arbete som i första hand är till stöd för det brottsbekämpande arbetet, som främst genomförs i projektform efter beslut i operativa rådet.

62 Se figur i bilaga 3.

Nedan följer en kort redogörelse för årets verksamhet i nätverken.

6.4.1 Juridiska expertnätverket

Det juridiska expertnätverket träffades fyra gånger under året, varav en gång tillsammans med nätverksmyndigheterna. Utredaren för utredningen om Inrättande av Utbetalningsmyndigheten⁶³ har deltagit på ett möte och berättat om sitt uppdrag. Under övriga möten diskuterades nuläget utifrån olika uppdrag, initiativ och annat som pågick utifrån lagstiftningsområdet.

Juridiska expertnätverket skulle i högre grad kunna användas för att utveckla användande av befintlig lagstiftning, men även identifiera behov av ny lagstiftning.

6.4.2 Kommunikationsgruppen

Under året har kommunikationsgruppen arbetat vidare med att skapa en tydligare inriktning för det myndighetsgemensamma kommunikationsarbetet. Gruppen har fördjupat sin samverkan och dialog inom flera områden. De viktigaste kommunikationsaktiviteterna under året:

- Extern kommunikation kring den årliga återrapporteringen till regeringen.
- Kommunikation genom pressträffar i några operativa ärenden. Även kommunikation om gemensam rapport om så kallade historikbolag och lanseringen av SMOB.
- Arbeta för att utveckla kommunikationen i flera av de fenomenbaserade initiativen, bland annat i arbetet mot att vårdbolag används som brottsverktyg och avfallsbrottslighet.
- Samverkan för att utveckla den interna kommunikationen i myndigheterna kring insiderproblematik. Flera av myndigheterna har använt sig av det gemensamt framtagna kommunikationsmaterialet i denna fråga.
- Framtagande och intern spridning inom myndigheterna av ett kommunikationsmaterial om satsningens nya inriktning mot problemområden.
- Ökad samverkan med arbetet inom A-krim.

6.4.3 Säkerhetschefsnätverket

Säkerhetscheferna träffas regelbundet ungefär varannan månad. Medarbetare från myndigheternas säkerhetsorganisationer träffas också inom ramen för olika säkerhetsfrågor, såsom till exempel medarbetarskydd. I december genomfördes en gemensam medarbetar-

skyddsutbildning för säkerhetshandläggare från de olika myndigheterna.

Under året har projektet Motverka hotet från insidan bedrivits i satsningen. Projektet har haft tre syften:

(1) att öka medvetenheten, (2) att ensa arbetssätt samt (3) att föreslå författningsändringar kring otillåten påverkan, insiders och infiltration. Otillåten påverkan har fått stort utrymme i media och samhällsdebatten under 2024 och det gemensamma projektet har resulterat i informationsinsatser, ett nybildat HR⁶⁴-nätverk samt ökat samarbete i syfte att förebygga och hantera detta hot mot myndigheterna.

Flera myndigheter har lämnat in hemställan om författningsändringar för att möjliggöra bättre bakgrundskontroller – något som också hör sammats av regeringen. Ny reglering förväntas ge bättre möjligheter att genomföra kontroller i syfte att förebygga och upptäcka risker kring insiders och infiltration.

6.4.4 Utvecklingsgruppen

Utvecklingsgruppen har operativa rådets uppdrag att koordinera arbetet med nätverksmyndigheterna i satsningen. Anslutning till satsningen för nätverksmyndigheter sker genom eget initiativ från aktuell myndighet och innebär att vara tillgänglig för satsningen att utbyta information med, men deltar inte i ordinarie arbete vid nationellt underrättelsecentrum eller regionala underrättelsecenter eller i nationella eller regionala operativa insatser. Det finns från och med 1 januari 2025 tolv nätverksmyndigheter i satsningen sedan regeringen beslutat att Pensionsmyndigheten ska ingå i satsningens ordinarie uppställning. Sex nätverksmyndigheter omfattas av lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet.⁶⁵

6.5 Arbetet med ny riktlinje

Operativa rådet initierade under våren 2024 ett uppdrag att revidera de styrdokument som sedan tidigare fastställts av myndighetscheferna i samverkansrådet. Uppdraget föranleddes bland annat av tidigare beslutade principer för bemanning i nationellt underrättelsecentrum och regionala underrättelsecenter, behov av vissa förtydliganden och uppdateringar samt att myndighetskretsen utökats genom anslutningen av Utbetalningsmyndigheten. Arbetet har bedrivits i en särskild arbetsgrupp och målsättningen är att de reviderade styrdokumentet ska kunna fastställas av samverkansrådet under våren 2025.

⁶³ Kommittédirektiv 2022:8.

⁶⁴ Human Resources.

⁶⁵ Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Trafikverket, Transportstyrelsen.

7. Ett betydande utvecklingsarbete av satsningen framöver

I kapitel 2 beskrevs uppdraget för satsningen och hur regeringen beslutade att utveckla uppdraget 2015. I slutredovisningen som presenterades 2017 betonades vikten att omhänderta identifierade utvecklingsbehov, att ständigt beakta och vidta åtgärder för att möta förändringar i omvärlden och samhällsutvecklingen. Detta ska inkludera utveckling av resurseffektiva lösningar med ett brottsförebyggande perspektiv.

7.1 Organiserad brottslighet har vuxit till ett betydande samhällshot

Satsningen har över tid utvecklat och breddat arbetet. Samverkan har varit och är fortfarande framgångsrik med goda kvantitativa resultat. Samtidigt har den organiserade brottsligheten vuxit markant under de 15 åren som satsningen pågått och utgör nu ett betydande samhällshot.

7.2 Satsningen ska arbeta mot komplexa problemområden

Myndigheternas samlade kompetens och erfarenheter tillsammans med utökade möjligheter till informationsutbyte medför ytterligare möjligheter och en förväntan om att åstadkomma mer genom att utveckla och förändra arbetsmetoder.

Som ett led i denna ambitionsökning initierades under året ett arbete med att utveckla satsningen till att än mer effektivt angripa komplexa problemområden. Arbetet ska ha en mer tydlig utgångspunkt i identifierade och aktuella hot, sårbarheter och brottsfenomen och bedrivs proaktivt, repressivt och administrativt i ett sammanhang. Genom att löpande analysera problemområdenas dynamik och föränderliga natur skapas bättre förutsättningar att rikta åtgärderna där de gör störst skillnad.

7.3 Ett initialt urval av problemområden

Operativa rådet har beslutat att arbetet ska inriktas mot problemområden. Ansatsen är att angripa ett urval av särskilt allvarliga problemområden genom att tillämpa nya angreppssätt och följa hur problemområdena förändras. Arbetssättet kommer att präglas av en löpande utveckling av den myndighetsgemensamma arbetsmetodiken mot ett mer brottsförebyggande fokus och samtidigt höja förmågan att identifiera eventuella gemensamma behov. De problemområden som identifieras som särskilt allvarliga och lämpliga ska ledas av utsedda problemområdesansvariga med ansvar att koordinera och samordna respektive problemområde och samverka med de relevanta delarna i satsningen.

7.4 Stärkt gemensam förmåga att bekämpa organiserad brottslighet

Det förändrade angreppssättet innebär inte någon väsentlig förändring av satsningens organisation eller struktur. Förändringen som eftersträvas är en mer aktiv styrning och prioritering av arbetet i syfte fokusera den gemensamma förmågan att reducera den organiserade brottsligheten.

Redan pågående och fungerande myndighetssamverkan inom till exempel A-krim, Bob och EMPACT samt redan pågående initiativ inom satsningen – ska kopplas till problemområdena. Tillsammans utgör dessa samarbeten en unik möjlighet att skapa en gemensam målbild för att bekämpa den organiserade brottsligheten.

Avsikten är att starta under våren 2025 med ett problemområde för att växla upp under året med intentionen att vara igång med samtliga tre problemområden i slutet av 2025.

8. I satsningens närhet

I **det följande** beskrivs initiativ och regeringsuppdrag som verkar i satsningens närhet och i hög grad överlappar verksamhetsmässigt.

8.1 SMOB

Sverige mot organiserad brottslighet (SMOB) är ett initiativ som syftar till att stärka Sveriges förmåga att bekämpa den organiserade brottsligheten, med särskilt fokus på den kriminella ekonomin. SMOB kommer att verka inom och stödja flera samverkansformer som exempelvis satsningen, samverkan mot arbetslivskriminalitet och EMPACT. Genom att stärka samverkan mellan olika samhällsaktörer genom forskning, utbildning och innovation, strävar SMOB efter att förstärka samhällets samlade förmåga att försvåra och förhindra kriminella verksamheter som hotar landets säkerhet och välfärd. Initiativet involverar nio myndigheter och fyra näringslivs- och arbetstagarorganisationer.

Målet med SMOB är att bli ett nationellt kunskapsnav som samlar expertis och resurser från olika sektorer för att skapa en plattform för samverkan, forskning, utbildning och innovation om organiserad brottslighet. Genom att integrera forskning med praktik och säkerställa tvärprofessionell samverkan, strävar SMOB efter att utveckla och sprida nya metoder och evidensbaserade verktyg för att effektivt bekämpa organiserad brottslighet. SMOB ska fungera som ett centralt kunskapsnav där olika beståndsdelar som tidigare saknats nu samlas och integreras. SMOB skapar en plattform som möjliggör ett närmare och mer effektivt samarbete över sektorsgränser.

SMOB:s verksamhet sträcker sig över fyra sammanlänkade områden:

- Kompetensutveckling
- Förbättrad samverkan
- Stärkt analytisk kapacitet
- Innovation.

SMOB finansieras genom medel från Europeiska Socialfonden (ESF) samt genom medfinansiering från

myndigheter och organisationer som ingår i partnerskapet.

8.2 A-krim och AKC

I det regeringsuppdrag som ger nio myndigheter i uppdrag att brett bedriva och utveckla arbetet mot arbetslivskriminalitet finns tydliga kopplingar till satsningen. I regeringens beslut framkommer att myndigheternas samarbete ska utvecklas för att slå hårdare mot bland annat den kriminella ekonomin och organiserad brottslighet i företagsmiljö. Detta är mål som även satsningen arbetar mot, och samverkan mellan de olika regeringsuppdragen är därför av största vikt. Under 2024 har AKC varit etablerade i samtliga polisregioner under ett helår vilket möjliggör samverkan på liknande sätt över landet.

Under året har samverkan mellan satsningen och A-krim bland annat skett genom arbetsplatsinspektioner på arbetsplatser som varit av intresse för satsningen, och återkopplat resultatet efter genomförd inspektion. Detta har bland annat rört sig om arbetsplatser som drivs av släktbaserade nätverk eller inom riskbranscher där både satsningen och A-krim har ett intresse av att verka, till exempel inom avfallsbranschen och transportbranschen. Det har också kunnat röra sig om insatser inom exempelvis en hamn. Samverkan mellan uppdragen kan också ske genom att satsningen delger A-krim information om företag eller företaget som anses mer lämpliga att hanteras vid AKC, på grund av att det finns behov av en arbetsplatsinspektion eller något av de andra verktyg som myndigheterna på AKC besitter.

Det finns ett fortsatt behov av att utveckla samverkan mellan de två uppdragen.

8.3 Barn och unga i organiserad brottslighet – Bob

2024 inrättades en samverkansstruktur i regeringsuppdraget Bob. Strukturen ska säkerställa ett nationellt sammanhållet arbete med barn och unga

som riskerar att begå eller begår grova brott. I detta uppdrag arbetar Brottsförebyggande rådet, Kriminalvården, länsstyrelserna, Polismyndigheten, Skolverket, Socialstyrelsen, Statens institutionsstyrelse och Åklagarmyndigheten. Arbetet i Bob sker i tät samverkan med kommuner och regioner. En redovisning från myndigheterna lämnades i december 2024 som beskriver hur etableringen av Bob har genomförts, vilka resultat och effekter som inrättandet av och arbetet inom samverkansstrukturen har bidragit till.⁶⁶

8.4 EMPACT (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats)

EMPACT har sedan 2010 varit den viktigaste myndighetsgemensamma samarbetsplattformen och metodologin för brottsbekämpning inom EU mot grov och organiserad brottslighet.

Sverige har ett brett deltagande och en samverkansmodell som särskiljer sig jämfört med övriga länder. De sex deltagande kärnmyndigheterna⁶⁷ har gemensamma styrdokument och deltar i de olika EMPACT-aktiviteterna utifrån vad som är bäst för Sverige. Utöver kärnmyndigheterna deltar ett flertal andra myndigheter i olika aktiviteter utifrån sin expertkompetens.

EMPACT-sekretariatet bistår samtliga samverkande svenska myndigheter med inriktning, planering och koordinering av arbetet i de olika brottsprioriteringarna på strategisk och operativ nivå, i syfte att stärka myndigheternas gemensamma förmåga och att inrikta deltagandet i linje med de nationella prioriteringarna. EMPACT-sekretariatet är organisatoriskt placerat vid sekretariatet för myndighetssamverkan vid Noa, vilket främjar förutsättningarna för samordning och kunskapshöjning mellan olika myndighetsgemensamma uppdrag.

EMPACT utgör en stående punkt vid operativa rådets möten och därmed kan förståelsen för EMPACT hos de myndigheter som i dag inte direkt ingår i EMPACT-samarbetet öka. Arbetet med 2024 års största utvecklingsprojekt i satsningen, med namnet OB 2025, är till stor del inspirerad av EMPACT-modellen med framtagande av brottshot (problemområden) utifrån den allvarligaste problembilden (se kapitel 7). Aktiviteter som Sverige deltar i inom EMPACT kommer sannolikt på ett mer tydligt sätt kopplas till det arbete som sker inom satsningen i och med nya problemområden.

8.5 MUR

MUR⁶⁸ är myndighetsinitiativ som startades 2019. I nuläget deltar cirka 25 myndigheter för ett gemensamt syfte att förebygga och motverka missbruk av välfärdssystemen. Under året har MUR bedrivit aktiviteter för att exempelvis stärka ett antal kommuner i handläggningen av ekonomiskt bistånd och på så sätt förebygga felaktiga utbetalningar av ekonomiskt bistånd, utveckla kunskap om hur kriminella aktörer använder AI⁶⁹-teknik i sin brottsliga verksamhet riktat mot utbetalande myndigheter samt att öka myndigheternas förmåga att identifiera brottslighet inom tandvårdssystemet. Den sistnämnda aktiviteten kan ha stor betydelse eftersom tandvårdsstödet är omfattande.

8.6 OB-strategin

Den organiserade brottsligheten är systemhotande och det våldskapital, de finansiella strukturer och de parallella samhällsstrukturer som aktörerna inom organiserad brottslighet har byggt upp i Sverige innebär både en direkt och indirekt påverkan på människors trygghet och säkerhet, liksom på samhällsviktiga funktioner. Detta konstateras i den nationella strategi som överlämnades till riksdagen den 1 februari 2024 och som syftar till att ge en tydligare inriktning för arbetet mot organiserad brottslighet och reducera de sårbarheter som brottsligheten utnyttjar (regeringens skrivelse 2023/24:67, Motståndskraft och handlingskraft – en nationell strategi mot organiserad brottslighet).

I strategin anges fem vägledande mål:

- stoppa kriminella karriärer
- minska tillgången på illegala vapen och explosiva varor
- slå sönder den kriminella ekonomin
- bygga robusthet mot otillåten och otillbörlig påverkan
- säkerställa tillförlitliga identiteter och en effektiv informationsförsörjning.

Vidare anges bland annat att fördjupad samverkan mellan statliga myndigheter, kommuner, regioner, näringsliv och civilsamhälle är viktigt. Anslaget i strategin motsvarar väl den inriktning och ambition som styr arbetet i satsningen.

⁶⁶ Uppdrag att inrätta en samverkansstruktur för ett sammanhållet arbete med barn och unga som riskerar att begå eller begår grova brott. Slutredovisning. Polismyndigheten, dnr A667.884/2023. Oktober 2024.

⁶⁷ Ekobrottsmyndigheten, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Skatteverket, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

⁶⁸ MUR är ett nätverk som består av 25 myndigheter och syftet är främst att arbeta förebyggande genom att samverka för att förhindra felaktiga utbetalningar. MUR står för motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter, mot missbruk och brott i välfärdssystemen.

⁶⁹ Artificiell intelligens.

8.7 Europeisk hamnallians

EU lanserade under 2014 European Ports Alliance Public Private Partnership. Partnerskapet syftar till att föra samman alla relevanta intressenter med målet att skapa lösningar för att skydda hamnar från narkotikahandel och kriminell infiltration. Initiativet följer EU:s färdplan för att bekämpa narkotikahandel och organiserad brottslighet och är i linje med åtagandet att vidta åtgärder för att bekämpa narkotikasmuggling och kriminell infiltration till europeiska hamnar. Uppdraget består initialt att mobilisera tullmyndigheterna

mot narkotikahandel för att identifiera risker så att kontrollerna i hamnarna blir målinriktade och effektiva, att stärka brottsbekämpande insatser i hamnar särskilt inriktat mot kriminella organisationer med stöd av Europol, Eurojust, Europeiska åklagarmyndigheten, samt att inrätta ett offentligt privat partnerskap att öka medvetenheten och motståndskraften hos privata aktörer som driver hamnarna.

2024 har ett antal strategiska initiativ tagits fram inom European Ports Alliance dessa har presenterats till Kommissionen.

Bilaga 1.

Regeringsuppdragen

Under hösten 2007 tog regeringen beslut om en nationell satsning mot den grova organiserade brottsligheten. Justitiedepartementet gav ett antal experter i uppdrag att lämna förslag till åtgärder för en effektivare och mer uthållig bekämpning av denna brottslighet. Med stöd av experternas förslag⁷⁰ utformade regeringen ett beslut för hur arbetet skulle gå vidare. I juli 2008 fick Rikspolisstyrelsen i uppdrag att säkerställa en effektiv och uthållig verksamhet för bekämpning av den grova organiserade brottsligheten.⁷¹ Slutredovisningen av uppdraget överlämnades till regeringen i juni 2009.⁷²

I uppdraget ingick att

- vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten
- inrätta särskilda aktionsgrupper vid åtta polismyndigheter och Rikskriminalpolisen
- etablera permanenta myndighetsgemensamma regionala underrättelsecenter på åtta platser i landet
- fortsätta att utveckla ett myndighetsgemensamt nationellt underrättelsecentrum
- säkerställa en bred myndighetsrepresentation i operativa rådet där representanterna har befogenhet att fatta bindande beslut för den myndighet de företräder
- myndigheterna i övrigt skulle överväga och vidta åtgärder som bidrar till att genomföra uppdraget
- årligen redovisa resultaten av den särskilda satsningen för att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. (Myndigheterna kom även överens

om att samtliga myndigheter skulle bidra i arbetet med redovisningen och ställa sig bakom den även om Rikspolisstyrelsen formellt var den som hade uppdraget att skriva den.)

I december 2015 beslutade regeringen att utvidga den nationella satsningen mot organiserad brottslighet.⁷³ Uppdraget delredovisades i oktober 2016⁷⁴ och slutredovisades i oktober 2017.⁷⁵

I uppdraget ingick att

- utveckla innehåll och organisation inom den myndighetsgemensamma satsningen på nationell och regional nivå för att möta de organisatoriska förutsättningar som råder inom Polismyndigheten efter ombildningen
- inkludera fler brottsområden för att på så sätt kunna motverka fler typer av organiserad brottslighet som bedöms vara allvarlig eller omfattande
- utveckla organisationen inom nuvarande myndighetssamverkan till att även omfatta samverkan på lokal nivå mellan relevanta myndigheter inom satsningen – ett särskilt fokus ska läggas på problematiken i utsatta områden
- säkerställa en effektiv och långsiktig samordning mellan den myndighetsgemensamma samverkan mot organiserad brottslighet och det lokala brottsförebyggande arbetet.

⁷⁰ Nationell mobilisering mot den grova organiserade brottsligheten – överväganden och förslag. Regeringspromemoria. 2008. Ds 2008:38.

⁷¹ Uppdrag till Rikspolisstyrelsen och andra berörda myndigheter att vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Regeringsbeslut 1:7 2008, Ju2008/5776/PO.

⁷² Överenskommelse om vissa åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grova organiserade brottsligheten. Rikspolisstyrelsen 2009, POA 400–4599/08.

⁷³ Uppdrag till Polismyndigheten och andra berörda myndigheter att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Regeringsbeslut 11:2 2015, Ju2015/09350/PO.

⁷⁴ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2016 – Delredovisning av regeringsuppdrag avseende att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2016.

⁷⁵ Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten 2017 – Slutredovisning av regeringsuppdrag (Ju2015/09350/PO) att utveckla den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Polismyndigheten 2017.

Bilaga 2.

Den myndighetsgemensamma inriktningen

Uppdrag och mål

De samverkande myndigheterna ska gemensamt bekämpa den organiserade brottsligheten genom brottsförebyggande åtgärder, administrativa åtgärder, exekutiva åtgärder, lagföring och återtagande av brottsvinster. Fokus ska ligga på bekämpning av allvarlig och samhällshotande organiserad brottslighet och mot organiserad brottslighet i lokalsamhället med särskilt fokus på utsatta områden. Identifierade hot och sårbarheter i aktuell myndighetsgemensam lägesbild ska utgöra grund för prioritering. Myndigheterna ska säkerställa att det finns resurser för åtgärder inom den myndighetsgemensamma satsningen. Arbetet ska präglas av effektivitet och uthållighet i syfte att långsiktigt uppnå ett mer rättssäkert och tryggare samhälle. Internationell samverkan ska vara ett naturligt inslag i arbetet.

Inriktning

Underrättelseverksamheten ska ha en gemensam inriktning mot de strategiska personer och deras nätverk, vilka efter en bedömning anses utgöra ett samhällshot genom sin kapacitet att kombinera

- näringsverksamhet som en del i den brottsliga verksamheten,
- otillåten eller otillbörlig påverkan
- våld och hot samt påverkan på allmänhetens säkerhet och trygghet.

Satsningen kan även inriktas mot aktörs- eller fenomenbaserad organiserad brottslighet av allvarlig eller omfattande karaktär, när myndighetssamverkan bedöms förbättra brottsbekämpningen.

Satsningen ska dessutom inriktas mot organiserad brottslighet i geografiska områden, med en sådan problematik att de myndighetsgemensamt bedöms som utsatta områden.

Beaktanden

I det myndighetsgemensamma arbetet ska möjligheterna till att

- stödja samhällets samlade åtgärder att motverka våldsbejakande extremism och bekämpa terrorism,
- bekämpa penningtvätt
- förebygga, förhindra samt upptäcka brott mot välfärdsystemet särskilt beaktas.

Inriktningen beslutad av Samverkansrådet den 29 mars 2022.

Bilaga till *Den myndighetsgemensamma inriktning för satsningen mot organiserad brottslighet*.

Ansvarsfördelning

I den myndighetsgemensamma satsningen ingår Arbetsförmedlingen, Ekobrottsmyndighet, Försäkringskassan, Kriminalvården, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.⁷⁶

Satsningen leds av Samverkansrådet, verkar genom Operativa rådet, Nationellt underrättelsecentrum (Nuc) samt dess styrgrupp, sju Regionala samverkansråd och sju regionala underrättelsecenter (Ruc).

Operativa rådet ansvarar för helhetsbilden av den operativa verksamheten och ska besluta om prioriteringar av strategiska personer och utsatta områden. Operativa rådet är beredningsorgan och kontaktpunkt i strategiska frågor för Samverkansrådet samt beställare av strategiska rapporter. Därutöver ska Operativa rådet besluta om myndighetsgemensamma insatser och i vilka insatser och uppdrag polisens aktionssektioner ska engageras. Operativa rådet ska dessutom löpande följa upp egna beslutade insatser och tillse att den myndighetsgemensamma satsningen följs upp i sin helhet. Till stöd för detta arbete finns *Sekretariatet för Myndighetssamverkan*.

⁷⁶ Under 2024 har Utbetalningsmyndigheten tillkommit och från och med 1 januari 2025 tillkommer Pensionsmyndigheten.

Nuc ansvarar för att ta fram den nationella lägesbilden och beslutsunderlag för prioritering av strategiska personer och utsatta områden. Därutöver ska *Nuc* löpande bevaka prioriteringarna samt bereda och ta fram underlag till förslag avseende insatser för beslut i Operativa rådet. *Nuc* är kontaktpunkt för nationell underrättelsesamverkan och ansvarar för kompetensfrågor inom detta område i den myndighetsgemensamma satsningen. Arbetet i *Nuc* leds av dess styrgrupp.

Regionala samverkansråden leder verksamheten i *Ruc* samt beslutar om, leder och följer upp regionala och lokala insatser. Därutöver ska Regionala samverkansrådet avgöra om förslag till insatser ska omhändertas i regionen eller överlämnas för prövning i Operativa rådet. Regionala samverkansrådet är kontaktpunkt för regional och lokal åtgärdssamverkan. Till stöd för detta arbete ska det finnas en *samordningsfunktion* i varje region.

Ruc ansvarar för att löpande bevaka prioriteringarna samt bereda och ta fram underlag till förslag avseende insatser för beslut i Operativa rådet eller i de Regionala samverkansråden. Därutöver ska *Ruc* förse *Nuc* med underlagen till den nationella lägesbilden samt för prioritering av strategiska personer och för utsatta områden. *Ruc* är kontaktpunkt för lokal underrättelsesamverkan och tidigare nämnd samordningsfunktion i regionerna stödjer detta arbete.

Varje myndighet ansvarar för, med hänsyn till den myndighetsgemensamma inriktningens fokus, en löpande hantering av arbetsmiljö- och verksamhets-skyddsfrågor. Vidare ska varje myndighet särskilt beakta risker för och vidta åtgärder mot självcensur genom att värna de anställdas trygghet.

Bilagan beslutad av Samverkansrådet den 6 oktober 2020.

Bilaga 3.

Organisation och verksamhetsprocesser

Utöver ansvarsfördelningen i bilaga 2 finns ytterligare funktioner i organisationen. Till stöd för samverkansrådet och operativa rådet finns fyra expertnätverk som består av experter från de samverkande myndigheterna.

- Juridiska expertnätverket ska samverka i rättsliga frågor, bland annat för att främja informationsutbyte mellan myndigheter och hjälpa till att se möjligheterna till sådan samverkan som behövs inom ramen för den myndighetsgemensamma satsningen mot organiserad brottslighet. Stöd bör kunna ges i både enskilda ärenden och mer generellt. Uppdrag kan initieras av satsningens beslutsforum. Polismyndigheten leder nätverket genom sekretariatet för myndighetssamverkan.
- Kommunikationsgruppen arbetar med intern kommunikation inom myndigheterna och inom satsningen samt med extern kommunikation utifrån verksamheten i satsningen. Kommunikationsgruppens ordförande deltar vid operativa rådets möten. Polismyndigheten leder gruppen.
- Säkerhetschefsnätverket har ett uppdrag att samverka i de gemensamma frågor som uppkommer inom satsningen om främst informationssäkerhet och verksamhetsskydd. Nätverket arbetar även på uppdrag från operativa rådet i andra säkerhetsfrågor som behöver omhändertas inom satsningen. Utöver de samverkande myndigheterna deltar Domstolsverket i forumet.
- Utvecklingsgruppen utgör en plattform för ett kontinuerligt strategiskt utvecklingsarbete för satsningen. Utvecklingsgruppen leds av Polismyndigheten genom sekretariatet för myndighetssamverkan.

Utöver de tretton ordinarie myndigheterna finns de tretton nätverksmyndigheterna som består av Arbetsmiljöverket, Bolagsverket, Centrala studiestödsnämnden, Finansinspektionen, Inspektionen för vård och omsorg, Lantmäteriet, Livsmedelsverket, Naturvårdsverket, Pensionsmyndigheten, Statens institutionsstyrelse, Trafikverket, Transportstyrelsen och Läns-

styrelsen i Stockholms län. Länsstyrelsen i Stockholm fungerar som nationell kontaktpunkt för landets 21 länsstyrelser. Nätverksmyndigheterna ingår inte i de nationella beslutsforum som finns i satsningen. Vissa nätverksmyndigheter deltar i regionala samverkansråd och i de regionala underrättelsecentren. Utgångspunkten är att nätverksmyndigheterna bidrar frivilligt, på eget initiativ eller på förfrågan från satsningen alternativt från de samverkande myndigheterna.

Bilaga 4.

Kvantitativa resultatmått och kvalitativa källor

Resultat- och utfallsmått fångar olika dimensioner av det operativa arbetet och avser främst

- arbetad tid (endast nationella insatser)
- utfall i brottmålsprocessen
- utfall av förvaltningsbeslut och administrativa åtgärder⁷⁷.

Dessutom finns ett flertal mått på internationell samverkan.

Huvudmått⁷⁸ för bedömningen av utfallet i brottmålsprocessen är (ur tingsrättsdomar):

- Åtalade i tingsrätt – antal
- Dömda i tingsrätt – antal
- Brottstyper med fällande dom i tingsrätt – typ och antal
- Fängelsedömda i tingsrätt – antal (kön, ålder)
- Utdömd fängelsestid i tingsrätt – år och månader
- Utdömd fängelsestid i hovrätt – år och månader

Redovisat av kontaktpersoner för uppföljning:

- Beslag av narkotika – vikt och typ
- Beslag av vapen – antal och typ

Ur tingsrättsdomar:

- Utdömda skadestånd i tingsrätt – belopp
- Utdömda förverkande av brottsutbyte – belopp*
- Utdömda företagsbot och dagsbot
- Utdömda näringsförbud – tid och antal personer

* Här ingår även tillgångar som tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods med mera.

Huvudmått⁷⁸, förvaltningsprocessen (redovisat av kontaktpersoner för uppföljning):

Skatteverket

- Beslutade skattehöjningar (inklusive skattetillägg) – belopp
- Beslutade betalningssäkringar – belopp och antal
- Antal skattebeslut efter utredning skrivbord och revision – antal
- Antal brottsanmälningar, inom ramen för samverkan – antal
- Antal bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad folkbokföring – antal

Försäkringskassan

- Beslutade återkrav – belopp och antal
- Stoppade utbetalningar (inklusive besparingsbelopp) – belopp och antal

Arbetsförmedlingen

- Beslutade återkrav – belopp och antal
- Stoppade utbetalningar (inklusive besparingsbelopp) – belopp och antal

Kronofogdemyndigheten

- Säkrade tillgångar i mål om kvarstad och förvar – belopp och typ av tillgångar⁷⁹
- Säkrade tillgångar i mål om betalningssäkring – belopp och typ av tillgångar
- Utmätta tillgångar – belopp och typ av tillgångar

⁷⁷ Se *Myndigheter i samverkan mot den organiserade brottsligheten* 2012, s. 6. Rikspolisstyrelsen 2013, dnr A002.178/2013.

⁷⁸ Detta är de mått som i huvudsak utgör underlag för bedömningen av det operativa utfallet. Dock tillkommer även ett antal ytterligare mått som underlag för bedömning och analys, så kallade stödmått eller analysmått.

⁷⁹ Detta utfall har också en direkt koppling till brottmålsprocessen.

Kvalitativa källor

- Enkäter till
 - Myndigheterna
 - Regionala samverkansråden, nationellt underrättelsecentrum och aktionsgrupperna
 - Nätverksmyndigheterna
 - Samverkansforum (Juridiska expertnätverket, Kommunikationsgruppen, Säkerhetschefsnätverket, Utvecklingsgruppen)

Frågeställningar i enkäter till myndigheterna, regionala samverkansråden, nationellt underrättelsecentrum och aktionsgrupperna

1. Operativt utfall
 - A. Vilken övergripande kortfattad bedömning gör ni av det operativa utfallet för er verksamhet i OB-satsningen 2024?
 - B. Vilka viktiga operativa utfall i den egna verksamheten under 2024 vill ni särskilt lyfta fram i rapporteringen till regeringen (beskriv utfallet och de insatser/ärenden som det avser)?
2. Operativ verksamhet
 - A. Vilken övergripande kortfattad bedömning gör ni av den operativa verksamheten för er verksamhet i OB-satsningen 2024?
 - B. Vilka underrättelseärenden eller operativa insatser i den egna verksamheten under 2024 vill ni särskilt lyfta fram i rapporteringen till regeringen (beskriv verksamheten och de insatser/ärenden som den avser)?
3. Strategiskt/brottsförebyggande/innovativt arbete
 - A. Vilka strategiska/brottsförebyggande/innovativa initiativ i den egna verksamheten vill ni lyfta fram i rapporteringen till regeringen (beskriv initiativen och verksamheten)?
4. Hinder för en effektivare brottsbekämpning
 - A. Avser till exempel hinder i form av till exempel lagstiftning, teknik, resurser, kompetens.
5. Övergripande om OB-satsningen 2024
 - A. Vilka generella förändringar av OB-satsningens organisationsstruktur, mötesformer, inriktning, initiativ, arbetssätt etc. vill ni framhålla (oavsett perspektiv)?
6. Övrigt
 - A. Med övrigt avses information som ni vill ge utan att det har syftet att rapporteras vidare till regeringen.

Frågeställningar i enkäter till nätverksmyndigheterna

1. Kommenter till er operativa verksamhet och åtgärder ni vidtagit inom ramen för operativa insatser under 2024.
2. Kommenter till annan verksamhet ni bedrivit inom ramen för satsningen eller i nära anslutning till satsningen under 2024.
3. Övrigt ni vill lyfta fram om verksamhetsåret 2024.

Frågeställningar i enkäter till samverkansforum i satsningen

1. Kommenter till er verksamhet och de åtgärder ni vidtagit under 2024.
2. Övrigt ni vill lyfta fram om verksamhetsåret 2024

- Enkäter till regionala samverkansråd och nationellt underrättelsecentrum
 - Arbetet med de strategiska personerna

Frågeställningar i enkäter till de regionala samverkansråden och Nationellt underrättelsecentrum

1. Vem den strategiska personen är (övergripande om nätverk, kontakter, koppling till utsatt område och roll i brottsligheten etc.)?
2. Vilka eventuella åtgärder och aktiviteter (typ och omfattning) som har utförts med syftet att minska den strategiska personens kapacitet?
3. Hur kapaciteten för den strategiska personen ser ut i nuläget?
4. Ett framåtblickande perspektiv, dvs. hur ni ser på möjligheterna att framöver uppnå framgång i arbetet?
5. Hur har förutsättningarna för arbetet bidragit till utfallet?

Bilaga 5.

Operativt utfall

För överskådlighetens skull har samtliga värden som närmast kan avrundas till eller överstiger 10 miljoner kronor avrundats till hela miljontal. Värden som understiger 10 miljoner avrundas med en decimal. Antalsredovisningar avrundas i vissa tabeller enligt liknade princip.

Vissa historiska värden har förändrats sedan återrapportering för 2023, vilket kommenteras i tabellerna.

Tabell 1. Utfall i mnkr redovisat av Skatteverket 2019–2024 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar	Höjning av skatt	Betalnings-säkringar
2019	104	24	71	17	175	40*
2020	46	6,9	55	2,8	101	10
2021	29	58	71	3,0	99	61
2022	79	3,6	105	1,6	184	5,2
2023	157	0,9	84	5,9	241	6,8
2024	54	6,8	74	4,9	128	12
Totalt	468	100	460	35	929	135

Tabell 2. Utfall i antal redovisat av Skatteverket 2019–2024 utifrån de nationella insatserna respektive regionala insatser (Regionalt).

	Brottsanmälningar inom ramen för samverkan		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2019*	12	35	47
2020*	13	60	73
2021	87	111	198
2022	128	155	283
2023**	104	353	457
2024	79	258	337
Totalt	423	972	1 395

* Sannolikt viss underrapportering.

** Från och med 2023 ingår anmälningar från samtliga verksamhetsgrenar, vilket inte var fallet för åren innan, varför utfallet för 2023 inte kan jämföras med tidigare år.

Tabell 3. Utfall i antal redovisat av Skatteverket 2019–2024 utifrån de nationella insatserna respektive 2019–2022 för regionala insatser (Regionalt).

	Skattebeslut efter utredning skrivbord och revision		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2019	47	127	174
2020	36	103	139
2021	69	166	235
2022	102	168	270
2023	133	164	297
2024	78	174	252
Totalt	387	728	1 115

Tabell 4. Utfall i antal och tkr redovisat av Skatteverket 2019–2024 utifrån de nationella insatserna respektive regionala insatser (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Beslut om kontrollavgift kassaregister och personalliggare	Kontrollavgift, tkr	Beslut om kontrollavgift kassaregister och personalliggare	Kontrollavgift, tkr	Beslut om kontrollavgift kassaregister och personalliggare	Kontrollavgift, tkr
2019	5	65	89	995	94	1060
2020	1	2,5	55	731	56	734
2021	1	2,5	57	768	58	771
2022	2	38	70	993	72	1 030
2023	0	0	56	723	56	723
2024	0	0	92	1 088	92	1 088
Totalt	9,0	108	327	4 210	336	4 317

**Tabell 5. Redovisade avseende folkbokföring utifrån de nationella insatserna respektive regionala insatser (Regionalt).
Ett mått sedan 2019, övriga tre mått tillkom 2022.**

	Nationella insatser				Regionalt				Totalt			
	Bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad om folkbokföring	Ärenden som resulterat i avslag på ansökan om/borttag av skyddade personuppgifter	Ärenden som resulterat i ändring av relationer/personuppgifter	Ärenden som resulterat i avslag på ansökan om invandring	Bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad om folkbokföring	Ärenden som resulterat i avslag på ansökan om/borttag av skyddade personuppgifter	Ärenden som resulterat i ändring av relationer/personuppgifter	Ärenden som resulterat i avslag på ansökan om invandring	Bosättningskontroller som resulterat i beslut om ändrad om folkbokföring	Ärenden som resulterat i avslag på ansökan om/borttag av skyddade personuppgifter	Ärenden som resulterat i ändring av relationer/personuppgifter	Ärenden som resulterat i avslag på ansökan om invandring
2019*	141				223				364			
2020	11				571				582			
2021	148				644				792			
2022	40	3	0	1	682	33	4	0	722	36	4	1
2023	50	2	0	2	1 057	52	1	8	1 107	54	1	10
2024	64	1	15	4	830	94	11	40	894	95	26	44
Totalt	454	6	15	7	4 007	179	16	48	4 461	185	31	55

* Sannolikt viss underrapportering.

Tabell 6. Utfall i mnkr 2019–2024 redovisat av Försäkringskassan utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*
2019	13	0	10	0	23	0
2020	9,5	0	81	0	90	0
2021	5,5	0	57	0	62	0
2022	31	0	53	0	83	0
2023	17	0	49	7,2	66	7,2
2024	26	0	109	0	135	0,0
Totalt	102	0,00	358	7,2	459	7,2

* Utfallet för skadestånd avser beslut i tingsrätt. I det redovisade beloppet för skadestånd ingår inte den ränta på beloppet som tillkommer genom beslut i domen, vilket innebär att det faktiska skadeståndet är högre än vad som anges i tabellen. Skadestånd avser utdömt belopp i tingsrätt, vilket är en skillnad mot Försäkringskassans egen uppföljning där yrkat skadeståndsbelopp används som uppföljningsmått.

Tabell 7. Av Försäkringskassan redovisat belopp till följd av förhindrade felaktiga utbetalningar (Besparingsbelopp) i mnkr 2019–2024 till följd av administrativa åtgärder utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Besparingsbelopp*		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2019	6,1	20	26
2020	4,0	45	49
2021	6,1	43	49
2022	11	50	61
2023	7,7	42	50
2024	11	63	74
Totalt	46	263	310

* Beräkning utifrån förhindrade felaktiga utbetalningar.

Tabell 8. Utfall i mnkr redovisat av Arbetsförmedlingen 2019–2024 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*	Återkravsbelopp	Skadestånd*
2019	1,6	0,4	9,3	0	11	0,4
2020	0,5	0	3,6	0,7	4,1	0,7
2021	1,1	1,2	7,0	0	8,2	1,2
2022	0,2	0	11	0	11	0
2023	2,2	0	15	0	17	0
2024	3,2	0	20	0	23	0
Totalt	8,8	1,6	66	0,7	75	2,4

* Utfallet för skadestånd avser beslut i tingsrätt. I det redovisade beloppet för skadestånd ingår inte den ränta på beloppet som tillkommer genom beslut i domen, vilket innebär att det faktiska skadeståndet är högre än vad som anges i tabellen.

Tabell 9. Av Arbetsförmedlingen redovisat belopp till följd av förhindrade felaktiga utbetalningar (Besparingsbelopp) i mnkr 2019–2024 till följd av administrativa åtgärder utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Besparingsbelopp*		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2019	0,8	6,9	7,8
2020	1,5	11	12
2021	0,9	4,7	5,5
2022	1,0	9,0	10
2023	1,1	12	13
2024	3,2	19	23
Totalt	8,5	63	71

Tabell 10. Utfall i mnkr 2019–2024 redovisat av Kronofogdemyndigheten för säkrade tillgångar utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Säkrade tillgångar					
	Nationella insatser		Regionalt		Totalt	
	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring	Kvarstad/förvar	Betalningssäkring
2019	5,6	3,0	4,6	5,5	10	8,5
2020	8,2	14	1,2	0,8	9,4	15
2021	15	6,5	16	0,3	31	6,8
2022	2,0	2,8	25	5,9	27	8,8
2023	7,8	5,2	35*	4,6	43	9,8
2024	5,9	7,5	5,8	4,0	12	11
Totalt	45	39	88	21	133	60

* Ändrat från 36 i det föregående årets redovisning. Totalvärdet har ändrats i enlighet med detta.

Tabell 11. Utfall i mnkr 2019–2024 redovisat av Kronofogdemyndigheten för utmäta tillgångar utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Utmätta tillgångar		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2019	22	22	44
2020	11	23	35
2021	7,7	32	40
2022	44	29	73
2023	40	38	79
2024	36	42	78
Totalt	162	187	349

Tabell 12. Antal åtalade, fängelsedömda och fängelseår i tingsrättsdomar 2019–2024 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt).*

	Nationella insatser			Regionalt			Totalt		
	Åtalade	Fängelse-dömda	Fängelseår**	Åtalade	Fängelse-dömda	Fängelseår**	Åtalade	Fängelse-dömda	Fängelseår**
2019	78	45	104	68	39	75	142	84	177
2020**	96	61	212	196	93	175	292	154	387
2021	147	84	284	120	57	193	267	141	477
2022	124**	82**	315**	99	58	216	223**	140**	532**
2023	79**	46	224	97**	68**	304**	176**	114*	528**
2024	86	65	365	72	44	161	158	109	525
Totalt	610	383	1 503	649	359	1 124	1 255	742	2 626

* Förverkad tidigare utdömd villkorlig frigivningen samt samhällstjänst som missköts och omvandlats till fängelse ingår inte. Det betyder att den faktiskt utdömda fängelsetiden är längre än det som anges i tabellen.

** Historiska värden för åren 2022 och 2023 har ändrats sedan föregående årets redovisning. Orsaken är främst tillkommande domar som av olika skäl inte rapporterats tidigare. För nationella insatser har antalet åtalade för 2022 ändrats från 123 till 124, antalet fängelsedömda från 81 till 82 och antalet fängelseår från 310 till 315. Totalvärdena har ändrats i enlighet med dessa förändringar. För 2023 har antalet åtalade utifrån nationella insatser ändrats från 78 till 79. För utfallet av domarna utifrån regionalt operativt arbete har det skett stora förändringar sedan det föregående årets redovisningar. Antalet åtalade har ändrats från 85 till 97, antalet fängelsedömda från 59 till 69 och antalet utdömda fängelseår har ändrats från 238 till 304. Totalvärdena har ändrats i enlighet med detta.

Tabell 13. Redovisade beslag av narkotika i kilogram 2019–2024 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Nationella insatser			Regionalt			Totalt		
	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana	Amfetamin	Kokain	Cannabis/marijuana
2019*	48	2,5	157	4,9	1,3	16	53	3,8	173
2020	49	49	470	80	7,1	26	129	57	496
2021	124	12	282	3,0**	15	85	127	27	367
2022	20	10	671	49	14	105	69	24	776
2023	58	7,9	962***	48	7,8	48	106	16	1 009***
2024	179	109	45	106	5,5	106	284	115	151
Totalt	477	190	2 577	185	45	281	483	126	2 813

* I redovisningen av nationella insatser rapporterades ytterligare 11 kilo amfetamin och 22 kilo cannabis i den tidigare insatsen mot dödligt våld. Dessa beslag har inte inkluderats eftersom det bedöms osäkert om detta arbete bedrivits inom satsningen och huruvida dessa beslag kommer att följas i eventuell vidare rättslig process. I stort kan sägas att det sannolikt funnits flera beslag i denna insats som kunnat kopplas till satsningen, men som inte följts upp.

** Till detta kommer beslag av 78 liter amfetaminolja.

** Värdet avseende nationella insatser har ändrats i förhållande till föregående årets redovisning, från 568 till 962. Totalvärdet har ändrats i enlighet med detta.

Tabell 14. Redovisade (avrundade cirkavärden) beslag av narkotikaklassade tabletter 2019–2024 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Tabletter		
	Nationella insatser	Regionalt	Totalt
2019	180 000*	24 000	204 000
2020	450 000	115 000	565 000
2021	40 000	75 000	115 000
2022	4 600	20 000	25 000
2023	112 000**	90 000	202 000**
2024	4 000	63 000	67 000
Totalt	790 600	387 000	1 178 000

* En mindre mängd beslagtagna tabletter har exkluderats för insatsen mot dödligt våld i enlighet med det som beskrevs under tabell 9. 2 kilo tramadol i pulverform.

** Värdet avseende nationella insatser har ändrats i förhållande till föregående årets redovisning, från 2 800 till 112 000. Totalvärdet har ändrats i enlighet med detta

Tabell 15. Redovisade beslag av antal vapen och sprängmedel 2019–2024 utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Nationella insatser				Regionalt				Totalt			
	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Handgranater/granatvapen*	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Handgranater/granatvapen*	Automatvapen	Gevär	Pistoler/revolvrar	Handgranater/granatvapen*
2019**	2	2	19	0	4	1	11	0	6	3	30	5
2020	7	4	9	2	4	6	15	1	11	10	24	3
2021	2	11	5	5	1	5	18	0	3	16	23	5
2022	2	0	10	1	4	2	25	0	6	2	35	1
2023	1	1	3	0	1	1	10	0	2	2	13	7
2024	0	0	0	0	0	0	23	0	0	0	23	0
Totalt	14	18	46	8	14	15	102	1	28	33	148	16

* Till detta kommer beslag av explosiva varor eller hjälpmedel i samband med användandet av sådana i form 120 kilo dynamit, 109 kilo sprängladdning Fordy, 13 kg Pentex Booster sprängladdning samt 7 x 125 gram dynamit under 2020 och 29 kilo sprängdeg, 100 tändhattar under 2022.

** 1 automatvapen och 1 pistol har exkluderats avseende insatsen mot dödligt våld i enlighet med det som beskrevs under tabell 9.

Tabell 16. Utfall i mnkr (avrundade cirkavärden) från tingsrättsdomar 2019–2024 som avser tillgångsinriktad brottsbekämpning utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt). Avrundningsfel kan förekomma.

	Nationella insatser			Regionalt			Summa		
	Förverkat brottsutbyte m.m.*	Skadestånd m.m.**	Företagsbot och dagsbot	Förverkat brottsutbyte m.m.*	Skadestånd m.m.**	Företagsbot och dagsbot	Förverkat brottsutbyte m.m.*	Skadestånd m.m.**	Företagsbot och dagsbot
2019	0,7	0,7	3,1	0,6	3,0	0,5	1,3	3,7	3,5
2020	5,2	19	0,1	36	22	0,3	41	41	0,4
2021	12	2,7	5,4	0,7	7,5	2,9***	14***	10	8,3***
2022	50	12***	13	3,1***	17***	1,4	53***	28***	14
2023	12	1,3	2,1	6,9***	8,1	0,1	19***	9,4	2,2
2024	29	9,0	0,1	16	2,9	1,6	46	12	1,7
Totalt	109	45	23	64	60	9,1	173	104	32

* Utöver förverkat brottsutbyte ingår tillgångar som tagits i förvar enligt lagen (1974:1065) om visst stöldgods med mera.

** I det redovisade beloppet för skadestånd ingår inte den ränta på beloppet som tillkommer genom beslut i domen, vilket innebär att det faktiska skadeståndet är högre än vad som anges i tabellen.

*** Vissa värden har ändrats sedan det föregående årets redovisning. För 2021 har beloppet för företagsbot och dagsbot utifrån regionalt operativt arbete ändrats från 2,5 till 2,9. För samma år har totalbeloppet för förverkat brottsutbyte ändrats från 13 till 14. Skadeståndsbeloppet för nationella insatser har ändrats från 10 till 12 för 2022. För regionalt operativt arbete har motsvarande belopp för samma år ändrats från 16 till 17. Dessutom har beloppet för förverkat brottsutbyte utifrån regionalt operativt arbete ökat från 1,7 för 2022 i det föregående årets redovisning till 3,1. För 2023 har beloppet för förverkat brottsutbyte utifrån regionalt operativt arbete ändrats från 4,1 till 6,9. I samtliga fall där värdena för nationella insatser eller regionalt operativt arbete ändrats har totalvärdena ändrats i enlighet med detta.

Tabell 17. Utfall i mnkr från tingsrättsdomar 2019–2024 som avser näringsförbud utifrån de nationella insatserna respektive regionalt operativt arbete (Regionalt).*

	Nationella insatser		Regionalt		Summa	
	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud	Näringsförbud (år)	Personer med näringsförbud
2019	37	7	30	9	67	16
2020	16	4	12	4	28	8
2021	41	7	36	8	77	15
2022	53	9	65	13	118	22
2023	14	3	40	12	54	15
2024	8	2	63	15	71	17
Totalt*	161	30	196	49	357	79

* Statistiken omfattar följaktligen inte de näringsförbud som eventuellt utdömts i förvaltningsdomstol.

Bilaga 6.

Nationella insatser

Tabell 18. Antalet nationella insatser åren 2019-2024.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Beslutade	6	5	4	3	4	3*	25
Avslutade	10	4	4	3	5	4	30
Pågående från tidigare år	25	23	23	22	22	21	
Pågående under året	31	26	26	25	26	24**	
Med redovisad arbetstid under året	36	34	36	31	35	36	

* Under 2024 beslutades även tre underinsatser (deloperationer) i Freja. Dessa var till sin karaktär mer lik en insats än en underinsats.

** Av dessa var 4 under bevakning, det vill säga att det vid årets utgång inväntas ett slutligt avgörande i domstol, vid årets slut.

Tabell 19. Antal beslutade och pågående nationella insatser per inriktning 2019-2024.*

	2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående
Strategisk person	2	13	3	14	0	12	2	13	0	13	0	10
Särskilda skäl, aktör eller fenomen	3	16	2	12	4	14	1	12	4	13	3	14
Utsatt område	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt	5	31	5	26	4	26	0	25	4	26	3	24

* I många av de nationella insatserna har flera inriktningar angetts vid beredningen av och beslutet om insatsen. Statistiken baseras i dessa fall på en bedömning av vilken av inriktningarna som varit den huvudsakliga.

Tabell 20. Redovisade resurstimmar (avrundade cirkavärden) för operativt arbete i nationella insatser åren 2019-2024 uppdelat per myndighet (sorterat i fallande ordning efter antalet 2024). Avrundningsfel kan förekomma.

	Antal						Andel %					
	2019*	2020	2021	2022	2023	2024	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Totalt	345 000	390 000	425 000	415 000	390 000	430 000	100	100	100	100	100	100
Polis- myndigheten	280 000	335 000	350 000	335 000	290 000	330 000	81	86	82	81	75	77
Aktionsgrupp	250 000	275 000	265 000	260 000	225 000	290 000	72	70	63	62	58	67
Linjepersonal	30 000	60 000	85 000	75 000	65 000	40 000	9	16	20	18	17	9
Summa andra myndigheter	65 000	55 000	75 000	80 000	95 000	100 000	19	14	18	19	25	23
Ekobrotts- myndigheten	18 500	7 000	3 700	10 200	13 500	32 300	5,4	1,8	0,9	2,5	3,5	7,5
Skatteverket	22 400	11 700	16 400	28 000	39 300	31 700	6,5	3,0	3,9	6,7	10	7,4
Tullverket	3 400	11 700	13 000	5 100	15 400	15 900	1,0	3,0	3,1	1,2	4,0	3,7
Åklagar- myndigheten	12 200	13 600	26 400	20 900	13 900	9 100	3,5	3,5	6,2	5,0	3,6	2,1
Kriminal- vården	5 000	7 800	12 000	11 800	8 500	6 100	1,4	2,0	2,8	2,8	2,2	1,4
Kronofogde- myndigheten	1 300	1 360	1 450	1 750	2 900	1 900	0,4	0,4	0,3	0,4	0,7	0,4
Försäkrings- kassan	1 300	590	1 710	1 200	1 250	1 500	0,4	0,2	0,4	0,3	0,3	0,3
Arbets- förmed- lingen****	590	345	235	270	400	820	0,2	0,1	0,1	0,07	0,1	0,2
Kust- bevakningen	0***	30	0	0	0	390	0	0,01	0,00	0,00	0,00	0,1
Migrations- verket	130	120	130	260	220	210	0,04	0,03	0,03	0,06	0,06	0,05
Säkerhets- polisen	380	120	25	0	35	170	0,1	0,0	0,0	0,0	0,01	0,04

* I det totala antalet redovisade timmar ingår tiden som redovisades för insatsen mot dödligt våld Tiden ger en skev bild av den insatsen och dess eftersom enbart tre myndigheter redovisat i den för hela perioden som den pågick. De myndigheter som främst redovisade tid i denna insats var Åklagarmyndigheten (867 timmar), Skatteverket (518 timmar), Kriminalvården (164 timmar) och Kronofogdemyndigheten (130 timmar).

** Sannolikt finns en betydande underrapportering utifrån att de lagförda och fängelsedömda i flera insatser omfattat processer där Åklagarmyndigheten respektive Kriminalvården inte varit införstådda med att de, och personer som ingick, omfattade arbete i satsningen.

*** Det arbetades med flygspaning i en av de nationella insatserna. Dock redovisades inte den arbetade tiden, varför det inte kan återges någon specifik tid.

**** Arbetsförmedlingen har en begränsad uppföljning av personal som arbetat operativt i nationella insatser, vilket bidrar till att bara en delmängd av tiden som avser operativ verksamhet i bred mening rapporterats. Under 2024 har dock ytterligare personalkategorier tillförts i tidsuppföljningen av den operativa verksamheten.

Bilaga 7.

Regionala operativa insatser

I denna redovisning omfattar antalet regionala insatser enbart åren 2019–2024. I en tabell gäller perioden 2022–2024.

Tabell 21. Fördelning av antal regionala insatser 2019–2024.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Beslutade	69	54	54	27	27	22	253
Pågående	119	146	154	153	143	110	
Avslutade	28	43	36	63	34	19	223

Tabell 22. Antal beslutade och pågående regionala insatser per inriktning 2019–2024.

	2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående
Strategisk person	9	26	9	26	9	26	9	26	7	25	5	17
Särskilda skäl, aktör eller fenomen	40	92	40	92	40	92	40	92	17	95	19	95
Utsatt område	5	36	5	36	5	36	5	36	3	33	3	31
Totalt	54	154	54	154	54	154	54	154	27	153	27	143

Tabell 23. Antal beslutade och pågående regionala insatser per angivet beaktande 2019–2024. (Det kan förekomma flera beaktanden i en insats.)

	2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående
Penningtvätt	36	18	49	17	49	36	18	49	17	49	12	43
Terrorism	8	0	8	1	9	8	0	8	1	9	1	6
Välfärdssystem	51	25	67	36	96	51	25	67	36	96	15	71
Totalt	133	59	167	54	154	133	59	167	54	154	28	120
<i>Bortfall (insatser)</i>	38	16	43	4	23	38	16	43	4	23	4	23

Tabell 24. Angivna brottstyper totalt (1:a, 2:a och 3:e hand) i beslutade och pågående regionala insatser 2019–2024.

	2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	Be- slutade	På- gående	Be- slutade	På- gående	Be- slutade	På- gående	Be- slutade	På- gående	Be- slutade	På- gående	Be- slutade	På- gående
Skattebrott*	26	53	19	64	23	71	14	68	12	56	9	43
Bokförings- brott*	9	26	2	21	4	19	5	22	5	27	1	18
Penningtvätts- brott*	14	24	12	31	14	36	3	36	4	40	11	32
Övriga ekobrott*	2	4	3	6	1	4	1	5	3	7	0	5
Bedrägerier (ej bidragsbrott)**	6	12	8	19	12	16	3	15	5	14	5	12
Bidragsbrott**	13	28	8	25	6	34	1	32	2	27	4	24
Narkotikabrott	7	14	5	16	3	15	1	15	1	16	5	15
Vapenbrott	3	6	3	8	2	8	0	6	0	6	1	4
Brott mot person	2	5	2	7	0	5	0	8	0	8	1	5
Annat brott	12	18	12	25	11	37	3	33	4	40	8	31
Totalt	94	190	74	222	76	245	31	240	36	241	45	189
<i>Bortfall (insatser)</i>	11	18	11	23	5	17	4	17	1	29	2	18

* Samtliga dessa avser ekonomisk brottslighet.

** I uppföljningen av lagföringen ingår båda dessa i samma brottskategori.

Tabell 25. Ledare för, respektive aktiv i, regional insats* vid de regionala samverkansråden 2022–2024 (myndigheterna sorterade i fallande ordning efter ledning i pågående regional insats 2022).

	2022				2023				2024			
	Beslutade		Pågående		Beslutade		Pågående		Beslutade		Pågående	
	Ledning	Aktiv	Ledning	Aktiv	Ledning	Aktiv	Ledning	Aktiv	Ledning	Aktiv	Ledning	Aktiv
Polis- myndigheten	13	10	62	89	12	8	59	80	16	9	53	44
Skatteverket	7	8	59	63	6	3	54	55	10	13	39	63
Ekobrotts- myndigheten	7	3	42	45	7	6	50	62	5	8	28	42
Försäkrings- kassan	2	1	18	30	3	2	16	32	2	6	9	29
Kronofogde- myndigheten	2	4	8	29	1	2	4	33	3	9	7	33
Migrations- verket	1	2	5	24	1	2	3	26	1	7	3	24
Åklagar- myndigheten**	1	4	6	26	0	5	6	33	2	4	3	19
Tullverket	0	0	0	10	0	0	1	18	2	2	3	18
Arbets- förmedlingen	0	1	3	16	1	1	3	22	1	7	2	23
Kriminalvården	0	0	0	0	0	0	0	13	0	3	0	12
Säkerhets- polisen	0	0	1	3	0	0	0	3	0	2	0	6
Kust- bevakningen	0	0	0	4	0	0	0	5	0	0	0	2
Annan myndighet/ aktör	0	1	1	15	0	0	0	22	0	4	1	18
Samtliga myndigheter	0	2	8	19	2	3	10	25	4	6	11	23
Totalt	33	36	213	373	33	32	206	429	46	80	159	356
<i>Bortfall (insatser)</i>	1	27	3	15	2	10	5	10	0	1	6	8

* Aktörerna kan uppgå till tre ledare och tio aktiva. Observera att fler än en ledare eller aktiv kan anges per insats. Det tas för givet att ledning också innebar aktivitet. Emellertid förekom det att en myndighet rapporterades både som ledare och aktiv i en insats.

** För en insats gäller att det finns en skillnad mellan att myndigheter i samråd beslutar om att stödja en insats och för de åklagare som leder förundersökningen. Ökningen av Åklagarmyndighetens deltagande från och med 2021 bedöms till del avse en förbättrad rapportering. Ledning av en insats ska för Åklagarmyndighetens del tolkas som förundersökningsledning. I de insatser där Åklagarmyndigheten angetts som aktiv innebär det sannolikt också i de flesta fall ett förundersökningsledarskap, men där någon annan myndighet angetts som att vara i ledningen av insatsen, genom samordningsansvar eller initiativ till insatsen. I förundersökningshänseende är dock åklagare alltid ledare av arbetet, om det inte är en polisiär förundersökningsledare.

Bilaga 8.

Underrättelseärenden

I denna redovisning omfattar antalet underrättelseärenden enbart åren 2019–2024. I en tabell gäller perioden 2022–2024.

Tabell 26. Antal underrättelseärenden 2019–2024.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Totalt
Beslutade	42	45	27	26	32	19	191
Pågående	112	105	95	101	106	100	
Avslutade	48	35	23	28	29	20	183

Tabell 27. Antal beslutade och pågående underrättelseärenden per inriktning 2021–2023

	2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående
Strategisk person	4	29	9	28	4	25	2	29	2	24	1	20
Särskilda skäl, aktör eller fenomen	25	52	27	51	23	48	20	53	24	60	16	62
Utsatt område	13	31	9	26	3	20	4	19	6	22	2	18
Totalt	42	112	45	105	30	93	26	101	32	106	19	100

Tabell 28. Antal beslutade och pågående underrättelseärenden per angivet beaktande 2019–2024. (Det kan förekomma flera beaktanden i ett underrättelseärende.)

	2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående
Penningtvätt	18	54	16	48	23	57	16	64	11	59	6	49
Terrorism	4	23	2	17	2	15	2	16	3	13	1	12
Välfärdssystem	22	53	23	56	13	52	12	55	13	52	14	57
Totalt	44	130	41	121	38	124	30	135	27	124	21	118
<i>Bortfall (ärenden)</i>	11	31	14	31	3	18	7	19	16	31	3	29

Tabell 29. Angivna brottstyper totalt (1:a, 2:a och 3:e hand) i beslutade och pågående underrättelseärenden 2019–2024.

	2019		2020		2021		2022		2023		2024	
	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående	Be-slutade	På-gående
Skattebrott*	17	41	17	41	17	41	17	41	10	45	7	40
Bokföringsbrott*	7	12	7	12	7	12	7	12	1	10	3	6
Penningtvättsbrott*	13	36	13	36	13	36	13	36	12	36	12	43
Övriga ekobrott*	2	9	2	9	2	9	2	9	2	8	2	9
Bedrägerier (ej bidragsbrott)**	4	15	4	15	4	15	4	15	5	22	9	24
Bidragsbrott**	3	21	3	21	3	21	3	21	1	15	6	18
Narkotikabrott	6	30	6	30	6	30	6	30	8	35	5	37
Vapenbrott	2	14	2	14	2	14	2	14	0	13	5	15
Brott mot person	3	9	3	9	3	9	3	9	1	11	2	12
Annat brott	3	19	3	19	3	19	3	19	10	23	17	33
Totalt	60	206	60	206	60	206	60	206	50	218	68	237
<i>Bortfall (ärenden)</i>	0	10	0	10	0	10	0	10	3	11	1	8

* Samtliga dessa avser ekonomisk brottslighet.

** Räknas i uppföljningen av domar som bedrägeri- eller bidragsbrott.

Tabell 30. Initiativtagare till respektive mottagare* av underrättelseärenden vid de myndighetsgemensamma underrättelsecentren 2022-2024 (sorterat i fallande ordning efter initiativtagande myndighet i pågående underrättelseärende 2024).

	2022				2023				2024			
	Beslutade		Pågående		Beslutade		Pågående		Beslutade		Pågående	
	Initiativ	Mot-tagare	Initiativ	Mot-tagare	Initiativ	Mot-tagare	Initiativ	Mot-tagare	Initiativ	Mot-tagare	Initiativ	Mot-tagare
Polis-myndigheten	18	9	55	24	17	4	65	20	9	3	60	22
Skatteverket	7	8	18	28	5	4	21	31	6	0	17	25
Ekobrotts-myndigheten	7	4	12	16	1	4	17	15	3	1	13	13
Försäkrings-kassan	1	2	6	12	2	4	6	16	4	0	7	13
Tullverket	2	0	5	6	3	1	7	6	1	0	7	5
Kriminalvården	0	0	0	3	2	1	2	3	0	0	3	3
Migrations-verket	1	2	2	9	1	3	3	8	0	0	1	5
Arbets-förmedlingen	0	2	2	9	0	4	2	12	1	0	1	12
Säkerhets-polisen	0	2	1	4	0	1	1	5	1	0	0	2
Kronofogde-myndigheten	1	2	3	11	2	0	5	13	0	0	0	9
Åklagar-myndigheten**	1	4	6	26	0	5	6	33	0	0	0	1
Kust-bevakningen	1	0	1	0	2	0	3	1	0	0	0	1
Annan myndighet/aktör	0	5	2	19	0	3	1	9	1	3	3	10
Samtliga myndigheter	4	5	21	24	4	2	15	25	3	2	18	19
Totalt	42	41	128	165	39	31	148	164	29	19	159	140
<i>Bortfall (antal ärenden)</i>	0	8	7	30	2	14	9	38	0	13	5	38

* Aktörerna kan uppgå till tre initiativtagare och tio mottagare. Observera att fler än en ledare eller aktiv kan anges per insats. Det tas för givet att initiativtagande myndighet även innebar att de ska anses vara mottagande.

Emellertid förekom det att en myndighet rapporterades både som initiativtagare och mottagare i en insats.

** Åklagarmyndigheten deltar inte i underrättelsearbetet, men har ändå bedömts som initiativtagare i några fall och mottagare i betydligt fler fall. Det ska inte ses som att Åklagarmyndigheten deltar i underrättelsearbetet.

Bilaga 9.

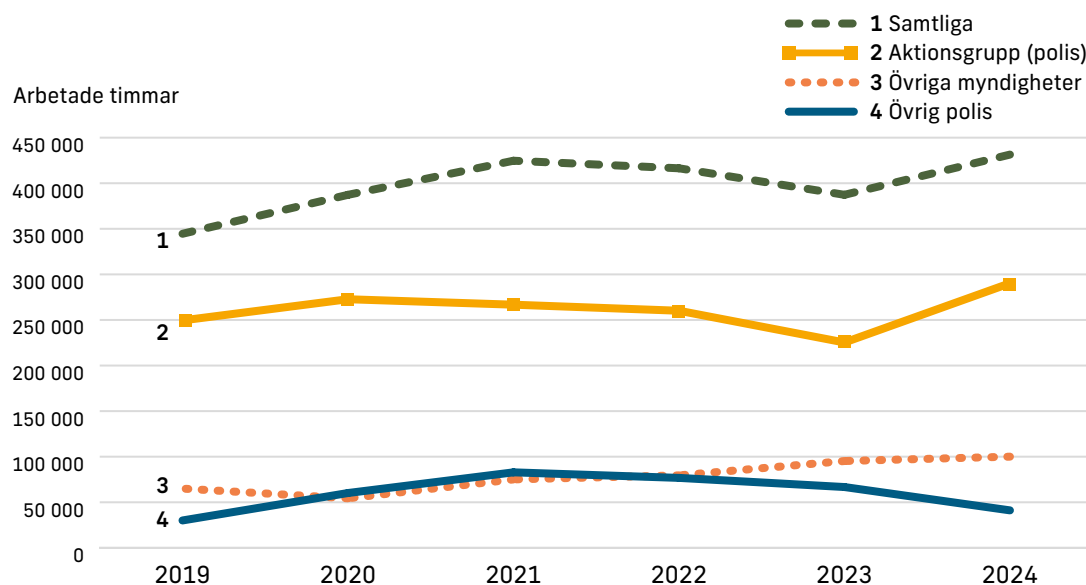
Mer om redovisad arbetstid i nationella insatser

En nationell operativ insats innebär att operativa rådet fattat ett beslut om att utifrån inriktningen och de mål som ställts upp för insatsen avsätta resurser för myndighetsgemensam brottsbekämpande verksamhet. Ledningsansvaret i en insats avser den myndighet som övergripande fått ansvaret för att leda insatsen, vilket i huvudsak innebär ett samordningsansvar. Beslut av operativa rådet att inleda en insats innebär att myndigheternas arbete i insatsen – till skillnad mot regionala insatser – får en nationell prioritet. Jämfört med regionala insatser resurssätts de nationella insatserna i högre grad av personal från polisens aktionsgrupper.

Ökad redovisad arbetstid

Den redovisade arbetstiden i nationella insatser ökade och var den högsta under redovisningsperioden. Tiden avser främst personal vid aktionsgrupperna. En del av aktionsgruppernas arbete under året bedrevs också i det regionala operativa arbetet samt även i annan verksamhet inom polisen. Aktionsgruppernas arbetade tid ökade tydlig under 2024. Detta kan sägas vara förväntat eftersom de blivit fler. Övriga polispersonalens arbetstid har minskat sedan 2022, medan sammanlagt för övriga myndigheter i satsningen har tiden ökat under samma period.

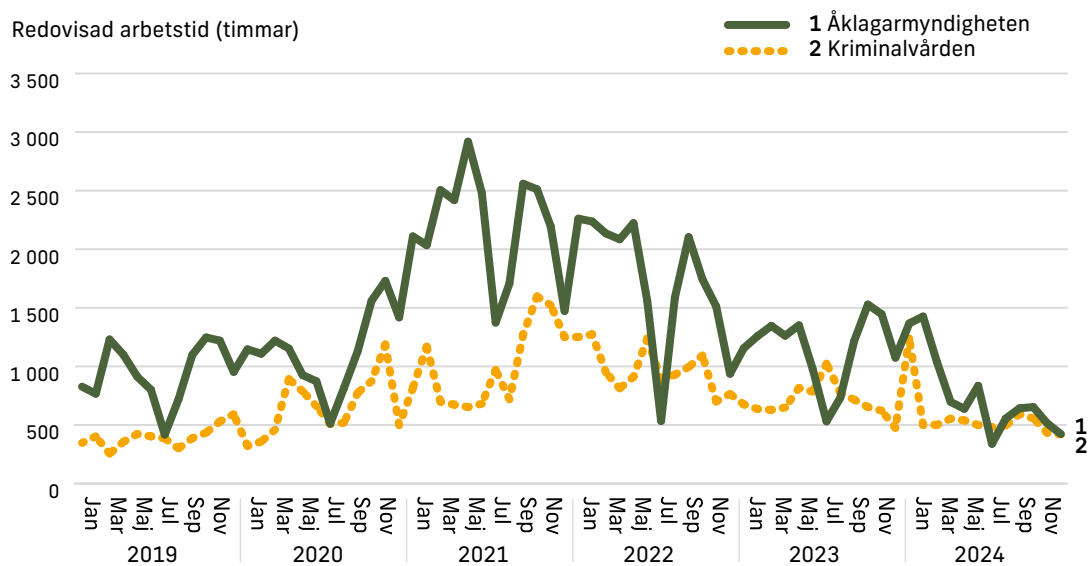
Figur 9. Utvecklingen av redovisad arbetstid i nationella insatser för samtliga, för aktionsgruppspersonalen och sammanlagt för alla myndigheter exklusive Polismyndigheten 2019–2024.

Både för Åklagarmyndigheten och Kriminalvården syns tydligt att den redovisade arbetstiden i nationella insatser varit på en lägre nivå 2023 och 2024 än för åren 2021 och 2022. Det kan finnas flera förklaringar. En är att den höga lagföringen sett till fängelse-
ändå inte avsett särskilt stora mål. Antalet fängelse-

dömda har ju minskat under senaste åren. Dessutom kan det vara att vissa personer i insatser som inte letts av aktionsgrupperna inte på samma sätt lett till domar som följts upp med redovisad arbetstid från Åklagarmyndigheten och Kriminalvården.

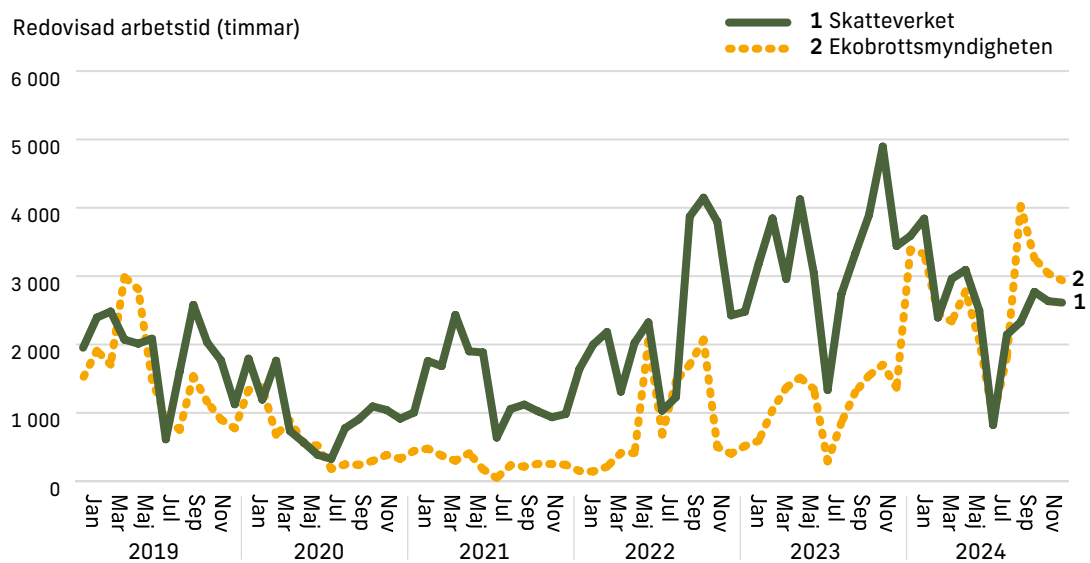
Figur 10. Utvecklingen av den redovisade arbetstiden i nationella insatser per månad åren 2019–2024 för Åklagarmyndigheten respektive Kriminalvården.

Skatteverkets och Ekobrottsmyndighetens redovisade arbetstid i nationella insatser har i viss mån utvecklats åt motsatt håll under 2024. Ekobrottsmyndighetens tid ökade, medan Skatteverkets minskade. Ekobrotts-

myndighetens tid var den högsta som rapporterats. De år som Ekobrottsmyndigheten har mest redovisad arbetstid är de år då de arbetat med sin spaningsresurs.

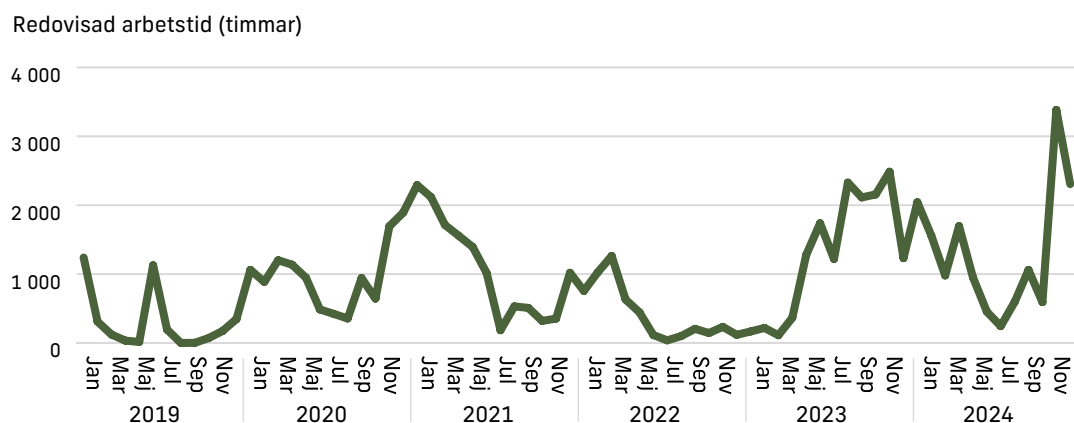
Figur 11. Utvecklingen av den redovisade arbetstiden i nationella insatser per månad åren 2019–2024 för Skatteverket respektive Ekobrottsmyndigheten.

Från andra hälften av 2023 till och med utgången av 2024 har Tullverket redovisat mycket arbetad tid. Inte

sedan 2011 och 2012 har Tullverket redovisat så många arbetade timmar.

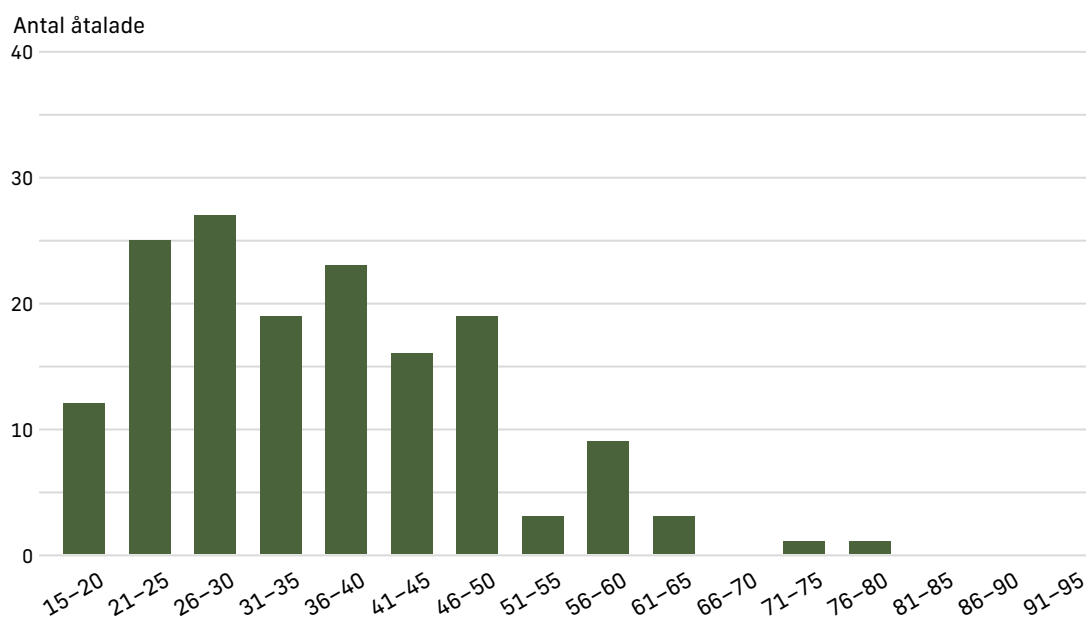
Figur 12. Utvecklingen av den redovisade arbetstiden i nationella insatser per månad åren 2019–2024 för Tullverket.

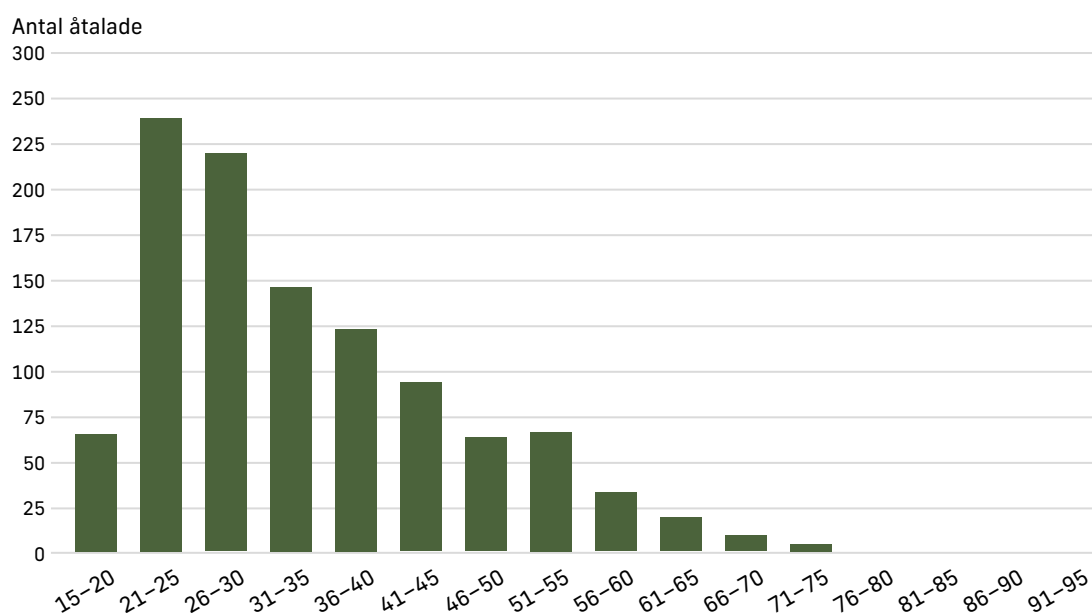
Bilaga 10.

Grafisk presentation av de åtalades kön och ålder

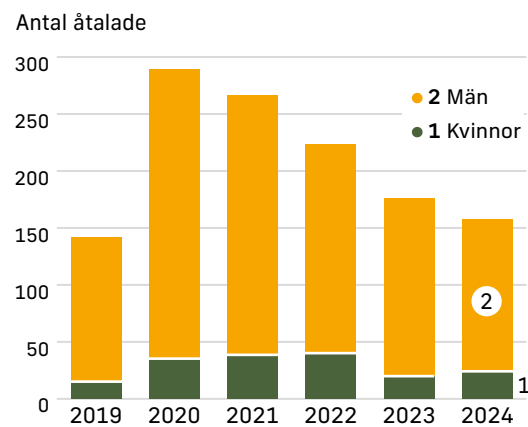
Figur 13. Ålder för de åtalade vid meddelad tingsrättsdom 2024, uppdelat i femårsintervaller.

Figur 14. Ålder för de åtalade vid meddelad tingsrättsdom 2019–2024, uppdelat i femårsintervaller.

Figur 15. Antalet åtalade, män respektive kvinnor, i tingsrätten 2019–2024.

Bilaga 11.

Tabell över effekten av hovrättsdomar (utdömd fängelseid)

Tabell 31. Utdömd fängelseid (år) i tingsrättsdomar respektive efter åtföljande hovrättsdomar samt kvot uttryckt i procent, 2019–2024.

	Utdömd fängelseid (år)*		
	Tingsrätt	Efter hovrätt	Kvot efter hovrätt
2019	172	155	90%
2020	275	238	86%
2021	394	388	99%
2022	453	425	94%
2023	467	443	95%
2024	566	465	82%
Totalt 19-24	2 327	2 114	91%
Totalt 20-24	2 155	1 959	91%
Totalt 21-24	1 880	1 722	92%
Totalt 22-24	1 486	1 333	90%

* Baserat på datum för meddelad hovrättsdom, vilket innebär att den föregående tingsrättsdomen kan ha meddelats under tidigare år.

 ARBETSFÖRMEDLINGEN
SWEDISH PUBLIC EMPLOYMENT SERVICE

 Ekobrottsmyndigheten

 Försäkringskassan

 Kriminalvården

 Kronofogden

 KUSTBEVAKNINGEN

 Migrationsverket

 Polisen

 Skatteverket

 Säkerhetspolisen

 Tullverket

 Utbetalningsmyndigheten

 ÅKLAGARMYNDIGHETEN